

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY őrnagy

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csekk számla:

25.342.

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,**Hiszek egy isteni örök igazságban,**Hiszek Magyarország feltámadásában.**Amen.*

Kötelezvények.

A főváros közgyűlésén egyik törvényhatósági bizottsági tag arról beszélt, hogy a pesti bérházak tulajdonosai nem adnak lakást a gyermekek családoknak. Eseteket sorolt fel, amelyek közül az keltette a legnagyobb megdöbbenést, amely szerint az egyik bérháztulajdonos a házába költözőktől kötelezvényt kért arra, hogy nem fog gyermekük születni.

A bűnöket és a bűnözőket kereső szemmel járunk az életben, ez a hivatásunk. Anélkül, hogy túloznánk, az esetet, amelyet tudomásunkra hoztak, nem minősíthetjük másnak, mint gyermekgyilkosságnak és a gyermekeken túl, nemzetgyilkosság előkészületi cselekményei sorozatának.

Nem kétséges előttünk egy pillanatra sem, hogy kik azok, akiknek agyában ez a „kötelezvény”-rendszer megszületett. Határozott mozdulattal, habozás nélkül mutathatunk feléjük. A nemzet szenvedés napjaiban már láttuk őket. A háttérből tüzelnek felénk haszon- és vagyonleső szemek, mögöttük végeláthatatlan tömege áll a nemzetietlen és erkölestelen világrend apostolainak.

Ezek előtt csak a bérház él, van és lesz örökön-örökké. Ha azt régen, nem is oly régen, boldító jelszavakkal lehetett megszerezni, ma pedig mással, nem fontos. A győzelemhez ma más eszközök kellenek, mert azóta nagyot fordult a világ.

A mai időkben tehát legalkalmasabb a „kötelezvény”-ek lángszórója, amellyel ki lehet perzselni a családokból a gyermekcacagást, a közösségi élet legszilárdabb sejtjét, a családot pusztává lehet égetni s a gyomnak, gaznak, mihaszna semminek értékelt gyermek után a magyar talajban meg lehet gyökeresíteni hasznukat: a krisztusi hit és erkölcs összeomlását.

Ne ránduljon meg a fegyver a kezünkben, amikor azt kell látni, hogy ma mindennél fontosabb előttük: ne legyen gyermek, bármiképpen is, csak ne legyen, vagy minél kevesebb legyen, mert minden elmaradt gyermek egy lépéssel közelebb juttatja őket a magyar, a legnemzetibb és leg-

krisztusibb nemzet erődvonalához, az erkölcsi rendjéhez?

Él egy nemzet a tengerek mellett, amely meg-süvegezi az anyát, tiszteleg előtte az utcán, ha áldott terhével végigmegy azon. Mert a nemzet ilyenkor önmagának tiszteleg. Nemzet él más tengerek mellett, amely az anyának aranyérmét tűz a mellére, mert saját mellén minél többet akar tudni — a gyermekből. Ahány gyermek, annyi lépéssel jut előbbre a nemzet — vallja életelvén. Vannak tovább is nemzetek, amelyek úgy viszik gyermekeiket tenyerükön, mint egyetlen, életértelmet jelentő kincsüket. És van nemzet a tengerek között, amely szemünk előtt összeomlott, mert a gyermeket nem a nemzet egyetemes szempontjai szerint, csak a maga egyéni érdekein keresztül nézte és mérte.

Az előbbieket ma, a lenni vagy nem lenni ki-méletlen fergetegében előljárnak és kisugározzák erejükből az egyén boldogulását és az egyén boldogításával építgetik magukat az életre. Nem évtizedekre hisznek a maguk életében, hanem időtlen-időkre építenek. Igaz, nemzet csakis így, egyedül ezzel a tudattal állhat és élhet.

Ezek a nemzetek ma úgy vannak a nemzet-köziiség penészes világa felett, mint a tengerek rettentő sötétjében a világítótoronyok. Ezeket már nem lehet „kötelezvények”-kel megsebezni és ennek tudata marja a mi bérháztulajdonosainkat. Szűkebbre szorítva üvöltenek és őrzöngenek és féltükben sürgetik győzelmeik eljövetelét. A családokat, az összességet kell mielőbb szétbomlasztani, akkor a nemzet nem állhat tovább.

A magyar államhatalom ott áll az anyák és gyermekek mellett a szociális segítség minden eszközével, azok tehát, akik ennek a segítségnek az ellensúlyozására ilyen eszközökkel dolgoznak, durva ellenzói a nemzet akarásának. Milyen keserű tudni azt most, hogy nincs meg a Btk-ben mindaz, ami méltóan felelne azokra a kötelezvényekre!... De, ha nincs is meg ma, holnap bizonyára meg lesz!...

A bérházak jövedelméből, lám, ezek kiabálnak felénk. Hiba volna nem meghallani ezeket a hangokat. Fel kell jegyezni mindezt, hogy ne álljunk annak idején tájékozatlanul az események viharában, amint állottunk egykor, nem is régen, a kábító szavak zürzavarában! Fel kell jegyezni, számon kell tartani. A csendőr úgy nézze azt az alattomos haremodort, mint Krisztus és a Haza katonája, megbiztosabb támasza.

Testi sértés és a halál oka közötti összefüggés megállapítása.

Irta: dr. BEÜTHY KONRÁD

egyet. rendk. tanár, törvényszéki orvos, Pécs.

A sérülés és a halál között hosszabb-rövidebb idő telik el — sokszor meglepően hosszú idő —, amikor is önként felmerül az a kérdés: vajjon az elszenvedett sérülésnek van-e, lehet-e valami köze a halálhoz, vagyis: van-e okozati összefüggés a sérülés és halál között, következménye-e a beállott halál az elszenvedett sérülésnek, vagy nem? Ha a sérült nem hal meg azonnal a sérülés után, közvetett halálról beszélünk.

A közvetett halálosetekben a sérülés nem általános természeténél fogva vezet halálhoz. A nyomozás feladata az okozati összefüggés megállapítása vagy kizárása. Ha a sérülés után rövid időre beáll a halál, akkor az okozati összefüggés kézenfekvőnek látszik; ha azonban hosszú idő telik el a sérülés és a halál között: akkor az okozati összefüggésnek a gyanítása mind halványabbá és halványabbá válik. A nyomozó ügybuz-

galma ilyenkor is meghozhatja az eredményt. Ilyenkor a vád: halált okozó súlyos testi sértés címen indul meg, mint a következő esetben is (p...i kir. ügyészség B. 1043—1940.) hasonló címen emelték vádat J. M. és P. M. ellen, mert ezek 1939. november 2-án mulatságból kifolyólag fejbeverték K. M. cigánytársukat, aki sérülésébe 136 nap múlva meghalt. Sérült a verekedés után sebével bekerült a s....i kórházba, ahol fejsebével 6 napig kezelték, de sérült mindenáron hazakiváncsozott; haza is engedték. Otthon csendesen éldéglét s minthogy éppen beálltak a hideg idők: többet feküdt, mint dolgozott. Mindgyakrabban panaszkodott fejfájásról, amíg aztán 1940. március 17-én meghalt. A királyi ügyészség sejtette a sérülés és a halál közötti okozati összefüggést s ezért elrendeltette a holttest törvényszéki orvosi boncolását. Külsérelmi nyom: a fejbrón, a halántéktájon, a homlokesonti dudor mögött jobboldalon egy 56 mm hosszú, 2 mm széles, fehér, vonalas heg. Ennek megfelelően az agy jobb féltekéjében megtaláltuk azokat az elváltozásokat, amelyek alapján nem lehetett semmi kétség afelől, hogy a boncolt férfi halálát az agy jobb féltekéjében képződött agytályog okozta agynyomás révén. A megtalált, diónyi tályog helye szerint pontosan megfelelt a jobboldali halántéktáj bőrének immár begyógyult sérülésnek. Minthogy a sérült agytályog miatti agynyomásban halt meg, az agytályog pedig a bőr sérülésének fertőzéséhez csatlakozott, azért K. M. halálát erőszakos úton beállottnak kell tekinteni.

Ez jellegzetes példája a közvetett haláloknak. Ugyanis a sérülés pillanatában, vagy röviddel aztán gennyes gyulladás lépett fel, amely tovaterjedt, befelé a koponyaürrébe, elérte az agyat s így képződött ki 136 nap múlva a halálhoz vezető agytályog. (A boncolást érdeklődéssel kísérek kijelentték: igazán érdekes és eredményes volt a boncolás.) Minket nem lepett meg a boncolási lelet. Az orvosok tudják azt nagyon jól, hogy a legkülönbözőbb testrészekben elszenvedett sérülések után keletkezhetnek halálos szövődmények, éppen úgy, mint ebben a most ismertetett esetben is. Azért küzdünk ez ellen mindig s annak, hogy a sérülés után fertőtlenítő szert használunk, az oka az, hogy a fertőzőesirákat elpusztítsuk, ne engedjük bejutni a szervezetbe, mert ha az oda bejut, akkor annak fertőzés a következménye, aminek a kimenetét pedig sohasem lehet előre megmondani. Ismerünk olyan esetet, ahol a fejsérülés után képződött agytályog nem 136 nap múlva, hanem 38 esztendő múlva okozta ember halálát.

De nemcsak fertőzés okoz ilyen késői halált, hanem másfajta sérülés is. A behatás helyén léphetnek fel olyan beteges elváltozások, amelyek nem fertőzőesen alapulnak s mégis halálhoz vezetnek. Így a szív tájára gyakorolt, legtöbbször tompa erőszakos behatásnak a hirtelen halálon kívül az lehet a következménye, hogy a billentyűk elszakadtak, a szív izomzatában repedések keletkezhetnek, beropad a nagy ütőér fala, stb. és csak hosszú idő múlva — ha egyáltalán — áll be a halál, keletkezik munkaképtelenséget okozó betegség, stb. Ugyanígy keletkezhettek eleddig egészséges emberek agyában daganatok is sérülések után, amely daganatok megint csak hosszú ideig tartó betegséget jelentenek, vagy halállal járnak. A nyak egyszerű megragadásakor eltörhetik a gégeporek valamelyike, vagy más

Mi szeretnék lenni...

Egy május délután — benn az iskolában
Véget ért a lecke. A gyermekek lázban
Égre találgatták: mi fog következni,
De hangosan szólni nem merészelt senki.

„Mivel jók voltatok, szépen ment a lecke“,
— Adam választ szemük néma kérdésére —
„Most majd beszélgetünk. Sorba fogok menni,
S mindenkit megkérdek: mi szeretne lenni.“

Amult, mély izgalom festette arcukat,
Főtt a sok gondolat koponyájuk alatt
„Mi szeretnék lenni, amikor felnövök...?“
Abrándozott málán harminc kicsi kölyök.
Egyik henteslegény, a másik fűszeres,
Harmadik pékmester, mert az sokat keres,
Cipész, postamester, ács, mozdonyvezető,
És — tán a tizedik — azt felelte: csendőr.
Szeme, — mint az égbolt — tisztaságot lehel,
Kis ködmőne alatt szíve hangosan vert,
Ökle padját gyúrta. Simogató kezem
Szőke haján babrált, mikor megkérdeztem:
„Csendőr akarsz lenni, Bánkerek Pista?“
„Amíg élek, mindig!“ — válaszolta vissza.
Lelkesedésének vakító sugára
Glóriás fényt festett beesett arcára.

Hogy most ezt elmondtam, könny csillog szememen.
Pistát az osztályban hiába keresem.
Hatodikos lenne... A szomszédja itt ül...
... De tán ő is ide lát a magas mennyből.

Bánkerek Pista, nem siratunk téged,
Hogy a szörnyű halál ily korán jött érted.
Hiszen teljesülhet szíved kívánsága:
Vigyázhat szíved reánk fönt: az égi hazába!

Szinok Margit.

nyaki szervnek a sérülése állhat elő s ennek halálhoz vezető gégevezényő lehet a következménye; az agyban sérülés után vérzés léphet fel, ami szintén halált okozhat. Vannak aztán olyan megbetegedések a közvetett halál csoportjában, amelyek nem is a sérülés helyén lépnek fel s mégis halálhoz vezetnek. Az ilyen halálesetek első hallásra egészen hihetetlennek látszanak, az okozati összefüggést mégis meg lehet állapítani. Néhány példa erre: sérüléssel kapcsolatban megreped s apró darabokra szakad a máj s az apró májdarabkák bekerülnek a vérkeringésbe s azt megnehezítik, vagy felfüggesztik. Vagy: valakinek a sérülése miatt hosszú ideig agyban kell feküdnie s ezalatt tüdőgyulladást kap, vagy: a sérülés következtében öntudatlanul fekszik, (agyrázkódás!) közben nyál folyik be a nyelőcsőbe, onnan a finomabb légutakba s így okoz halálos tüdőgyulladást, vagy: hassérülése után bélesavardásban hal meg valaki, stb. stb. Vannak továbbá olyan sérülések is, amelyek következtében valaki cukorbajt, húgyvérűséget, sárgaságot kap, vagy, hogy a sérülés utáni vérvesztés miatt kimerülésben hal meg.

Egy nagyon nagy csoportját okozzák a közvetett halálokoknak azok a megbetegedések, amelyeket, mint az említett esetben, szabad szemmel láthatatlan ellenségeink, a fertőző csirák okoznak. Ezek a csirák az elszennvedett sérülésekbe vagy azonnal a sérülés pillanatában, vagy később kerülnek be, az ember testében igen jól érzik magukat, ott elszaporodnak, vagy helyben maradnak, vagy máshová is eljutnak a szervezetbe, mérgeket termelnek, megmérgezik így a szervezetet s megindul a nagy harc az ember szervezete és a kórokozó csirák között: a kimenetel attól függ aztán, hogy az ember győze, vagy a fertőzőcsirák. Amikor a kórokozó csirák bejutottak az ember szervezetébe, akkor emez már fertőződött. Nagyon sokféle fertőző csirát ismerünk. Minthogy a fertőzés nagyon gyakori, érdemesnek látszik, hogy ezzel részletesebben megismerkedjünk.

Minden orvosnak a törekvése az, hogy a sérüléshez társult fertőzést elfojtsa, kikerülje, megelőzze. Ma már az iskolában tanítják a fertőző csirákra a jelentőségét és az azok elleni küzdelmet. A gümőkór, a bujakór elleni harcnak is egyik legfontosabb módja a felvilágosítás, a megelőzés. Ugyanígy vagyunk a nagyon elterjedt kankós megbetegedéssel is, hiszen manapság már a laktanyákban is kötelezővé tették bizonyos fertőtlenítő szereknek az alkalmazását. Minthogy pedig fertőző betegségekről van szó, ezzel azt is tudjuk, hogy ezek a betegségek átvihetők egyik emberről a másikra. A leggyakrabban az úgynevezett gennykeltő csirákvaló fertőzésről van szó. Az a kifejezés, hogy gennykeltő, ne undorítson senkit sem ezektől a betegségektől, annak termékétől, a gennytől, mert hiszen éppen a gennysejtek, amelyek fehérvérsejtek, leghűségesebb társaink a fertőzésekben, mert ezek igyekeznek felfalni, elpusztítani a fertőző csirákat. Tehát úgy tekintjük őket, mint a szervezet katonáit. Hogy mégis eltávolítjuk a gennyet a szervezetből, annak az az oka, hogy a gennysejtekkel együtt a fertőző csirákat is eltávolítjuk.

Hogyan történik és miben áll tehát a fertőzés? Fertőzőttnék nevezzük mind azt a tárgyat vagy személyt, akiben vagy amelyen betegség előidézésére képes csirák vannak. Az a víz pl., amely tifuszesi-

rákat tartalmaz: fertőzőtt. A fertőzés néha egészen ártatlan, vagy csak lényegtelen, könnyen leküzdhető zavarokat idéz elő, más esetben azonban súlyos beteggé teszi az embert. Az olyan betegségeket, amelyeket kívülről a szervezetbe hatoló s testünkben rohamosan szaporodó apró élőlények okoznak, nevezzük fertőző megbetegedéseknek. Maga a betegség nem más, mint a szervezetnek az ellenhatása, reakciója a fertőzésre. A fertőző betegségek ugyanolyanok, mint a ragályos betegségek, amelyekről már nagyon régen tudjuk, hogy egyik egyénről a másikra terjednek, rövid idő alatt elharapóznak. A fertőző betegségek okozóit górcsővel lehet látni. Ezek ugyanis nagyon kicsinyek és szabad szemmel láthatatlanok. Alakjuk nagyon változatos. Vannak gömbalakú, pálcikaalakú, csavarhúzószzerű stb. csirák. Egyiken-másikon nagyon finom szőröket látunk, amiket mozgatni tudnak. A csiráknak éppen úgy szükségük van táplálékra, mint az embernek. Ha nagyon rossz táplálkozási viszonyok közé kerülnek, még mindig meg tudják tartani fertőzőképességüket, mert olyan anyagot termelnek saját testük körül, amely őket megvédi s kedvező viszonyok között ismét élet- és fertőzőképesek lesznek. Némelyik csirának nem árt a kiszáradás sem. A csirák egyik része azonban kedvezőtlen viszonyok között mégis csak elpusztul, nem fertőzőképes többé. Sajnos, éppen a legveszedelmesebb csira, a gümőkór csirája évekig él a legmostohább körülmények között is, s fertőzőképességét is megtartja. A porszem a gümőkór-csira repülőgépe, a port az ember beszívja s így nagyszerű alkalom van arra, hogy az ember olyan helyen, ahol nagy por van: fertőződjék. A fertőző csirák, éppen úgy, mint az ember, mozognak, táplálkoznak, növekednek, szaporodnak. Nem szeretik a savakat, lúgokat, sókat és a villamos áramot. Táplálkozás közben bizonyos anyagokat termelnek s ezek az anyagok károsak az emberre. Ezek az anyagok egyik része mérge, amely az embert mérgezi. A csirák szaporodása úgy történik, hogy a csirák egyszerűen kétfelé hasadnak. Ez a kétfelé hasadás 20—40 perc alatt történik. Ez tulajdonképpen lassú szaporodás, mégis rövid idő alatt óriási tömeggé szaporodnak fel. Ki lehet számítani, hogy egy bizonyos idő alatt mennyi csira lesz szaporodás révén. Ha egy csira egy óra alatt egyszer oszlik kétfelé, akkor egy csirából egy óra alatt kettő, két óra alatt négy, három óra alatt nyolc csira lesz, 24 óra alatt már tizenhat és félmillió, negyvennyolc óra alatt 284.500.000.000.000 (284,5 billió), 72 óra alatt 47 trillió csira lesz. A csirák nagyon vékonyak; egy milliméteren körülbelül ezer darabot lehet egymás mellé állítani, ha pedig egymás után rakjuk őket, akkor egy milliméteren 250-et lehet egymás mellé rakni. Mégis: ezekből a parányi kis csirákból öt nap alatt olyan hatalmas tömeg lehetne, amely a föld összes tengereit kitöltené. Egy csira súlyát meg sem lehet mérni; mert olyan kicsiny a súlya, hogy 630.000.000.000 (hatszázharminc milliárd) nyom egy grammot. Ha három napig akadály nélkül szaporodhatnának, akkor súlyuk 7,5 millió kilogramm volna. Szerencsére azonban sem helyük, sem táplálékuk nincs ilyen határtalan szaporodásra. Fertőző csirák kisebb-nagyobb mennyiségben mindenütt előfordulnak a természetben, így a levegőben is. A levegő néhány ezer méter magasban mentes a csiráktól, éppen úgy a föld is, kb. két méter mélyen. A ten-

ger mélyében és az előtörő forrásvízben sincsenek csirák. Egyébként azonban óriási mennyiségben találhatók fel mindenütt. Egy liter levegőben 500.000—1 millió csira van, városok levegőjében több a csira, mint a falusi levegőben. A vízvezetéki vízben literenként 2000—50.000, kútvíz literében 100.000—500.000, szűretlen vízben 6—20 millió, szennyvízben 20—40 milliárd csira van átlagban. Széteső, rothadó anyagok szomszédságában igen sok csira lehet a levegőben, a vízben, talajban egyaránt. Könnyen megérthető ezután, hogy azok az anyagok, amiket tápanyagoknak nevezünk, milyen nagy mértékben lehetnek fertőzve a legkülönbözőbb csirával.

Mármost: hogyan történik a szervezet fertőzése?

Az első fertőzés mindig kívülről éri a szervezetet. A már fertőzött szervezetből, a helybeli fertőzésből aztán a távolabbi szervek másodlagos úton fertőződnek. A fertőzés forrása, a beteg embertől eltekintve, bármilyen tárgy is lehet, amelyhez fertőző csirák tapadnak, ezek főleg olyan tárgyak, amelyek közközen forognak, mint pl. a pénzdarabok, bankjegyek, mert meg van a korlátlan lehetőség arra, hogy a pénzdarab már fertőzött ember kezén is keresztülment. A fertőző csirák nagy része csak az emberi vagy állati szervezetben tud továbbélni és szaporodni, a szervezeten kívül rövid idő alatt elpusztul. Vannak azonban — mint már tudjuk — olyan csirák is, amelyek talajban, levegőben, vízben is tovább élhetnek, akár évekig is, s kedvező alkalomkor a testbe jutva, újra szaporodásra képes formába mennek át. Az ember bőrén is mindig van sok olyan csira, amely a bőrfelületen nem okoz semmiféle elváltozást, de bejutva a testbe, halált is okozhatnak. Ha a bőrön apró, pusztát szemmel nem látható sérülések vannak, ezeken keresztül a kórokozó csira bejuthat a szervezetbe. A bőrön keresztül történő fertőzés okozza az orbáncot, a tályogokat, a lépfenét, az összefolyó szőrtüszőgyulladásokat, amiket gyakran láthatunk az emberek nyakán. Katonákon is gyakori ez a kínzó megbetegedés; a zubonynak a nyaki része legtöbbször izzadt, a nedves nyakbőrbe mintegy bekeni ezeket a csirákat s azok ott fejtik ki hatásukat ilyen szőrtüszőgyulladás vagy darázsfészek (karbunkulus) formájában.

Ha a fertőző csirák bekerültek a szervezetbe, az még nem jelenti azt, hogy az ember feltétlenül meg is betegszik. A csiráknak jó nagy csoportja az emberre nem is hoz betegséget. Ha a csira bekerült a szervezetbe, az vagy megmarad a behatolás helyén, mint pl. a szőrtüszőgyulladásnál, vagy elterjed az egész szervezetben. Ez utóbbi történhetik magzat-elhajtásokkal kapcsolatos fertőzésnél, gyermekágyi láznál, vagy más, gennyes fertőzésnél. Lehet az is, hogy a fertőző csira egyes szervekbe, pl. májba, tüdőbe kerül s itten újabb fertőzést kaput képez. Ezt nevezzük áttétnek. A csirák elszaporodásához bizonyos feltételek szükségesek, mint pl. megfelelő hőmérséklet, nedvesség, tápanyagok. Ezek a feltételek az emberi vagy állati szervezetben mind adva vannak s mégis azt tapasztaljuk, hogy a szervezet ugyanazon fertőzéssel szemben különböző módon viselkedik. Ez nem azért van, mert az ember szervezetének a fogékonysága változott meg, hanem azért, mert a betegségek okozó csirák egyszer életképesebbek, máskor pedig csökkentebb életképességűek. Életképes

az a csira, amely a szervezetbe kerülve azonnal szaporodik és az egészséges szervezetet beteggá teszi. Minél gyorsabban szaporodik el valamilyen betegségek okozó csira a szervezetben, minél rövidebb idő alatt fejlődnek ki a betegség tünetei s minél súlyosabbak a tünetek: annál életképesebbek a kórokozó csirák. Az ember fertőződése pedig akkor következik be, ha az a fertőzésre fogékony. Az ember teste sejtekből áll, a kórokozó csirák olyan anyagokat termelnek, amelyek a sejteket teszik tönkre. Az az elváltozás, amit a fertőzés helyén találunk, — pl. a gyulladás — a megbetegedett testszövetnek a reakciója.

A leggyakrabban előforduló kórokozók közül megemlítem a szőlőfűrtszerűen elhelyezett csirákat. I. 1. kép.

I. ábra. Szőlőfűrtszerűen elhelyezkedő csirák.

Jóllehet ezek is mindenütt előfordulnak, aránylag ritka a velük való fertőzés, mert ezeknek életképessége kicsiny, vagy nem is életképesek. Ha mégis történik vele fertőzés, akkor a *nyílt* sebeket fertőzi s így keletkeznek a szőrtüszőgyulladások, a tályogok. Minthogy szőrtüsző az ember testén mindenütt van, még olyan helyen is, amit az ember szabad szemmel nem is láthat, vagy alig láthat, azért a szőrtüszőgyulladás (ha 2 vagy több ilyen egymás mellett fekvő szőrtüszőgyulladás egybefolyik, furunculus) egyike a leggyakoribb ilyen fertőzéseknek. Előfordul fiatalon, öregén egyaránt. A veszedelem ott van, hogy néha nagyszámú ilyen szőrtüszőgyulladás lép fel s az egész testen szétszórva, nagyon kínos betegséget okoz. Ugyanez a csira okozza a körömágygyuladást is, láthatólag minden ok nélkül. Az agyban, májban, tüdőben keletkező tályogok is ezeknek a fertőzéseknek az eredményei. Gyermekkorban gyakori a csontvelőnek a gyulladása, amely áttérjed a csontra, csontthártyára, kisebb-nagyobb csontdarabok lökődnek ki a sebből. A szívbíllentyűknek is van olyan gyulladása, amit ezek a szőlőfűrtszerű csirák okoznak.

(Folytatjuk.)

1756. november 19-én Mária Terézia hadat izent II. Frigyes német császárnak, mert nem tudta elfelejteni, hogy az Sziléziát elvette tőle. A magyar csapatok győztek. Hadik András megsarcolta Berlint is. A kollini győzelem emlékére a nevére elnevezett katonai rendet alapította.

1456. november 23-án Hunyadi János idős fiát, Lászlót a király, V. László (1452—1458) halálra ítélte és az ítéletet Budán, a Szt. György-téren 1457. márc. 16-án végrehajtatta.

Tanulságos apróságok.

Közli: H. I.

Egész röviden ismertetünk alább néhány esetet, egyik-másikban a nyilvánvaló hibákat is. Anélkül, hogy részleteznénk, mi volt a helyes vagy helytelen, közöljük azokat és az olvasó megítélésére bizzuk, hogy elgondolkodva, leszűrje és megjegyezze magának belőlük a tanulságot. A hiba csak akkor marad súlyos, ha felismerve, nem törekszünk jóvátenni vagy ismétlődését elkerülni. Ezt a köteles igyekezetet kívánjuk ébrentartani e kis esetek közlésével, a jó csendőr tanulni fog belőle.

I.

Az X-i őrs székhelyén ez év nyarán nagyobb-szabású lakás-betörés történt. Az őrs a nyomozás során eredményt nem tudott elérni, de az elvitt tárgyakról — amelyeknek értéke az 5.000 P-t meghaladta — pontos leírást jelentett a Hírközpontnak. Ez év szeptember hó elején a budapesti rendőrség főkapitánysága három egyént vett őrizetbe, akiknek birtokában nagymennyiségű bűnjelt találtak. Nevezettek nem voltak hajlandók elárulni, hogy a — nyilván betörésből származó — zsákmányt hol és mikor szereztek. A főkapitányság a gyanúsítottakat a kir. ügyészségnek adta át, a bűnjelek leírását pedig megküldte a Hírközpontnak. A kiértékelő csoport az őrizet alá vett bűnjelek és az X-i őrskörletben történt betörés alkalmával elvitt tárgyak közül egynéhányat azonosnak vélt felismerni, miről adatgyűjtés végett az őrsöt értesítette. Ezáltal nemcsak ezt a betöréses lopást, hanem több más betöréses lopást is sikerült kideríteni.

Mit is mond a Nyut. 181. pont 5. alpontja? „A keresett bűnjeleket olyan részletességgel kell leírni, hogy azokat feltalálásuk esetén a leírás után is fel lehessen ismerni.”

II.

Az elmúlt félesztendő alatt 57 őrs 123 cigányt vett őrizet alá különböző bűncselekmények miatt. A cigányok közül azonban csak 36-nak állapították meg személyazonosságát újjnyomatuk alapján, míg a többinél, jöllehet hogy vagyon elleni bűncselekményekkel gyanúsították azokat, megelégedtek a cigányok által bementett névvel. Ezeket közbiztonság elleni kihágás (csavargás) miatt adták át a hatóságoknak.

Vajjon miért kellett mellőzni a Szut. 308. pontjának utolsó bekezdésében, a Nyut. 72. pontjának 4. és 6. alpontjában és a Nyé. tartalomjegyzék 16. pont 3. bekezdésében foglalt ama rendelkezéseket, hogy a cigányokat minden esetben újjlenyomat alapján priorálni kell?

III.

Egyik őrs tudakozólapon priorált egy, az őrskörletben letelepedett egyént. A csendőrség központi nyilvántartásában megállapítást nyert, hogy az illető neve a Nyomozókulcsban és a Zöld könyvben mint háromkeresztes, valamint az Ázs-ben is szerepel! Azonnal elrendelték — távbeszélőn — az elfogását.

Vajjon miért vannak az őrsön ezek a könyvecskék?

IV.

Az egyik őrsöt a Csöti. bizalmas bejelentés alapján távbeszélőn felhívta és közölte, hogy egyik tereptárgynál azon vagy a legközelebbi éjjelen tűzokozás útján biztosítási csalást készülnek elkövetni.

A tüzeset ennek ellenére megtörtént.

A kivizsgálás során kiderül, hogy a vett értesülés után azonnal kiment 4 csendőr, de ezek a „lest” úgy tartották, hogy az ott megjelenő polgári egyén őket azonnal felfedezte. Másnap éjjel már ki sem ment a járőr, a bűnöző viszont elvégezte munkáját.

Nem szükséges részletezni, hogy az őrsnek és a járőrnek számolnia kellett volna a gyújtogatásra készülő óvatosságával, a lest eszerint kellett volna megtartani. Ha az eredménytelen volt, másnap jelelni és újból lest tartani kellett volna.

V.

A visszatért északkeleti Kárpátok községei területén 92 őrs működik. Ezek közül 83 őrs 201 községből 796 katonai löfegyvert és 16.738 hozzávaló töltényt vett őrizet alá. 9 őrs, bár 63 község felügyeletét látja el, egyetlen egy darabot sem vett el.

A 83 őrs közül is csak 14 őrs vette igénybe a B. egyének jutalmazási lehetőségét. Az eredmény oroszlanrésze is az övék volt, miután a 796 fegyverből 567-et ezek vettek őrizet alá. Ezek között volt olyan őrs, amelyik 10-et és volt olyan, amelyik 96-ot vett őrizet alá.

Ki mondja, hogy a többi őrskörletben nem került volna elő több fegyver is, ha a kutatás részletes terv szerint, megfelelő segítségekkel és jutalmazással történik?

VI.

Folyó év második felében a Csendőrségi Lapok pályázatát hirdetett azoknak a csendőröknek a megjutalmazására, akik a népmozgalmi nyilvántartás felhasználásával és a Nyomozókulcs alapján a legtöbb egyént juttatják az igazságszolgáltatás kezére.

Egyik bajtársunk a pályázat megjelenése után különleges szolgálatra egy nagyobb városunkba lett vezényelve. Csendőr vére itt sem hagyta nyugodni, hanem szolgálatmentes idejét arra használta fel, hogy kezében a Nyomozókulccsal az ottani népmozgalmi nyilvántartást átfésülje. Rövid idő alatt meglepő eredményt ért el: 45 keresett embert talált meg...

VII.

Betöréses-lopás színhelyén a tettes átöltözködött. Visszahagyott ruhájának gondos átvizsgálásakor fényképet talál a járőr. Arra gondol, hogy hátha a tettet ábrázolja a kép, ezért kéri is annak a sokszorosítását és a Nyé.-ben való közzétételét. Elgondolása helyes volt, mert néhány nap múlva a fénykép alapján a betörőt felismerik, elfogják. Még rajta volt a lopott ruha is.

VIII.

Egyik őrs székhelyén közel négy évig lakott egy volt nyugdíjas bajtársunk, még pedig ellentétben szerény nyugdíjával, igen költséges, mondhatjuk fényűző módon, munka nélkül. Időnként hosszabb-rövidebb időre el-eltűnt a községből. Életmódja, gyakori utazgatása nem tűnt fel az őrsbelieknek, jöllehet úgy a Nyomozati Értesítőben, mint a Csendőrségi Lapokban valamennyi csendőrőrs figyelmét felhívták

arra a körülményre, hogy már hosszú idő óta garázdálkodik az ország egész területén valaki, aki csendőr egyenruhában, magát csendőrigazolvánnyal igazolva, csalásokat és egyéb szélhámoskodásokat követ el. Midőn végül üzelmeit a polgári ruhás nyomozók leleplezték, a helybeli őr s legénysége volt legjobban meglepve.

Nemrég írtunk hasonló esetről, ott is az egyenruhás honvéd „bajtárs” üzelmeit tártuk fel, aki — amint kiderült — az egyenruhát jogtalanul hordta.

A mérgekről.

Írta: dr. PUTNOKY ISTVÁN.

(Folytatás.)

Ezekben foglaltuk össze a savi mérgezéseket s meg kell jegyeznünk, hogy a savak okozta mérgezések mind heveny betolyásúak. Heveny mérgezésnél a legjellemzőbb tünetek a száj, száj környékén, és esetleg a kézen történt marásos elváltozások. A savak által mart sebzések kemény tapintatúak. Sósavnál, kénsavnál a szélek feketék, salétromsavnál sárgás színűek. A mérgezettől gyakori jelenség a hányás.

Idült mérgezés savaktól nem fordul elő. Legfeljebb azt tapasztalhatjuk, hogy a savmérgezés után életben maradtaknál táplálkozási (nyelési) nehézség következik be, mert a nyelőcső az őt ért sebzés folytán elszűkül, behegyesedik. Gyakran ez a táplálkozási hiány okozza a halált.

Lúgok.

A lúgok felismerése sokkal könnyebb, mint a savaké. Ha akár szilárd alakú, akár oldatban lévő lúgot érintünk, azt fogjuk tapasztalni, hogy utána a bőrünk síma tapintatúvá válik. A síma tapintat onnan ered, hogy a lúg oldja a bőrt s így az érdekes tapintású bőrfelület feloldódva, a tapintott rész simának tűnik fel.

Természetes, hogyha a lúg nem bőrre, hanem a nyálkahártyára kerül, úgy ott — ugyancsak oldva a szöveteket — súlyos sebeket, felmaródásokat idéz elő. Nyálkahártyát találunk a szájban, garatban, nyelőcsőben, gyomorban, szemben stb. Ha ezekre a helyekre jut el a lúg, úgy bekövetkezik a lúgmérgezés, melynek nem egyszer halálos a kimenetele és szinte minden esetben az áldozatot élete végéig megbetegíti. A leggyakoribb, amikor akár öngyilkossági szándékból, akár vigyázatlanságból a lúg a szájüregbe és a nyelőcsőbe kerül. A lúg ezeken a helyeken nyálkahártyát találva, súlyos felmaródásokat és sebeket okoz, a nyelőcső-garat összeszűkül, bedagad, a mérgezett nem tudja a táplálékot lenyelni. Ez a szűkülés már az első néhány korty után azonnal bekövetkezik és legtöbbször a lúg már nem is tud nagyobb mennyiségben a gyomorba jutni. Az áldozatnál igen erős fájdalmak lépnek fel s eszméletét veszítve, összeesik. Az orvosi segítség — ha idejében érkezik — meg tudja ugyan akadályozni azt, hogy a lúg mélyebb szövetrésekben nagyobb fokú roncsolást ne idézzon elő, de a nyelőcsövet rendszerint megmenteni nem lehet. Az ilyen szerencsétlen mérgezeteknek életük végéig táplálkozási nehézségeik lesznek. A mérgezést követő első időben egyáltalában nem tudnak nyelni, ekkor

a végbélben keresztül táplálják. Később szondákkal (tömör, vékony gumicsövekkel) tágitják a teljesen összeszűkült nyelőcsövet — s ha ez sikeres — úgy hosszabb kezelés után el tudják érni azt, hogy a beteg folyadékot le tud nyelni. Azt azonban, hogy az áldozat szilárd táplálékot is tudjon magához venni, az csak a legtrikább esetben sikerül. Sokszor a tágitások eredményre sem vezetnek és súlyosabb esetekben remény sem lehet arra, hogy a beteg valamikor is nyelni tudjon. Ilyenkor műtétet kell elvégezni s megnyitják a gyomrot, abba egy gumicsövet helyeznek, majd a vágást bevarrják. A gumicső vége kilóg a beteg gyomrából s ebbe öntik bele a folyadékot s így juttatják be a gyomorba. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen szokatlan úton keresztül vitt táplálkozási mód az illetőt kedélybeteggé teszi s megfosztja őt az evés és az izelés örömeitől, aminek az ember életében óriási szerepe van. Hogy ezen segítsenek, a beteggel összerágatják a táplálékot, amit azután az kiköp s ezt az összerágott tápanyagot juttatják a gumicsövön keresztül a gyomorba. Ez a kényszermegoldás természetesen magával hozza azt is, hogy a betegnek táplálkozásának idejére félre kell vonulnia, mert az egészséges emberek számára ez a megoldás nem a legkedvesebb látvány. Ilyen körülmények mellett nem lehet csodálkozni azon, ha a lúgmérgezetek előbb vagy utóbb kedélybeteggké, életuntakká válnak.

A lúgmérgezeteknek ezt a kálváriáját azért ecseteltük ilyen részletesen, hogy olvasóink kellően tájékozva legyenek a lúgmérgezés tragikus következményeiről s felvilágosíthassák az alacsonyabb néposztály tagjait arról, hogy a lúgmérgezéssel (legyen az öngyilkosság vagy merénylet) életet kioltani aligha lehet, de ezzel szemben ki van annak téve az illető, hogy élete végéig nyomorultul szenved és valósággal a társadalomtól eltávolodottan kell életét leélnie.

Ismerkedjünk most meg közelebbről a lúgokkal.

Lúgot tartalmaz a lúgkő (natriumhydroxyd) és marószóda (natrium carbonat). Fehér kristálydarabok ezek, melyek a levegőn állva elfolyósodnak, mivel a levegő vízgőztartalmát mohón szívják magukba. Vízben jól oldódnak. A lúgkővet és a szódát háztartásokban kiterjedten alkalmazzák mosásnál, súrolásnál, edények tisztításánál, mosogatásnál. Újabban — tekintettel a vele elkövetett öngyilkossági kísérletekre, merényletekre vagy vigyázatlanságból eredő súlyos balesetekre — beszerzési lehetőségeit igen erősen korlátozták s remélhető, hogy ezzel az igen célszerű intézkedéssel az esetek számát elég hathatósan lehet majd csökkenteni.

A lúgkővet vagy marószódát elsősorban öngyilkossági szándékból isszák meg. Az öngyilkosok úgyszólván teljes egészükben nők közül kerülnek ki, a varrónők, cselédlányok, munkásasszonyok, háztartásbeliek sorából. Mindennapos rendőri hír volt a közelmúltban, hogy X. Y. marólúgot ivott. A lúgkővel és marószódával elkövetett öngyilkossági kísérletek száma igen jelentős.

A második nagy csoport a vigyázatlanságból eredő balesetek. A gyermek a fehér, kockaszerű szódadarabokat vagy lúgkőveket cukornak vagy nyalánkságnak nézve szájába veszi. Másik gyakori eset, hogy a lúgoldatot fekete üvegben tartva, az áldo-

zat azt hiszi, hogy valamilyen italt tartalmaz és vigyázatlanul felhajtja stb.

Gyilkossági szándékból alkalmazni nemigen lehet, mert maró ízét — hasonlóan a savakhoz — az áldozat azonnal megérzi. Legfeljebb erős alkoholistáknál szoktak vele próbálkozni.

A merényletek száma már inkább jelentős. Az áldozatot szembeönti a merénylező lúgkőoldattal, amittől igen könnyen megvakulhat és súlyosabb maró sebeket szenvedhet.

A nyomozásnál mindenképp meg kell tekintenünk az áldozatot. A lúgot ivó vagy lúggal megittatott szája (ajkai, szájürege) pörkös sebekkel van tele, ajkai duzzadtak, szája nyálzik. A nyálzás azért áll elő, mert a lúg, felmarva a nyelvcsövet és a garatot, elzárja a nyál útját a gyomor felé, ennél fogva az kifelé ürül.

Az öngyilkos mellett megtaláljuk az üveget, poharat vagy azt az edényt, amiből a lúgot felhajtotta. Rendszerint tartalmaz még többet, kevesebbet a folyadékból. Ezt azonnal foglaljuk le s óvatosan — nehogy az edény tartalma kiforduljon — biztos helyre helyezzük. Abban az esetben, ha a pohár vagy üveg összetört volna, a cseppeket is gondosan gyűjtsük össze, mert azokból megfelelő vegyi vizsgálatokkal a lúgot még ki lehet mutatni.

Ha gyanús a környezet viselkedése, nézzünk utána, nincsen-e valamilyen ételmaradék vagy más olyan folyadék a házban, melyet meg lehetne vizsgáltatni. Hasonlóan gyanús lehet az is, ha az ajtó előtt vagy a ház közelében sebtében kiöntött ételmaradékot találunk, mely talán éppen a megégett, illetve lúggal kevert maradékból származik.

Támpontot nyújthat a ruházatra, padlón le-

A KORMÁNYZÓ ÚR Ö FÖMÉLTÓSÁGA adományozni méltóztatott: a **Magyar Ezüst Érdemkeresztet**: *Bérczi János*, (1.) szegedi V. csendőrkerület és *Fenyvesi Károly*, (2.) szombathelyi III. csendőrkerület állományába tartozó alhadnagyoknak, — nyugállományba helyezésük alkalmából — a közbiztonsági szolgálat terén teljesített eredményes és hasznos szolgálataikért, a **Magyar Ezüst Érdemérmét**: *Bors Márton*, (3.) debreceni VI. csendőrkerület állományába tartozó tiszthelyettesnek, — nyugállományba helyezése alkalmából — a közbiztonsági és irodai szolgálat terén kifejtett eredményes és hasznos teljesítményeiért, a **Magyar Bronz Érdemérmét**: *Bánkuti Pál*, (4.) szegedi V. csendőrkerület állományába tartozó tiszthelyettesnek, — nyugállományba helyezése alkalmából — a közbiztonsági és irodai szolgálat terén kifejtett eredményes és hasznos teljesítményeiért. Az állam biztonságát és társadalmi rendjét veszélyeztető országos jellegű szervezkedés felderítése során teljesített kiváló szolgálatukért a **Magyar Ezüst Érdemkeresztet**: *Juhász István*, (5.), vitéz *Dede Márton*,* a csendőr nyomozó osztály állományába tartozó tiszthelyetteseknek, a **Magyar Ezüst Érdemérmét**: *Balázs András*, (6.) debreceni VI., *Pálincás János*,* a budapesti I. és *Lovász Ferenc*, (7.) kassai VIII. csendőrkerület állományába tartozó tiszthelyetteseknek, a **Magyar Bronz Érdemkeresztet**: *Nagy Mihály** II., a kassai VIII., *Harasztos András*, (8.) budapesti I., *Komló Sándor*, (9.) kassai VIII. csendőrkerület és *Horváth Sándor** I., a csendőr nyomozó osztály állományába tartozó tiszthelyetteseknek. (*-gal jelzettek arcképét szolgálati távollétük miatt nem közölhettük. Szerk.)

csurgó folyadék is. Soha ne engedjük az áldozat ruháját lemosni vagy a lótos padlót felsürolni, felmosni. A foltokból a lúg jelenléte vegyvizsgálattal kimutatható.

Nem utolsósorban fontos kiderítenünk — korlátozó rendelkezések életbeléptetése után — azt a személyt vagy helyet, ahonnan az áldozat vagy környezete a tiltott lúgot beszerezte. Az illetők ellen eljárást kell indíttatni.

Savak- és lúg-okozta mérgezési esetek.

Hajdúhadháza S. I.-né vendégeit borral kínálta meg. Az asszony öccse tévedésből a kandaló tetején lévő lúgköldatot tette az asztalra. A S. vendég a neki öntött halvány-sárgaszínű lúgköldatból csak egy kortyot nyelt le, ami oly súlyos felmaródásokat okozott, hogy öthónapi orvosi kezelésre volt szüksége, míg teljesen meggyógyult.

P. A.-né elvált férjével találkozott és azt beszélgetés közben rummal megkínálta. A volt férj nem akart a rumból inni, mire az asszony a rumot az arcába locsolta. A megküldött rum-mintában 5.98% natriumhidroxid és 8.12% szóda volt.

Sz. J. 35 éves uradalmi kocsis házába anyósa és sógornője is beköltöztek. Az anyós sok kellemetlenséget okozott a fiatal házasságnak, úgy, hogy a férj feleségétől több ízben kérte anyósának eltávolítását. A fiatal asszony ebbe nem egyezett bele. A férj, hogy anyósától szabaduljon, saját feleségét akarta megmérgezni, ezért felesége borába lúgkövet tartalmazó szappanaljat öntött.

C. N. J.-nek egy 20 éves félkegyelmű fia volt. Az apa a fiát kivitte a szőlőbe és ott előbb becsipette, majd végül lúgkőves bort itatott vele. A fiút a kórházba szállították. A mérgezőkísérlet kisebb mérvű nyelős- és szűkületes okozott. Az ez ügyben beküldött zsebkendőn lévő hánnyadék lúgnak a nyomait tartalmazta. A borospoharat az apa a tett elkövetése után kimosta úgy, hogy abban már lúgkőmaradvány nem volt.

F. J. falusi legény öccsével haragban volt és annak babelvésebe lúgköldatot elgyújtott. A sértett a levesből nem evett, mert annak undorító szaga volt.

Egy züllött gyermek édesatyját akarta megmérgezni és borába lúgkövet oldott. A borból véletlenül az édesanyja ivott, de már az első kortynál érezte annak maró hatását és többet nem ivott. A borkok 100 kem-es részletében 2.0 gr. natriumhidroxidot és 0.7 gr. kristályos szódának megfelelő natriumcarbonatot találtak.

Erdélyből írják bajtársaink...

V.

Képek az elmúlt román világból.

Az eset 1928. július 31-én történt a jelenlegi örskörletünk egyik kis magyar községében, Katalinban. Ebben a kis magyar községben román csendőr-örs is működött, mert a környékbeli községek között csak Katalin és Koltó község magyar, a többi román. Ennek a román csendőrörsnek a parancsnoka Bondies György őrmester, a járásparancsnok Vojsza János törzsőrmester volt. A románok ideje alatt Katalin községben a betörések lopások úgyszólván napirrendben voltak. Az eseteket hiába jelentették a román csendőrörsön, nem csináltak semmit, elhallgatták, mintha nem történt volna semmi, panaszkodni nem kaptak, mert magyarok voltak. A véres verejtékekkel és keserűséggel megkeresett kis vagyonkájuk veszélyben volt. Sem reájuk, sem vagyonkájukra nem vigyázott senki. Ami még megmaradt, azt éjjel akarták elhordani. A feleslegesnek mutató rész a román csendőrörsparancsnok kivette nappal, azt

mondta, hogy ami marad, az elég a megélhetésre. A többi elviszem.

Hogy a községüket a tolvajok teljesen ne tudják kifosztani, titokban elhatározták, hogy a tolvajlásnak véget vetnek és a tetteseket elfogják. Minden háztól ki-ki a maga portáján őrt állt. Megállapodtak, hogy a tolvajok felbukkanását síppal jelzik. A síppal egy éjjel 23—24 óra között az egyik ház udvarán elhangzott. A község lakosságából 17-en vasvillával és kapával felszerelve rohantak a helyszínre, azt bekerítették és a tetteseket Bondies György román csendőr őrsparancsnok és két beosztott román csendőr személyében elfogták és a községi bíróhoz kísérték. Itt derült ki, hogy kikhez van szerencsájuk, mert a gyönyörű példányok, akik 22 évig tejben-vajban éltek, tolvajruhába voltak öltözve. Magastetejű szalmakalap, kifordított román köpeny (bükkfa gatyá), alsónadrág, bőcskor és hogy gyávaságuk mellett a gaztetthez valami kis bátorságuk is legyen, a szolgálati fegyverük is velük volt. Amikor a kis házat bekerítették, a tolvajok menekülni igyekeztek és közülük mindegyik egy-egy lövést is adott le a levegőbe, hogy menekülni tudjanak. A szökésük nem sikerült. A román csendőr őrsparancsnok menekülés közben olyant kapott vasvillával a hátára, hogy hosszas betegeskedés után valószínűleg abba halt bele. Természetesen az őrsparancsnok nem merte jelenteni senkinek, hogy kapott valamit a hátára. Az esetet még a katalini községi bíró lakásáról a Nagybánán székelt járásparancsnoknak: Vojsza János törzsőrmesternek még akkor éjjel két megbízott bejelentette és kérte, hogy Vojsza szálljon ki a helyszínre az esetet kivizsgálni. Vojsza járásparancsnok másnap reggel kiszállt, hogy az esetet kivizsgálja. Amikor Vojsza a katalini községi bíró lakására érkezett, látta, hogy csendőrei a község lakossága őrizetében vannak. A fogságban volt csendőreit Vojsza kiszabadította, azokat a hon levő csendőreivel együtt felszereltette és a község lakosságából azokat, akik a tolvaj román csendőröket elfogták (17 magyar testvért) őrizetbe vetette és minden indok nélkül Nagybánára kísértette. Nagybánán 3 napig Vojsza fát vágatott és kertet ásatott velük. Az első napon enni sem volt szabad nekik. Csak a második napon engedte meg Vojsza, hogy ehessenek abból, amit feleségeik nekik vittek. 3 nap múlva Vojsza visszakísértette őket Katalinba és ott úgy állította be az egész esetet, mintha a román csendőrök fogták volna el a betörőket. Vojsza az ügyet természetesen nem vizsgálta ki. Ezután Vojsza újból visszakísértette őket Nagybánára a román csendőrörsre. Hogy igazságtalan, kinszenvedéses helyzetükből szabadulni tudjanak, Vojszát megkérték, hogy ügyvédet fogadhassanak. Az ügyvédért nem kellett elmenni, mert Vojsza telefonon az ügyvéddel elintézte. Rövid idő múlva dr. Pop Joan ügyvéd a nagybánai román csendőr őrsön megjelent és azt mondta a foglyoknak, hogy ha 30.000 leit fizetnek, akkor szabadon bocsájtatja őket. Hogy megszabaduljanak, két idősebb embert Katalinba hazaküldtek Vojsza engedelmeivel, hogy a hosszú éveken át a templomépítésre fillérekből összegyűjtött 25.000 leit a község pénztárából hozzák magukkal. A 25.000 lei a nagybánai román csendőrörsre megérkezett. Az ügyvéd a 30.000 leiből nem engedett, 25.000 leiért nem bocsájtotta őket szabadon. Még 5000 lei kellett

volna. Megint elküldtek haza Katalinba, hogy ami pénzt találnak a lakosságnál, szedjék össze, mert másképp nem szabadulhatnak. Két magyar ember Vojsza engedelmeivel megint elment Katalinba. Útközben dr. Pop Joan ügyvéd autóval utólérte őket és azt mondta, hogy fizessék ki a 25.000 leit, azért is szabadon bocsájtatja őket. Ekkor visszamentek a nagybányai román csendőr őrsre, ott Vojsza jelenlétében dr. Pop Joan ügyvédnek a 25.000 leit lefizették, amiről magyar írással írt nyugtát kaptak. Azért nem román írással írt nyugtát, hogy ne tudjanak vele kereskedni, mert a bróságnál csak az volt érvényes, ami románul volt írva. A nyugta ma is megvan, Bence magyar testvérünk megőrizte, mert erősen hitte, hogy az még valamikor érvényes lesz. Ime megértük. Bencétől a nyugtát átvettem és úgy a Vojsza János, mint dr. Pop Joan ügyvéd ellen összegyűjtött adatokkal együtt illetékes helyre eljuttattam. Most mindkettő a hűvösen gondolkozik azon, hogy mit csináltak 22 évig a magyarokkal. Mondanom sem kell, hogy Vojsza és Pop a 25.000 lein megosztottak. Bence magyar testvér és 16 kol-tói lakos úgye ezzel elintéződött.

A rabláson, tolvajláson kívül volt még sok talál-mányuk, amivel a magyarságot nyúzták. Állandóan kutattak, nemzeti színű szalagot kerestek. Ahol nem találtak, ott a maguk által vitt kis darabkát kutatás közben elrejtették, majd megtalálva felmu-tatták a háztulajdonosnak. Csináltak azután olyan nagy felfordulást, hogy az ügy Kolozsvárra a had-bíróság elé került. Innen a kimondhatatlan súlyos helyzetből megint csak 8–10.000 lei ellenében tud-tak megszabadulni. Aki nem tudott fizetni, az ült 8–10 hónapot is. De jobb volt fizetni, aki megtudta fizetni, mert nem volt köszönet a román börtönben.

Ha nem lenne mindez bebizonyított igazság, rablómesének is csúnya volna. És hol van még a többi szomorú eset? Vastag kötetek telnének meg vele a trianoni bölcsék dicsőségére.

Magyarósi Imre tiszthelyettes,
(Nagybánya).

VI.

Sorozás Székelyföldön.

Nem tudom magamba zárni azt a minden képzeletet felülmúló lelkesedést, melynek szemtanúja voltam Gyergyószentmiklóson, ahol most folytak le a sorozások. A járás községeinek idegen uralom alatt született szintiszta székely fiatalsága állott a katonaméree alá. Most láttak először magyar katonát s a mai magyar katona is most látta meg először ezt az igénytelen, keménykötése mellett is akárhányszor a középtermetet alig megütő, tisztességtudó, de öntudatos és erejében mindenekfelett bízó, örökös harcok és szenvedések tüzeiben égő, de soha meg nem tört, nyúhatetlen testvérét.

Az első napon a városiakat sorozták. Végignézttem a felvonulást. A város fúvózenekara haladt elől, utána nemzeti színű zászlóval a szakaszokba sorakozott fiatalság. Öröm sugárzott az arcokon, nevetett a szemük és mosolyra állt a szájuk. Ilyen boldogságot és üde erőt még nem láttam. Az örök katona képe volt ez. Csoda-e, ha a tiszavirágéletű román uralom nem mert fegyvert adni a besorozott

székely kezébe s ki se képezte katonának, hanem csak munkásnak használta.

Így sorakoztak és vonultak fel naponkint, fegyelmezetten, lelkesen: Marosfalva, Gyergyóalfalu, Szárhegy, Remete, Tekerőpatak és Csomafalva fiatalsága. Igen sokan jelentkeztek és jelentkeznek állandóan a fiatalabb korosztálybeliek is.

Mind katona akar lenni. Ha pedig elvétele valamelyik nem válik be, kérésre fogja a dolgot, mert igen nagy szégyen arrafelé a katonának nem való legény. Szégyeli az egész ház népe, mert katonaszív dobog az asszonyok között is. Hallottam egy apáról, aki maga vitte be sorozásra a hibás lábú fiát, hogy ha nem válik be, maga maradjon benn helyette s ne érezze fiának hiányát a magyar hadsereg.

Megkérdeztem egy önként jelentkező 16 éves legénykét, hogy miért akar katona lenni. Domború mellén és izmos lábszárán csak úgy feszült a székely zeke és harsnya. Szokatlan határozottsággal felelt: „Azért, hogy őrt álljak a határon s be ne tehessen ide többé ellenség a lábát.” Megveregettem a vállát s büszke voltam, hogy engemet is ebből a fajtából teremtett az Isten.

Benedek Lajos tiszthelyettes,
(Gyergyószentmiklós).

VII.

1. Az első eredmény.

Folyó évi szeptember 14-én vonultam be hatodmagammal Nagyajtára, az új őrsállomásra. Az őrskörlethez 2 külközség tartozik, Bölön és Közéapajta. Megérkezésünk utáni napon másodmagammal elindultam, hogy helyi és személyi ismereteket szerezzek. Bölön községbe megérkezve, alig váltottam néhány szót a községi jegyzővel, megzavart az erdőbirtokossági elnök, aki jelentette a jegyzőnek, hogy a közbirtokosság fenyeserdejét meglopták. A látottak szerint 500–600 pengő értékű fenyőt kivágtak, a gallyat otthagyták, a törzsét elvitték.

A jegyzővel a beszélgetést megszakítottam és megígérttem, hogy a tetteseket megkeressük. A jegyző erre mosolyogva csak annyit mondott: „Nehezen fog ez sikerülni, mert az urak még teljesen ismeretlenek.”

Magam mellé vettem a panaszos erdőbirtokossági elnököt és elindultunk a helyszínére. Ott bizony mást nem tudtam megállapítani, mint hogy a tettesek kb. egy méter magasságban levagdalták a szép szál fenyőket. A helyszínén meggyőződtem arról is, hogy a bement 500–600 pengő kárral a panaszos nem túlzott, amit a panasztételkor kötve hittem.

A helyszínén megkérdeztem panaszostól, hogy fordult-e elő máskor is ilyen nagyobb mennyiségű falopás. Ha fordult, kik voltak a tettesek? A panaszos előadta, hogy a falopás gyakori, de a román uralom alatt hiába mentek a csendőrségre panaszra, azok még a helyszínére sem mentek ki soha s így a tettesek sem kerültek meg.

Bántott a dolog, hogy szégyenben maradunk a jegyző előtt, ha a tetteseket nem tudjuk megkeríteni. Elhatároztam, hogy átvizsgáljuk az őrskörletben levő összes fűrésztelepeket, mert arra gondoltam, hogy a szép szál fenyőket vagy gerendának,

vagy deszkának szánták és azt csakis fűrésztelepen dolgozzák fel. Megkértem a panaszoszt, hogy vezessen a legközelebbi fűrésztelepre. Elindultunk a legközelebbi úton a fűrésztelep felé. Odaérkezve egy nagy rakás frissen vágott fenyőgerendát találtunk. Nyomban megkérdeztem a panaszoszt, hogy nem ismeri-e fel az ellopott fenyőgerendákat, mire az csak annyit mondott, hogy: „Istállom a fenyő mind egyforma.” Amíg ott tanakodtunk, odajött a fűrészteleptulajdonos is, akitől megkérdeztem, hogy ki hordta oda azt a rakás fenyőt. Azt felelte, hogy a magyarok bevonulása napján hordta oda X. Y. gazda. Megkérdeztem, hogy kivel hordta oda, mert egyedül a nagy gerendákat nem bírta el. Erre már azt felelte, hogy nem látta, amikor odahordták, mert ő is oda volt a bevonulást nézni, csak a kis fia volt odahaza és az mondta, hogy X. Y. vitte oda. Megtudtam, hogy X. Y. a közelben lakik és értékültem a fűrésztelepes kisfiát. Mikor a fiú elment, akkor mondta a panaszos, hogy nem hiszi, hogy X. Y. lopta volna a gerendákat, mert azt mint jó gazdát ismeri, amellet meg hívő, igen vallásos ember.

Nemsokára megérkezett X. Y. Illedelmesen köszönt, hogy: „Istállom őrmester úr, parancsolattyára megérkezék.”

A következő szavakat intéztem hozzá: „No X. Y. bátyám! Én már értesültem arról, hogy maga hívő ember. Tudom, hogy a hívő nem hazudik. Most mondja meg nekem őszintén, hogy honnan hordta ide ezt a szép fenyőgerendát?”

Megvakarta a füle tövét s így válaszolt: „Őrmester úr istállom! A hívő ember nem hazudik, mert a hazugság nagyobb bűn, mint a lopás. Én sem hazudok istállom és megmondom, hogy ezeket a fenyőgerendákat a mostoha fiammal az én bivalyos szekeremmel, a bölöni erdőbirtokosság erdejéből hordtuk ide. Még pedig azért istállom, hogy a mostoha fiamnak akaránk egy házacskát építeni, mert fehérnépre vágyik a fiú.”

Másnap, amikor X. Y. behordta a fenyőgerendákat a községháza udvarára, a jegyző csak annyit mondott: „Köszönöm tiszthelyettes úr! Nem hittem volna, hogy az első eset is sikerrel járjon. Bébizonnyították, hogy magyar csendőrök! Sok szerencsét továbbra is.”

Futótüzként terjedt el ennek a híre. Ennek tudom be, hogy amióta itt vagyunk, 6 hét óta, még csak egy lopás sem fordult elő. Ezen a polgárok is csodálkoznak.

2. Román emlékek.

Mikor Erdélybe megérkeztünk, még jegy nélkül szereztük be a cukrot és egyéb fűszert. Már Szolnokon kihirdették előttünk a rendeletet, mely szerint az Erdélyben felállított őrsöknek azonnal be kell vezetni a közétkeztést. Az őrsállomás elfoglalása után a közétkezés vezetőjével megjelentem egy szövetkezetben. A szövetkezet vezetője udvariasan fogadott minket. Mutatta, hogy készséggel szolgál ki, de észrevettem rajta, hogy mennél többet vásároltunk, annál jobban csökkent a kedve. Mire bevásároltunk egy csomó fűszert, rizst, kávé, kakaót és a saját részünkre egy-egy csomag cigarettát, úgy elment a kedve, mintha megbánta volna, hogy udvariasan fogadott.

Mikor már nem láttunk az üzletben részünkrevalót, a közétkezés vezetője kérte, hogy most már adja össze, mennyit fizetünk. A szövetkezet vezetője szemmel láthatólag felvidult, kapta a ceruzát és papírt és vigan számolt.

Összeesomagolta az árut és felajánlotta, hogy elszállíttatja az őrsre. Ajánlatát elfogadtuk, megköszöntük és megkérdeztem, hogy kiszolgálás közben miért volt olyan lehangolt? Elpirult és bocsánatkérések közben elmondta, hogy azt gondolta, hogy úgy vásárolunk, mint a román csendőrök. Azok ugyanis mindent rendeltek, a laktanyába is elviteték az árut, de soha nem fizettek.

Egy másik alkalommal a piacon vásárolt a közétkezésvezető, én meg szemlélője voltam a piacnak. Észrevettem, hogy egy öreg néni egy kis kosár tojással mindig húzódik a bevásárló csendőr elől. Tovább figyeltem a nénikét és amikor az látta, hogy a csendőr magyar pénzzel fizet a bevásárolt cikkekért, odahúzódtott és felkínálta a 20 darab tojást megvételre. A csendőr meg is vette úgy, amint a néni kínálta: 2 lejért darabját. Átszámoltuk magyar pénzre és kapott a néni 1 pengő és 20 fillért. Mikor megkapta a magyar pénzt, megcsókolta és könnyek szöktek a szemébe.

Megkérdeztem a nénikét, hogy az előbb miért került a bevásárló csendőrt? Ő is azt felelte, hogy azt gondolta, mi is úgy vásárolunk, mint a román csendőrök. Azok csak vásároltak a piacon, de soha sem fizettek. Különösen a tojást szedték mindig össze nagy szeretettel s ha a szegény magyar kérte az árát, akkor csak annyit mondtak, hogy majd jöjjön be a laktanyába, ott fizetnek. Erre azonban nem igen akadt vállalkozó, mert tudta minden magyar ember, hogy ha a laktanyába bemegy, onnan verés nélkül nem kerül ki.

Őrskörletem nagyobb része a határvonal mentén van. Szép holdvilágos este elmentem a határvonalra ellenőrző szolgálatba. A határon találkoztam egy magyar határvadász hadnagy úrral, aki szintén ellenőrző szolgálatban volt. Beszélgetve haladtunk a határon. Utunk közben imitt-amott ránkkiáltottak a román határőrök, hogy: „Csinye?”. Mi aztán csak úgy vigan vágtuk vissza, hogy: „Ungur”. Erre mindig elhallgattak.

A hadnagy úr elmondta, hogy aznap bement Középpajtán egy üzletbe, ahol mi a napokban nagyobb bevásárlást végeztünk. Azt mondta neki a kereskedő: „Istenem, milyen különbség van a magyar és a román csendőrök között. Vásároltak a csendőrök egy csomó fűszerárut és épúgy fizettek, mint egy polgárember. Ez a román csendőröknél soha nem fordult elő. Azok csak vásároltak, de nem fizettek és ha merte a magyar az árát kérni, akkor jobb volt, ha bezárja az üzletét, mert folyton ellenőrizték és soha sem találtak semmit rendben.”

Ha a kereskedő azt akarta, hogy elkerülje a feljelentést és végnélküli meghurcolást, akkor oda kellett nyomni egy 500 leiest a román csendőrnek.

Pataki József I. tiszthelyettes,
(Nagyajta).

Portyázás.

Maroshévízen temették el Urmánczy Nándort, aki két évtizeden át egész lelkét és életét az irredentának szentelte. Most, amikor álma valóra vált és hazament az ősi rögre, az mindjárt magába is fogadta.

Regényeknek ilyenkor nem hiszünk. Ha író talál ki ilyet, unottan intünk, hogy elég volt az ilyen kicsinált találkozásokból. Most — mint annyi más alkalommal — az élet igazolja a regényírókat. Urmánczy csak addig élt és várt, amíg hazai földbe takarhatta fáradt életét. Egyesek Isten rendelésének, mások végzetnek, ismét mások véletlennek mondják ezt. Mi kitartunk az első mellett. Mit érezhetett a szív, mikor Maroshévizet újra a magáénak mondhatta, csak ő tudta. De hogy a rög, az otthon, a haza olyan hatalom és erő bennünk, ami ellen hiába küzdenek nemzetközi apostolok ezer színben és formában, azt mi is tudjuk. Urmánczy csodálatos hazaérkezése a hazai rög örökkévalóságába, erre beszédes példa. Meghatottan és hitünkben megerősödött gondolkodik rá.

Egy vállalkozó nem akarta átengedni katonai célokra a luxus-gépkocsiját, most fizethet 8000 P büntetést. Nem sokalljuk, sőt! Ha Kovács Péterné odaadja három fiát a hazának, akkor a vállalkozó cdaadhatja az autóját. Még mindig sokkal szerényebb amit tesz, mint Kovácsnéé.

Felháborító dolgokat látni néha. Nem azért hívjuk fel rá a figyelmet, mintha rajtunk volna ezek megszüntetése, vagy belekötögnánk a hatóságok dolgába. Azért mondjuk, mert ezeket látni minden magyarnak, minden csendőrnek kell. A hadsereget soha nem tudjuk eléggé védeni mindenkor belső ellenségei ellen, ismerni kell őket lent is, fent is. Akár kapcabetyárok, akár nyolchengeres vállalkozók. Egyformán gaztett, amit tesznek. S hogy sokan vannak, akik a hadsereget erkölcsiükben és anyagiakban ott károsítják, ahol érik, nem kétséges.

A csendőrnek akad módja elég, hogy ilyet lásson, de akkor ne sajnálja a fáradságot, hogy hatóság elé vigye a dolgot. A hatóságok tudják a módját a megtorlásnak, de csendőrmunka nélkül nem mennek semmire.

Nemtényleges bajtársaink tekintélyes száma búcsúzik mostanában a laktanyáktól. Mennek haza. Családhoz, kis gazdasághoz, a méheshez és polgári napirobothoz.

Tudjuk, hogy sokaknak közülök nem volt kicsi áldozat itt tölteni a hónapokat. Aki évekkal ezelőtt

berendezkedett a polgári életre, annak sok gondja, kötelezettsége, életérdeke irogatott hazáról gyakori hívóleveleket. Zokszó és panaszkodás nélkül vállalták mégis, amit vállalniuk kellett. Fegyelmezetten és áldozatkészen. Itt-ott már közel a hatvanhoz, törődötten és fáradtan és elszokva portyázástól, mégis hűséges kitartással.

Ezek a bajtársaink gondoljanak ezekre a hónapokra mindig úgy, mint a magyar hűség és becsület tiszta lélekkel hozott adójára. Tudniuk kell, hogy nincs ember az országban, aki valamilyen formában ezt az adót meg ne fizette volna, hacsak nem csaló s akkor majd egyszer léprekerül. Ők is meghozták az adót s ezzel mindegyikük egy-egy kis csavarja volt annak a történelmi műnek, amit az idők mostanában alkotnak.

Akik pedig még közöttünk maradnak, nézzék ebben az idők parancsát és nézzék munkájuk értékét, célját. A csendőrségnek néhány éven belül olyan feladatokat kellett és kell még mindig megoldania, amire nincs példa a testület eddigi történetében. Ha ez zökkenők nélkül sikerül, ebben jelentős része van azoknak, akik visszajöttek a hívó szóra s ha a szolgálat azt kívánja, darabig még maradnak is trianoni soványságú raktáraink miatt kalapnélküli, de szívben teljesértékű csendőrök.

Útmester, aki még nem látott gőzhengert. Ugyan, milyen fajta lehet? Se lapp, se hotentotta, hanem természetesen — román. Erdélyben. Olyan ez, mint a csendőr, aki soha nem látott még puskát.

Mesélhetnek nemzetiségi eloszlásról, népszámlálásról és akármiről. Erdély innen van a Kárpátokon, tehát Európa. Mindig az volt. Túl a Kárpátokon pedig soha sem volt az, nem is lehet azzá tenni. Nem kell ahhoz tudományos statisztika, meg tanulmány, hogy ezt mindenki belássa. Elég ránézni erre az útmesterre, aki szájtátva nézi foglalkozásának olyan fegyverét, ami éppen abban különbözteti meg őt az európaiától vagy balkánitól, hogy látott-e már ilyen csodát, vagy sem. Ez az útmester akart hát Erdélyben utakat építeni és karbantartani! És ilyen útmesterek s egyebek akartak Erdélyben örökre gyökeret verni. Erdélybe, tehát Európába egyszerűen be akart költözni egy alsóbbrendű, idegen világ, miként a kakuk járja más madarak fészket.

Talán kicsiségnek látszik ez a gőzhengertelen útmester, de mi benne látjuk Erdély egész jövőjét. Egész Erdély jövőjét...

Adókedvezményt kapnak azok a háztulajdonosok, akik sokgyermekes családoknak lakást adnak bérbe. Bölcs pénzügyi intézkedés remélhetőleg meg is fogja hozni áldásos családvédelmi eredményét. De ha nem, akkor ki kellene fordítani a dolgot.

Be kellene csukni azokat a háztulajdonosokat, akik sokgyermekes családoknak nem adnak lakást bérbe. Olcsóbb lenne, csak a rabkosztot viselné a kincstár. És biztosan hatásos is lenne. Egyszerre megtelnének a házak gyerekzsivajjal. Az egész nemzet közvéleménye már régtől fogva bírálhatja az ilyen háztulajdonosokat és nyíltan megveti, megbélyegzi őket gyerekkellenes elzárkózásuk miatt. A gyermek ugyanis nem holmi jótékonysági alany,

hanem maga a sors, a történelem. Elmult ezer év és újabb ezer év. Nemzetünk is érzi már ezt és biztosak vagyunk benne, hogy tovább fog menni a gyermekvédő úton. Mi is a közvéleménynek jelentős darabja vagyunk és így nemcsak jogunk, de kötelességünk is leszögezni, hogy minden szőrösszívű háztulajdonost szívünkéből megvetünk, elítélünk és nemcsak az adóterheket raknánk rájuk rogyásig, de készséggel gyakorolnánk rajtuk bilincselési tudományunkat is.

„Közigazgatási könyvkiadó” annak a vállalatnak a cégére, amely a hírek szerint csak így sötétben „gründolva”, a honvédelmi törvény s egyéb ilyen közérdekű kérdés magyarázatára könyveket adott ki. Persze borsos áron. Most aztán kisül, hogy csalás az egész.

Hány csendőr vett ilyen könyveket, nem tudjuk. Biztosan nem egy. A csendőr szereti a drága, vastag, aranyos és lehetőleg százhatvan kötetből álló irodalmi alkotásokat. Szereti megvásárolni, de aztán nem olvassa. Egyszer kiírtunk ilyen pályázatot, kár, hogy azóta eltépett anyag lett belőle. Ilyen tarka könyvvásár ritkán kerül egybe.

A könyvet természetesen szeretni kell, de nem azért, mert drága, mert sok kötetből áll, mert aranyos a szegélye, mert szép tokban van, mert selyempapír borítja a képeket s mert az ügynök azt mondja, hogy „minden művelt ember asztalán” ott kell lennie. A könyvet a tartalmáért kell szeretni. A tartalom pedig megszerezhető könyvtárakból szinte ingyen, de máskülönben is jutányosan. Akárki akármikor megkérdezi a szerkesztőségünket, hogy hát most már miféle könyveket vásároljon, mi megírjuk neki szívesen. Irányítjuk az olvasásban. Akkor egy fillért nem dob ki ilyen „gründolásokra” és rendszeresen képezheti magát. Lelkét. Érzéseit a szépirodalomban. tudását a szakkönyvekben.

Tessék megindítani a kérdezősködést! De azután a könyv ne legyen csupán henccegési és lakásberendezési cikk, hanem el is kell olvasni.

Karácsonyra

minden csendőrparancsnokság és hivatal részére egy-egy 1941-es asztali naptárt ajándékozunk. Bejelentjük ezt már most azért, hogy bajtársaink ne rendeljenek külön máshol. Ha valamely parancsnokságnak vagy valakinek egynél több naptárra van szüksége, azt készséggel elkészítettjük díszes kiállításban, igen jutányos árban. (Kb. 40 fillér lesz az ára.) A naptár félív papír nagyságú, állítható, minden hónap egy lapon lesz és minden hónapnál felsoroljuk a legfontosabb idényszolgálati teendőket.

Szeretnénk, ha erről minden bajtársunk értesülne, kérjük ezért olvasóinkat, hogy adják tudtul ezt azoknak, akik szolgálati vagy más okok miatt távol vannak és nem olvashatják ezt az üzenetünket.

Bejelentjük azt is, hogy naptárunkat évről-évre ki fogjuk adni s ha a lap anyagi helyzete megengedi, a csendőrelétekből vett képekkel fogjuk azt díszíteni.

Az 1941-es naptár igénylését kérjük hozzánk december 10-ig bejelenteni, az árát az átvétel után kell fizetni levélbélyegben.

Képes mellékleteink

általános tetszést arattak, a dícséreték fényképező bajtársainkat illetik. Nekik a szerkesztő külön itt is köszönetet mond. A munkatársak épp úgy, mint a szerkesztő, egyformán azért dolgoznak, hogy a mindnyájunk, a testület lapját minél szebbé, tartalmasabbá tegyék. Ezt a törekvést akarjuk szolgálni, amidőn ezúton újból felhívjuk bajtársainkat a fényképező munkára. Ismétlés, amit mondunk: a fényképezés nagyon szép szórakozás, szórakozva tanulás és a csendőrnél — szolgálati hasznót is jelent. Igen, azt, mert előbb-utóbb a gép lencséje elé kerül... a betörés színhelye, egy-egy bűnjel, egy-egy nyom, egyszóval, a nyomozás egyik segédeszközzé lesz a gép, amellyel eleinte csak bajtársakat, laktanyákat, tájakat, egy — esetleg (?) több — kedves leányarcot örökítünk meg.

Arra kérjük tehát kezdő és régi fényképező munkatársainkat, küldjenek minél több felvételt hozzánk. Elsősorban azokat a képeket tudjuk használni, amelyek csendőri életünkkel kapcsolatosak. Ez azonban nem kizárólagos feltétele a közölhetőségnek. Láthattunk már lapunkban szép tájakat is, — egy-egy örskörlet részletei azok — és ilyenek közlése elől sem zárkózunk el. A kezdők ne bátortalanul jöjjenek képeikkel és ne veszítsék kedvüket, ha nem közöljük azonnal — vagy egyáltalában azokat. Voltak és lesznek mindig a képek között olyanok, amelyeket csak hónapok múlva közlünk, mert az időszerűség vagy a szerkesztés külön szempontjai azt úgy kívánják.

Szórakozás és tanulás a fényképezés. Ez az üzenetünk ezért egyúttal verseny hirdetése is. Fényképversenyt hirdetünk. Résztvevője minden bajtárs. A képeket nem határidőre, hanem bármikor be lehet küldeni. Amint mondtuk, elsősorban a csendőrelétekből vett képeket kérjük. A képeket beküldő írja meg, hogy mióta fényképez. Kérjük még pályázóinkat, hogy a felvételek lemezét (filmjét) őrizze meg, mert ha a képeket mellékletben közöljük, azokra esetleg szükség lehet s azokat ezért kérni fogjuk. Elfogadunk képeket testületen kívülállókától is, de csak akkor, ha azok még nem jelentek meg sehol és ha kimondottan csendőrvonatkozásúak. A képeket tiszteletdíjazzuk, de a külön-jutalmazásról sem feledkezünk el, kezdőknél épp úgy, mint a régóta fényképezőknél.

Két versenyfeladatunk határideje jár le november 30-án. L. augusztus 1-i számunk 518. oldalán, illetve az augusztus 15-i számunk 564. oldalán. Emlékeztetjük erre bajtársainkat.

Görögország.

Görögország, vagy amint regiesen nevezik, Hel-lász idegenforgalmunktól távol esik s földrajzilag általánosságban annyit tudunk róla, hogy a Balkán-félsziget déli részén terül el, kopár hegyekkel borított, három oldalról tenger veszi körül, lakosságának száma kb. 6 millió, és fővárosa Athén. Az idegenforgalom ezen hiánya azonban főleg a nagy távolsággal járó tetemes utiköltséggel magyarázható, mert az ország dicső multja, utólérhetetlen nemzeti szépségei, lakosságának közvetlen és előzékeny volta és nem utolsó sorban az ott uralkodó általános olcsóság, Görögországot az idegen részére kellemes tartózkodó helyé avatja.

1938. év nyarán csaknem egy hónapot töltöttem Görögországban, az ország legnagyobb részét beutaztam és ezen cikkemben a látottak, valamint uti élményeim alapján igyekszem Görögországból az olvasónak egy általános képet nyújtani.

Jugoszlávián keresztül utazva, az ember Iduméninál lépi át a görög határt és pár órai utazás után eléri Görögország Athén után legnagyobb városát, Thessalonikét, melyet általánosságban Szaloniki néven ismerünk. A város a tengerparton terül el, domboldalban épült s még a ma is meglehetősen ép állapotban lévő középkori várfal veszi körül. Lakossága kb. 270.000. A városnak a tengerpart közelében elterülő része teljesen modern. Hatalmas, többemeletes fehér mészkőből épített házak sorakoznak az utcákon és halvány kékre festett ablakaikkal és ablakredőnyeikkel a szemlélőre kellemes benyomást tesznek. Az utcákon a déli időszak kivételével nagy forgalom zajlik. Már a kora reggeli órákban a környéken lakó parasztok apró lovakon hozzák be a városba terményeiket. Hatalmas vásárcsarnokaiban egész nap élénk forgalom van. Kávéházai egész nap telve vannak.

A város 1912-ig török fennhatóság alatt állott s még ma is számos török fürdő, mecsetmaradvány emlékeztet a török időkre. Ókori nevezetessége a Szent Pál templom, melyben még az apostol maga hirdette az ígét, aztán Galerius császár diadalíve, melyet a perzsák feletti győzelmének emlékére emelt.

Thessalonikától északkeletre terül el a földkerekség egyik legérdekesebb helye, az Athosz félsziget.

Thessaloniki.

Athosz egyik kolostora.

45 kilométeres hosszúságban és 3–4 kilométer szélességben, mint egy töltés nyúlik be a tengerbe s a végén uralkodik a 2000 méteres Athosz-csúcs. Lakói istenfélő g. katolikus szerzetesek, kalugyerek (szó szerint lefordítva „jó öreg”), kik húsz nagy kolostorban vannak elhelyezve. Az Athosz valósággal államot képez az államban, széleskörű autonómiával rendelkezik. Külön parlamentje van és az ottani tartózkodáshoz az idegennek a papi szent tanács engedélyére van szüksége. Érdekessége, hogy a félszigetre nő nem teheti be a lábát, és a négy lábú állatok közül is csak hímek tarthatók. A húsz nagy kolostor legnagyobb része több száz éves, mindegyik más és más típust képvisel és általános jellegük, hogy fallal vannak körülvéve s valóságos erődítményt képeznek. Némelyik a hegytetőn épült. Ezeknek a kolostoroknak annak idején a fővédnökük az orosz cár volt, s mióta a cár nem tud nekik anyagi segítséget nyújtani, nehéz anyagi körülmények között élnek. A kalugyerek maguk dolgoznak és kezük munkájával tartják fenn magukat. Ennek ellenére azonban a kolostorok értékes műkincsekkel rendelkeznek. Templomaik a sok arany díszítéstől, arany kandeláberektől valósággal ragyognak.

Thessalonikiból vadregényesen szép úton, 12 órai utazás után érkezik meg az ember Athénbe. Athén a tengerparttól néhány kilométernyire fekszik, de kikötőjével, Pireusszal már csaknem összeépült. Lakossága külvárosaival és kikötőjével együtt 1.000.000. Athén, mint város, két részre osztható. A modern városrészre és a keleties jellegű régi városa. Mindkettő fölfele azonban, mint egy oltár emelkedik az Akropolisz, az ókori görögök vallási szentélye. Ez az építészeti csoda a rajta levő, meglehetősen ép állapotban megmaradt romokkal együtt adja meg a városnak jellegzetes képét. Az Akropolisz templomai mind fehér márványból épültek és a nap-sütésben, mint a frissen leesett hó, csillognak. Az Akropoliszról a városra szép kilátás nyílik. A modern városrészben szép, széles sugárutak kigyóznak, majd közvetlen az Akropolisz lábánál terül el a régi város, a maga szűk, de onnál élénkebb forgalmú utcáival. Ez már teljesen keleties képet nyújt. Az árusok az utcán árulnak, nagy kiabálás, hangzavar, apró kávéházak egymás mellett, cipőtisztítók és sorsjegyárosok százai.

Peloponesszosz.

Athén környékén, Attikában számos szebbnél-szebb kirándulóhely van és a tengerparton pedig a strandok egymást érik.

Athénből keskenyvágányú vonaton, vagy autóbusszon jut el az ember Görögország déli félszigetére, a Peloponesszoszra. Az út a korinthuszi csatornán át vezet, melyet hazánk fia, Türr István tábornok épített. A csatorna kb. 60 méteres mély sziklabevágásban van és a rajta átvezető hídon megállva, az ember maga alatt a mélységben látja a hajókat közlekedni. A csatornát erősen őrzik; az egész Görögországban itt találkoztam fényképészeti tilalommal.

A Peloponesszoszon vulkánikus eredetű, merész formájú hegyek között jut el az ember az Argoszi síkságra, melynek legnagyobb városa, Nauplia. Ez a város a középkorban hosszabb ideig velencei olasz uralom alatt állott és ez a város építészeti jellegén erősen meglátszik. Olasz stílusú, magas házak a török uralomból visszamaradt mecsetekkel elvegyülve, háttérben a hatalmas középkori várral egy egészen különleges képet varázsolnak az utas elé.

Az argoszi síkságon a legbelterjesebb öntözéses gazdálkodás van. Minden kis földparcella végében ott van a csacsival hajtott járgányos öntözőkút, mely csaknem állandóan ontja a vizet. Szőlőt, paradicsomot és egyéb kerti növényeket termelnek. Búzaábrát nem igen lát az ember. A szőlő valóságos kis fát alkot és nincs sem felkarózva, sem felkötve. Itt, valamint a korinthusi síkon terem a híres mazsolaszölő, mely aprószemű, mézédés és magtalan. Narancsültetvényekkel is gyakorta találkozunk az ember.

Athén a régi piac romjaival.

Az argoszi síkon terül a híres régi vár, Tiriusz és Mikéne romjai. Nevezetességük, hogy oly hatalmas kőtömbökből vannak összerakva, hogy az ókori monda szerint nem is emberek, hanem a mesebeli óriások, a Ciklopszok építették.

Cikkem befejezésekképpen még azt akarom megemlíteni, hogy Görögország lakossága az idegenekkel szemben udvarias, előzékeny és tapintatos. A keleten ismert baksis és tolakodás ismeretlen fogalom. A görög csendőrrel pedig e helyen csak annyit akarok mondani, hogy velem szemben oly nagy fokban figyelmesek és előzékenyek voltak, mintha a saját előljárójuk lettem volna.

DR. HARSÁNYI ISTVÁN

főhadnagy-hadbíró.

Egy öreg csendőrtiszt naplójából.

Szemleutak az erdélyi Kárpátokban.

írta: VERBÓ JÁNOS ny. ezredes.

XI.

Priesketőről csak harmadnap korareggel indultam el Csobános felé. Az őrsparancsnok utamat illetőleg semmi jóval sem biztatott. Csak hümmögött és a nyakát nyujtogatta, láttam rajta, hogy nem akarta az úttól kedvemet szegni.

De mindegy, menni kell és a kisegítő járőr nemsokára kemény vigyázzban állott előttem és megindultunk a 860 m-es magaslát felé. Az út nem is volt ördögi, sőt gyenge emelkedéssel, száraz talajon még kényelmesnek is volt mondható. De korán örültem. Egyszerre azt éreztem, hogy a föld mind nedvesebb és nedvesebb lesz. Már apró erecskék is átsörgedeztek lábaim között és nagyhirtelen benne voltunk a Prieske patakban.

Nem volt mély, csak sáros és nagy kövekkel tele, valósággal foglyul ejtette az embert, mert két oldala oly meredek volt, hogy azokra emberfia alig tudott felkapaszkodni. Gyúrtuk rendületlenül a sárat, kerülgettük a sima köveket és tapostuk a rohanó vizet, míg azt vettem észre, hogy az ég beborult felettem. Beborult, mert a patak medre mindegyre szűkült és a környező magas partokat borító erdők sűrű homályba burkoltak bennünket. Szinte hátborzongató volt ily titokzatos úton haladni. Magamban csodálkozással adóztam székely csendőreimnek, kik oly vígan, kitartással és zokszó nélkül törtettek előttem, mintha a világ legegyszerűsebb és legszárazabb útján haladtunk volna. Hiába, nagy dolog a szülőföld szeretete!

De a csendőrök kakastollát már fent a plátón borzolja a szél.

Fent a tisztáson egy jót pihentünk, mert a Súlyomtár 1343 m-es csúcsára kellett felkapaszkodnunk, itt vezetett ugyanis a határ és itt is vitt le az út Csobános felé. Ez a szépnevű havas pedig semmi jót sem ígért, mert északi oldala — azon voltunk menendők — csak úgy fénylett a csillogó hótól. Igaz, hogy október volt, de kivételesen gyönyörű meleg napok jártak. Vasas hegymászó botjainkkal aztán nemsokára megkezdtük a kapaszkodást a vakítóan fehér hóban, a messze fénylő csúcs felé.

Különös egy út volt ez. No, mi lesz még, Uram Isten? Nemsokáig kellett efelett tünődnöm, mert

egyszerre eltűnt előttem a világ. Beszakadtam egy alattomos kis patakocskára, a hóréteg alatt kivájt mélyedésbe. A hó magas, a patak mélycsufutó volt, így jót csúsztam lefelé, nyakamban a porzó hóval. Itt a havasokon ez bizony elő szokott fordulni. Egy teremtetével és visszariogatott esendőreim hegymászóbotjai felhasználásával kimásztam a gödörből és aztán törtettünk tovább, célunk felé. Az erecske tréfájával azonban ugyancsak megjárta, mert fentebb, születésénél én és esendőreim majd egy cseppig kiittuk a cudart...

A mély hóban való hegymászás nagyon megviselt. Mint volt alföldi ember, nem jártam én soha ily viszontagságokkal teli utakat. De nem úgy székel a kísérőim! Határtalan életerejüknek és mindig vidám kedélyüknek semmiféle akadály és nehézség sem vett gátat. Szinte nem bírtak magukkal, mindig előttem jártak vagy 40–50 méterrel.

Mindig mondtam és mondom is, hogy a nehézségekkel teli, az emberi erőt a legvégsőig igénybevevő esendőri szolgálat csak Erdélyben, megtalálható a Felvidéken van. Aki az itteni terepeken még nem portyázott, az nem is mondhatja joggal, hogy mi az erőt kiszívó, az igazi fáradságos esendőri szolgálat. Persze, a hegyes-völgyes vidék szülöttje ezt nem érzi, neki semmi sem nehéz, semmi sem fárasztó, mindent elfeledtet vele, mindenért kárpótolja az a boldogító tudat, hogy szűkebb hazája drága földjét tapossa. De akarattal és erős kitartással Erdély nehéz terepét más is megszokhatja.

Egyszer csak azt veszem észre, hogy melegebb levegő kezd szárítani izzadságtól csepegő üstökömet. Felértünk a havas csúcsára. Amilyen kietlen, zord volt a havas északi oldala, oly pompás meleg, remekül füves és pihenésre csábító a déli oldal. Szarvasmarhák és juhnyájak legelésztek mindenfelé, kolompjaikkal fülünknek oly kellemes dallamokat verve ki. Csobános még jókora út ide, ahhoz új erőt kellett gyűjtenünk. Három órás pihenőt rendeltem.

Ébredés után vígan indultunk meg az aranylós hegyoldalon Csobános felé. Az út a füves, száraz talajon jobb nem is lehetett. Korlátokkal elzárt egyik legelőrészt a másik után hagytuk el, sorra nyitogatva és csukogatva a 3–4 lécből álló kapukat. Majd mindvégig a határon haladva, az 1090-es magaslaton át leereszkedtünk a Csobános patakhoz. Ez már a Szuleához hasonló tekintélyes folyócska, melynek egyik 700 m. körüli magas partján állott a fából készített esendőrlaktanya.

A csobánosi őr is igen népes volt. Népfelkelőkkel volt megerősítve. Határvonalai voltak Solyomtár, Sövényes és Magyaros havasokon át. De az őr a határ mellett őrzőjáratokat is portyázott, mert az itt elterülő pompás, kövér havasi legelőknél a kászoni székelő falvakból a szarvasmarhák és juhek ezrei legelésztek, majd teleltek egész éven át. E nagy kiterjedésű legelők voltak őrzőjáratokba osztva, társadalmukat pedig a tekintélyes létszámú pásztornépség alkotta.

Estefelé értem az őrre, hol szemmel láthatólag nagy meglepetést okoztam, pedig egész biztos, hogy már napokkal előbb tudtak érkezésemről. A havasi házi hírszolgálat amilyen titokzatos, olyan gyors is volt. A szakács és jószágigazgató ez őrön is egy

hazájában tekintélyes gazda, itt azonban csak rendfokozat nélküli népfelkelő volt. Kinált vacsorára jó birkapörkölttel, de mivel a sok hasonló ételtől már majdnem beteg voltam, valami más eledelt kívántam. A gazdálkodásvezető nem jött zavarba, dehogyan is jöhetett volna, mikor ott susogott-búgott orrunk előtt az Uristen dús élestára: a Csobános. Tele virgunc, nagyranőtt, kövér pisztrángokkal. A gyakorlott halászok egykettőre kifogták a vacsorát és alig egy óra múlva, már élveztem a ropogósra sült igen ízletes csemeget.

Alig fejeztem be vacsorámat, beövakodott az őrsirodába az őrsparancsnok, kezében egy kis fakéregből készített dobozzal, amibe csobános által előállított hamisítatlan juhtúró volt gyurva. Ha a pisztráng Erdélyben az eledelek királya, úgy a havasi eredeti juhtúró bizonyára azok királynéja. Bár éppen eleget ettem, de az őrsparancsnok által nagyon ajánlott erdélyi különlegességre mégis kíváncsi voltam. Nekiláttam tehát a kis doboznak. Mondhatom, igazán pompás eledelt kaptam. Én eddig csak a burgonyával hamisított, bár erdélyinek nevezett, juhtúrót ettem, fogalmam sem lehetett tehát, hogy mi is az igazi havasi juhtúró? Valóban méltán viseli erre felé az eledelek királynéja megtisztelő nevet.

Másnap egész nap gyakoroltunk és harcoltunk a képzelt ellenséggel, majd egy kis elmélettel edesítgettem a pihent elméket. Nem volt semmi baj, a jó székelő parancsnok tudta a kötelességét. A legénység jókedvű és elégedett volt és én is úgy távoztam e rendes őrsről harmadnap reggel a szomszédos *kőkerti őrre*.

XII.

A csobánosi őrsről jó szemle után derűs hangulatban indultam útba a *kőkerti* útnak. Persze, csak úgy gyalogosan, mert Csobánosról tinón vagy juhon kívül más szállítóalkalmatosság rendelkezésre nem állott. Légvonalban csak 12 km távolságról volt szó, de én már régen leszoktam arról, hogy ilyen légvonalbeli utakra és távolságokra valamit is adjak, mikor útjaim hosszát a jó kárpáti terep szabta meg. Két uton is mehettem. Először mindenütt a határon a Csobános-patak mentén, olykor medrében, továbbá az 1369 m magas, sötét, zord Sövényes havason és a később oly sok hősi küzdelmet látott 1340 m magas Magyaros tetőn át és a többi kisebb hegységek déli oldalán ereszkedve le az Uz völgyébe, hol a kőkerti őr is fekszik. Ez volt a sokkalta hosszabb és aránytalanul nehezebb út. Ezt az utat már ismertem. Maradt tehát a másik, rövidebb, kevésbé fárasztó és előttem még ismeretlen út.

Írányt vettünk tehát az Ördöggőpatak medrében az 1110 m magas Sátorköhavasra. A patak meghazudtolta saját nevét, mert ez volt az eddigiek között a legszelidebb. Kő is kevés volt benne, annál kevésbé Ördöggő. A havasra se volt sok panaszunk. Alig kapaszkodtunk 300 m-t, máris a nyakán ültünk. Az igaz, hogy eddig is körülbelül 800 m magasán jártunk. A havason jó pihenés is esett, mert kő volt rajta elég, ha mindjárt nem is sátorkő, mert ugyan sátrat nemigen tudtunk volna belőlük csinálni, de annál több ülőkéket a sátrakba.

A Sátorköhavasról lecsúszkáltunk a még szelidebb 1010 m Magas-Lugosnyak hegyre. Ki voltunk vele békülve, csak a neve izgatott, mert lugosnak itt semmi nyomát se láttuk.

Alig esetlettünk-botlottunk lefelé pár métert, máris a 905 m magas Virág-vápa hegyecskén törültgettük izzadt üstökünket. Sokat tűnődöttünk rajta, hogy miért hívják e hegyet Virágnak, hozzá vápának, de a megfejtést végre is a geográfusokra hagytuk.

A Virág-hegyről aztán már az igazán „virág”-os Uz völgyébe értünk. E gyönyörű völgyben kelet felé haladva, közvetlen a határon 604 m-es magaslaton fekszik a kőkeri őrs laktanyája.

Az Uz völgye 1916 október 15-től november 5-ig tartó előretörés idején súlyos harcok színhelye volt. Most mindenütt békés nyugalom. A völgy a laktanya tájékán ki van szélesedve. Gyönyörű zöld fenyőerdők övezik minden oldalról. Az Uz folyócska zúgva-búgva rohan rajta keresztül Románia felé.

E völgykatlan egy nagy fűrésztelep központja. A gyár, bár csökkentett erővel, most is munkában áll. A gyárnak sok szép épülete, szállodája, korezmája és még egy kis kápolnája is van. A hivatalnokok és munkások száma még így csökkentve is igen tekintélyes. A fegyveres erőt a jelentékenyen megerősített csendőrség és pénzügyőrség képezi.

Az őrsparancsnok, Bándy Dénes őrmester (ekkor ez volt a legmagasabb rendfokozat) származéka annak a Bándy-családnak, amelyet az oláh marta-lócok 1848-ban Zalánán majdnem egy szálíg kiirtottak. Gyűlölte is a boeskoros nációt lelke fenekéből. A hosszú és nehéz határvonalak Csobános és Lóberc felé, a működő gyár, a havasi legelőkön járó és teledő rengeteg juh és marha, illetőleg azok nem éppen megbízható pásztorainak ellenőrzése és felügyelése a kőkeri őrsnek még felemelt létszámmal is igen sok dolgot adott. A rendes őrzéssel bíró őrs télen-nyáron működésben volt.

Az őrs laktanyája fából és kőből épült. Elég tág, tetszetős épület volt. Az Uz folyó előtte rohan el és mindjárt a laktanya végén hagyja el Magyarországot.

A gyár szállodájában, illetve korezmájában olykor van zene is, komédiás csoportok is ellátogatnak ide néha, a kaszinóban héba-hóba filmet is pergetnek, de ez mind nem igen érdekli az én őrsömet, mert örül, ha ideg-, agy- és izomlő szolgálata után pihenőre térhet. Kevés őrs volt, amelyik azt a kis *határszéli pótdíjat*, mert emlékeztetem szerint a határszéli őrsök legénységének fontos és megerősítő szolgálataikért ilyen pótdíj is járt, jobban kiérdemelte volna, mint éppen a kőkeri őrs. És mégis alig fordult elő, hogy bármelyik csendőröm a nehéz szolgálat miatt innen vagy más határszéli őrsről áthelyezését kérte volna. Hősei, fanatikusai voltak ők a híven és becsülettel végzett magyar csendőri kötelességtudásnak, illetőleg kötelességteljesítésnek.

Itt említem meg, hogy a különlegesen terhes határszéli szolgálatok miatt az *állandó határszéli őrsök legénységének joga volt 3 évi ilyen szolgálat után áthelyezését kérni egy belterületi könnyebb őrsre*. Persze a nyári, tehát nem állandó havasi, határszéli őrsök legénysége, rendes körülmények között, a hó leesésével anyaőrsére bevonultatott, s kérdés volt, hogy jövő tavasszal kikerül-e megint

valamely nyári havasi őrsre. Az ilyen őrsök legénysége tehát állandó változásnak volt kitéve.

Kőkeri a háború előtt Románián át Gyimest vasúton könnyen elérhette, de most egyedüli útja, a Kásonok felé az Uz völgye. És hozzá nem éppen barátságos út. Csak egy kocsinyomos, egyik oldala a mély medrű folyó, a másik a folyton omladozó sziklás hegyek. Egy alkalommal egy kásoni korezmárost egy legördülő szikla kocsistól-lovastól bele-sodort az Uzba, azóta a balesetet szerencsésen megúszott vendéglős a baljóslatú helyen való átkocsikázásában folyton jajgatott, el is nevezték e helyet a korezmáros után: Boeskorjaigatónak. Hát ami azt illeti, én sem nevetgéltem e helyen soha, sőt nagyon is meg voltam illetődve, amellet, hogy csupa szem és fül voltam.

A kőkeri őrsről a *lóberci* őrsre mentem.

(Folytatjuk.)

Erdély és népe.

írta: dr. vitéz GEREÖFFY GÉZA őrnagy.

IV.

Az erdélyi magyarok.

Az a magyarság, amelyet a régi erdélyi alkotmány, Erdély három nemzete között harmadikként említ, Szilágy, Szolnok-Doboka, Alsófehér, Kolos vm. lakója volt. A magyarság a honfoglaláskor, mint Töhötöm vezér és alvezéreinek (Torda, Gyula, Gyerő, Kalota, Horka, stb.) hadinépe, minden komolyabb harc nélkül szállhatta meg e területeket és az itt talált népvándorláskori, többnyire magyarvérű néptörzseket (besenyő, avar, hun, kabar, bulgár, stb.) magába szíva, — lett ezen országrész őslakója. A Mezőségtől délkeletre, kelet felé, az itt talált hunivadék: a székely adott biztos védelmet a honfoglalás utáni békés munka folytatására. Természetes, hogy e magyarság egy évezreden át épp úgy vérzett, mint a többi és hol az Alföld, hol a Székelyföld felől állandó folytonos erősítést kapott vérvesztései pótlására.

A székelységen kívül később felszívta az Apaffi fejedelem idején bevándorolt őrménységet, akik őrmény kathólikusok (az egyházi szertartás őrmény nyelvű) lettek és szorgalmas, takarékos, intelligens, jómódú kereskedő népek voltak. Anyanyelvükké lett a magyar. Legtöbben Szamosújváron élnek, de Erdélyben minden város és számottevő községben megtalálhatók. Számuk hazánkban kb. 25.000 főre tehető. Sok nagy értéket adtak a magyarságnak a kereskedelem, politika, művészet és irodalom terén s az erdélyi magyar kultúra kiépítésében gazdagon kivették részüket. Megemlítem itt, hogy az erdélyi ősmagyar és magyar-székely konyha híres, de az őrmény konyhaművészet még ezt is felülmúlja.

Ez a magyarság, mely leginkább Észak-Erdélyt tartotta megszállva, a Szamos — Körös völgyében települve, leginkább ki volt téve a kelet és északkeletről támadó pogány népek támadásainak, mert azok természetes előnyomulási útvonalaiba estek. Ennek folytonos fogyás lett a következménye, mert a régi háborúk irtó háborúk voltak. Ez a fogyatkozás folytatódott a későbbi török-osztrák háborúk és sza-

badágharcok idején. A legnagyobb vérvetést azokon a mindenkor habsburgi politika által fegyveresen is támogatott román lázadások nyomán támadott magyar irtások idézték elő. Csak a tatár pusztítás idején volt annyi elnémult harang, mint évszázadok alatt e többnyire református vallású magyarok területén. A magyarság lassan a nagyobb helységekre, várakkal védett vidékekre szorult, akik pedig ezt nem teheték, lassan elrománosodtak a köztött kezű magyar kormányok téliensége folytán. Így következett be az erdélyi fejedelemség megszűntése után, hogy főleg Észak-Erdély g. kat. román lakossága ma is teljesen magyar testi és szellemi összetételű mutat és az ezen vidékről sorozott közös és honvédezek legénységének többsége magyarnevelő, de magyarul alig értő férfiakból tevődött össze.

A magyarság elrománosodásával kapcsolatban ki kell térnem egy régi bűnre, amely világot vet az elrománosodás okaira. Sokan már nagyon régen elejtették az egyházi nyelv használatában is magyarrá lett hajdudorogi magyar görögkatolikus egyházmegye első püspöke, Miklóssy István ellen, Debrecenben 1914 februárjában elkövetett bombamerényletet. Sokan elejtették a magyar görögkatolikus évtizedekre nyúló hősi erőfeszítéseit, melyeket a magyar nyelv egyházi használatának elismertetéséért s ezen keresztül az osztrák támogatással erősen felburjánzott, s a magyarságot elnyeléssel fenyegető románokkal szemben vívott.

Ma már tudjuk, hogy a balkáni bomba — a nemzeti önvédelem egyik támaszának, a magyar görögkatolikusnak szült, amely saját hibáján kívül túlságosan megkésve, de mégis gátat vetett a románok további terjeszkedésének. A magyar görögkatolikus püspökség és az oltárra emelt magyar nyelv volt az első nemzetvédelmi erő, amely útjába állt a románok nemzetiségi bujdosásának, mert a meghatalmasodott kisebbségekkel szemben csak az oltárok, csak a szószékek és harangok magyar nyelve volt az az egyetlen lebíratatlan erő, amely a győzelem biztos tudatával indulhatott küzdelembe a magyarság rovására mesterségesen és gyilkos propagandával, bankokkal és biztosító intézetekkel felduzzasztott s az erdélyi magyarság létét komolyan fenyegető románssággal szemben.

Hogy mit jelent az élő oltári nyelv ereje, Erdély sorsa szomorúan példázza. 1669-ig Erdélyben az ósláv, vagyis a nem beszélt szláv nyelv volt az egyházi nyelv. Ez a közömbös, holt nyelv megtartotta a magyarságot saját anyanyelvének használatában és a románsság sem tudott eredményesen terjeszkedni — a magyarok rovására. Amikor azonban 1699-ben az élő, beszélt román nyelv oltárra emelése szentesítést nyert, gyökeresen megváltozik a helyzet és Erdélynek látszólagos elrománosodása feltartóztathatlanná válik. Ez a folyamat egyelőre csak a Királyhágón túli részeken indul meg, mert a Királyhágón inneni részek még egy évszázadig a munkácsi egyházmegye fennhatósága alatt maradnak. Ha az ősi munkácsi egyházmegyét Bécs, melynek természetes célja volt a magyar ellenállóképességének minél hatékonyabb gyöngítése, meg nem nyírálja, az oláh nyelvhatár nem lépi túl a Királyhágót. A magyar görögkatolikusnak azonban minden erőfeszítése hiábavaló volt; nyelvét nem emelhetette oltárra s megtörtént az a történelemben páratlan eset, hogy 200

év alatt az erdélyi románsság átlépi a Királyhágót, a hegyekből leereszkedik Erdély völgyeibe, betör a nagy magyar Alföldre, északon felnyomul Szatmár, Szilágy, Máramaros megyékbe, s számuk kétszáz év alatt 250.000-ről majdnem 1.5 millióra szaporodik...

Az erdélyi magyarság adta Erdély legnagyobb fejedelmait: a Bethleneket, Báthoryakat, Bocskayakat, Rákócziakat. Olyan vezért, mint Hunyadi János kormányzót és fiát, Mátyás királyt, az igazságot. A három kiváló magyar regényíró: Báró Jósikát, Keményt, Eötvöst, — Lónyay Menyhértet, Szilágyi Dezsőt, a félelmetes közíró és legpuritánabb minisztert, Károlyi Gáspárt a nagy biblia fordítót, Bakócz Tamás jobbágy főpapot, Lendvay Márton, Hegedüs Gyula nagy színművészeket, Szigligeti Ede, Czákó Zsigmond, Ferenczi Zoltán, Jendrassik Jenő jeles írókat, Ady Endrét, a jelenkor legnagyobb költőjét, Kazinczy Ferencet, a magyar irodalom reformátorát, Gyulai Pált, a legfélelmetesebb kritikust, — Koós Károlyt, Bánffyakat, Wesselényieket, Wassokat, Bethleneket, Csákyakat, Mikókat, Tholdalagiat, Thoroczkayakat, Bornemisszákat, stb., stb. Annyi nagy értéket, hogy nem lehetne itt mind felsorolni. Aki nek neve pusztán hallásra acélos erőt önt a késői magyarba, hogy azon a rögn ott, virágozni tudjon a magyar faj élni akarásával.

V.

Csángók.

Az események időszerűsége adnak az Ó-Romániában élő magyarság problémájának is. A délkeleti Kárpátok nagy vízváltatója egy olyan földterület szel ketté, amely egy tömbben élő magyarságnak volt az eltartója évezredek óta. A Kárpátok keleti lábainál a Tatros, Beszterce, Tázló, Ojtoz és Szeret völgyei és összefolyása vidékén Moldovában volt az etelközi magyar haza. Amikor a bolgárok nyomására a magyarok felkerekedtek, népük egy töredéke ott maradt. Ezek maradványai a tulajdonképpeni moldvai csángók („Csángó” = „Ne csángálj” mondják a félreütött lapdára, „Csángatnak”, mondják a félrevert harangozásra. A csángók is „elesángáltak”) E hazájukban évszázadokon át a szomszédos székelységtől vették át a kíváncsi felesleget s számuk egykor a félmilliót is elérte. Az ojtozi, gyimesi és tölgyesi szorosokon át egymással állandó érintkezésben maradt a székely és a csángó. Az árpád-házi királyok alatt, — amikor a románsság Moldovába is beszivárgott, — ez a magyarság a románsság közötti könnyebb érvényesülés érdekében s mert erre a túlsúlyba került románsság által is rá lett szorítva, ősi ruházatát románossá cserélte fel. (Kieresztett ing, deréköv, fota) nyelvén és római katolikus vallásában máig megmaradt magyarnak. Hogy római katolikus vallásukat megtartották, azt igazolja, hogy tömegesebb kitelepítésük a reformáció kora előtt történt. Ma már e vidéken csak 150 000 ember beszél magyarul és vallja magát magyarnak. Azonban Bakó várostól (központjuktól) 75 km sugarú körben lakó románsságon is a turáni-fajta bélyegek felfedezhetők. 1917-ben ezen vidéken sok községet összejártam s szomorúan döbbsentem rá az elrománosodott, de faji származására még emlékező népben csángó testvéreimre, akik sírva panaszkodtak elhagyatottságuk miatt.

Könnyű volt elrománosodniok, magyar nyelvű pap, tanító nélkül, mert még az sem volt. Csak román. Ha egy-egy juliánkodó székely mester oda „csángált“, a románok rögtön kiebrudalták. Így járt legutóbb 1934-ben Domokos Pál Péter tanító is. Ennek ellenére ez az etelközi magyarság, amely a görög keleti románok és egyéb népek között szilárdan megtartotta római katolikus hitét, olyan volt a Kárpátok koszorúza Magyarországon papjai részére, mint a missziós terület. Hála az erdélyi magyarság érdeklődésének és ragaszkodásának, mindig akadtak áldozatra kész Juliánok, hol a domonkosok, hol a ferencesek, majd a minoriták és csiki székely papok személyében, akiket nem rettentett vissza a szétszórta moldvai magyarság istápolásától sem a huszitizmus, sem a vallásháború, sem a magyargyűlölet. Ezeknek az izzó magyarságú katolikus papoknak köszönhető, hogy ma is él az etelközi magyarság, amely nehéz sorsában átküldte mindig vágyakozását a Kárpáton túlra, ahol nem kell könnyet hullatni és küzdeni az áldott magyar szóért.

Erről a moldvai csángóságról írta Baumgartner Sándor dr., volt jászvásári akadémiai tanár „Moldva a magyarság nagy temetője“ című megrázó tanulmányát.

Megállapítja, hogy Moldvának a Kárpátoktól a Szeretig terjedő része ősmagyar terület, amelyen a magyarok előbb voltak ott, mint a románok, egyrésztük pedig a románsággal együtt került oda. Kedvezőtlen körülmények miatt a moldvai magyarság a románosodás medrébe sodródott, de ez nem változtat azon, hogy Romániának moldvai lakói nagy százalékban magyar származásúak. A román állam és az egyház is minden elképzelhető eszközzel irtotta belőlük a magyar öntudatot, de kipusztítani őket mégsem sikerült.

A csángók mindenütt a székelyek által lakott terület tözsomszedságában élnek, de nemcsak a jelenleg általuk lakott területen, hanem sokkal nagyobb kiterjedésen is Moldva őslakói voltak. Ezt elismeri a román Radu Rosetti történész is egyik munkájában. A birtokok okirataiból is kiderül, hogy a csángófalvak ősidők óta állanak fenn, illetve egységük a csángók átköltözésével azokból a falvakból alakult, amelyek mint magyar falvak, Moldva alapításakor már régen meg voltak. Tehát Moldva csángó-magyar lakosságának egyrésze egyidős a moldvai fejedelemség megalapításával, amely 1438-ban történt, de már ezt megelőzően is laktak itt magyarok.

Miron Costin román történész is ezt tanúsítja, amikor arról tesz említést, hogy 1343-ban Nagy Lajos magyar király hadat küldött Lacfi Endre erdélyi vajda vezetésével Moldvába, kiűzendő onnan a tatárokat, akik Moldvát fosztogatták és annak főleg magyar lakosságát elhűreolták.

(Folytatjuk.)

Ki tudta?

A római történetírók a Marost Marisia, a Temest Tibiscus, a Szamost Sammus, az Oltot Aluta néven említik.

Harc a csempészekkel.

(Egyik versenyzőfeladatunk anyagából.)

Az öreg „bajtárs“.

1933. évben a fűzfőgyártelepi őrsön teljesítem szolgálatot. Amikor egyik szolgálatból a lakatya felé bevonulóban voltam, a gyártelepi kapustól érdeklődtem, hogy távollétem alatt nem érkezett-e idegen a gyártelepre. A kapus közölte, hogy két gyártelepi tisztviselőhöz jött egy Kovács István nevű nyugalmazott esendőr tiszthelyettes, aki egy budapesti postatanácsostól horgászó készülékeket hozott a tisztviselőkhöz, akik a tanácsossal a nyár folyamán együtt szoktak a Balatonon horgászni. Kovácsot beengedte a tisztviselőkhöz, mert az, amikor a bemenetelre engedélyt kért, azt mondta, hogy a postatanácsos küldi és úgy a tanácsost, mint a két tisztviselőt meg is nevezte. Hogy magát megnyugtassa, a két tisztviselőnek a látogatást távbeszélőbe is jelentette, akik azt az utasítást adták neki, hogy az idegent feltétlenül engedje be, mert a postatanácsos nekik tényleg jó ismerősük s igaz az is, hogy együtt szoktak a Balatonon horgászni.

A kapus közlése után szerettem volna látni az idős nyugalmazott bajtársat, mert az volt a véleményem, hogy horgászó eszközöket szívességből csak akkor hozott volna el, ha vagy horgászó ember a Balatonon és tényleg ismeri az általa megnevezetteket, vagy pedig ezen a vidéken lakik. De ilyen nevű nyugalmazott esendőr tiszthelyestest nem ismertem a környéken és mint halászejeggyel rendelkező, a jegyzékkönyvecskében sem volt nyilvántartva. Ezen gondolkodva elhatároztam, hogy feltétlenül igazoltatom az illetőt. Érdeklődésemre még megtudtam, hogy az állítólagos Kovács már nem csak az általa megnevezett tisztviselőket, hanem másokat is felkeresett a lakásukon. Vártam tehát s nem hiába. Rövidesen észre is vettem, amikor az egyik lakásból kijött és igyekezett a vasútállomás felé vezető úton elmenni. Felszólításomra azonban megállott és nagyon barátságosan üdvözölt s nyomban közölte azt is, hogy nyugalmazott honvéd tiszthelyettes. Határozottan emlékeztem, hogy a kapus azt mondta, hogy Kovács nyugalmazott esendőr tiszthelyettesnek mondta magát. Udvariasan felszólítottam, hogy igazolja magát okmányokkal. Erre kissé bosszankodva

...kissé bosszankodva elővett egy igazolványt...

elővett egy vasúti arcképes igazolványhoz hasonló fényképes igazolványt, amelybe egy egyenruhás ember fényképe volt beragasztva, de anélkül, hogy azt átadta volna, nyomban vissza is akarta tenni a zsebébe. Ebbe azonban nem nyugodtam bele és felszólítottam az igazolvány átadására, amit méltatlankodva, meg is tett. Allandóan azt hajtogatta, hogy nem illő dolog az idősebb bajtársal ilyen szigorúan eljárni s a szavaiban kételkedni. Az igazolványt alig vettem a kezembe, nyomban megállapítottam, hogy az hamis, a fénykép már utólag lehetett beragasztva s az igazolványt pedig még a háború alatt valamelyik közös katonai parancsnokság állította ki német nyelven, de nem Kovács István, hanem Vincze István névre. Ezért nyomban kijelentettem az őrizet alá vételét és a rajta levő ruházatot átvizsgáltam. A nála volt hátizsákban nem horgászó eszközöket, hanem $4\frac{1}{2}$ kg cigarettadohányt találtam fehér papírzacskóba csomagolva. Azután Kovács, azaz Vincze beismerte, hogy sohasem volt sem honvéd-, sem csendőr tiszthelyettes, hanem dohánycsempészetrel foglalkozik és most is adott el már többeknek a dohányából. Ez tényleg ügyis volt, mert a vásárlóknál mindegyiknél megvolt a vásárolt dohány. A gyártelepre 7 kg dohányt hozott s ezt csak azért nem tudta eladni, mert találkozottunk és lelepleztük. Beismerte azt is, hogy sem a postatanácsost, sem pedig az általa megnevezett tisztviselőket sohasem ismerte, nem tudta, hogy azok együtt szoktak horgászni. A nevüket úgy tudta meg, hogy a vonatról történt leszállása után, a vasúti vendéglőbe ment s ott a vendéglősnek azt mondta, hogy szeretne a Balatonon horgászni ő is, de előbb szeretne úgy budapesti, mint itteni horgászokkal megismerkedni, akikről azután tanácsot kérhetne, hogy hol volna a legalkalmasabb hely a horgászó-pad beépítésére. A vendéglős azután közölte vele úgy a budapesti postatanácsos, mint a gyártelepi tisztviselők nevét. Ezután könnyű volt már a tisztviselőket felkeresnie. Ezeknek azután már azt mondta, hogy a postatanácsos megbízásából jött és hozott nekik olesó és finom cigarettadohányt, akik már csak azért is vettek tőle, mert a jó ismerősük küldte hozzájuk. Azt, hogy nyugalmazott tiszthelyettes, azért mondta, mert tapasztalatból tudta, hogy ha igazoltatják, megelégednek a bemondataival, vagy pedig ha ez nem látszik elégségesnek, előveszi a vasúti igazolványforma igazolványát s ezt anélkül, hogy megvizsgálják, már elfogadják igazolásul.

Vincze dohánycsempészési ügye a pénzügyőrséghez került, ahol megállapították, hogy egy dohánycsempész társaság tagja volt.

1936-ban a véletlen ismét összehozott Vinczével. Akkor már Bakonyszombathelyen voltam őrsparancsnok. Az egyik szomszédos őrsparancsnokot látogattam meg állomáshelyén, amikor az közölte, hogy az őrs állomáshelyén egy nyugalmazott tiszthelyettes lakik, aki igen jó viszonyban van az ottani honvéd- és csendőr altisztekkel, de neki gyanus, mert még sohasem hallotta tőle, hogy hol és melyik csapattestnél szolgált. A priusz lapját is megmutatta s abból nyomban megállapítottam, hogy a régi ismerősöm bukkant fel ismét, de most már a vármegye túlsó oldalán, valószínűen arra számítva, hogy az ismerősei közül itt nem fog találkozni senkivel sem. Tévedett. Itt is találkozottunk. De az ismeretséget nem

tarthattuk fenn, mert tudta nélkül a szomszédos őrsparancsnok közölte a pénzügyőrséggel, hogy ki az a jó megejelenésű nyugalmazott tiszthelyettes. A pénzügyőrök azután figyelni kezdték a magatartását és rövidesen meg is állapították, hogy gyakran jár vidékre az egyik házalóval azért — mint mondta —, hogy a vidék szépségében gyönyörködjek. A pénzügyőröket azonban nem tudta erről meggyőzni, mert azok mást tudtak rábizonyítani, aminek azután az lett a vége, hogy Vincze a büntetésének a letöltése után ismét kénytelen volt lakóhelyét változtatni.

A fenti eset közlésével a fiatalabb bajtársak figyelmét arra akarom felhívni, hogy ne higgyenek az idegeneknek még akkor sem, ha azok a bajtársiaságra hivatkoznak, az idősebb és már nyugállományban levő bajtársakat pedig arról szeretném meggyőzni, hogy nem bosszantás akar az lenni, ha az a tényleges csendőr, aki őt nem ismeri személyesen, valamilyen ok miatt az igazolvány előmutatására szólítja fel mert, amint Vinczétől láthatjuk, a bűnözők is tudják, hogy a tényleges és nyugállományú honvédek és csendőrök egymásban feltétlenül megbíznak s ezt a bűnös céljaik elérésére, ha csak lehet, gyümölesztetik is.

Ódor Lajos tiszthelyettes,
Balatonalmádi.

Amit a lakásomból láttam és amit az erdőszélen.

Lakásomon ebédelve, az emeleti ablakból jól láttam, hogy a lakással szemben levő domboldalon hárman futnak, valószínű, hogy az, aki elől fut, menekül, mert a másik kettő bekerítőleg közeledett az egyedül menekülő felé.

Jobban kezdtem figyelni, hogy mi is lehet az, míg egyszer csak felismertem a szomszédban lakó egyik pénzügyőri fővigyázót és a másik társát is. Így már kezdtem érteni, hogy mi lehet az oka a kergetősdínek, de míg én az emeletről jól láttam mindent, addig az üldözött az üldözők szeme elől néha-néha el-elűnt. Egy ilyen alkalommal az üldözött éppen egy ház udvarán menekült keresztül és egy igen gyors mozdulattal az udvaron levő kut felé fordulva, kezét is kinyújtotta, de semmi különösebbet nem lehetett észrevenni és azt sem láttam, hogy valamit eldobott volna magától.

Mire az ebédet bevégeztem, láttam, hogy a házhoz egész közel levő úton közelednek mind a hárman

...kezét is kinyújtotta...

és az üldözött középen a két szélsőtől támogatva, csak az erőszaknak engedve, szedi lábait a pénzügyőri lak-tanya felé.

Hamarosan én is lementem az emeletről és a pénzügyőrséggel egy fedél alatt lakó vegyeskereskedésbe mentem, ahol cigarettát vásárolva, az ott levőktől értesültem, hogy most milyen jó fogást csináltak a „financok“, mert egy nagy csempész-hírben álló egyént fogtak el és sok minden értékes csempész-áru volt nála.

Erre már én is kíváncsi voltam és bementem a pénzügyőri laktanyába és ott érdeklődtem az ismerős pénzügyőröktől, hogy mi volt az a jó „fogás“, mire azok igen nevettek és csak annyit mondtak, hogy bizony annak gondoltuk, de tévedtünk, mert semmi sincs a csempésznél. Úgy gondolják, hogy csak azért menekült előlük, hogy esetleg az ott levő másik társát mentesítse az ellogás alól.

Ekkor említettem az egyik jó barátomnak, hogy nem lenne-e jó megnézni annak a bizonyos háznak az udvarán levő kutat, mert — elmondtam itt, hogy milyen mozdulatot láttam a menekültől az udvaron a kút mellett — úgy hiszem, ott mégis lesz valami, amit eldobjhatott magától.

A már éppen indulni akaró csempészt erre visszahívták még és együtt mentünk a kérdéses ház udvarára, hogy a kutat átvizsgáljuk. A kút alig 50 cm vizet tartott és a földtől is nem volt mélyebb 150 cm-nél, így könnyű volt azt átvizsgálni. Akadt, aki levette csizmáit, az ígért borralaló fejében szívesen kutatta át a kutat. Nem is kellett sokáig várni, mert 2—3 perc múlva már emelt is ki egy bádogedényt a kútban levő ember. Jól elzárt edény — kb. 1½ literes üvegnek megfelelő — volt ez és benne 4 és ½ kg tűzkő, vízmentesen csomagolva. Tovább is kutattuk az udvart és a ház hátsó részén, az ólak mellett az egyik sertésólban még egy csomag volt, de ez papírral volt bevonva és jó erős zsineggel átkötve. Abban 4 kg cukorpótló (szacharin) és 40 darab öngyújtó volt csomagolva.

Ha nem lépek közbe és nem láttam volna meg az emeletről, hogy a kútnál milyen mozdulatot tett az üldözött, akkor szépen útjára engedték volna és a csempészárut magának tarthatta volna és azzal a csempészáruval is igen nagy kárt okozott volna a kincstárnak.

II.

1924. évben a toronyi őrsön teljesítettem szolgálatot. Egyik éjjeli szolgálat alkalmával az ország határára voltunk és az ott közeleső tereptárgyakat por-tyáztuk. Az egyik út mellett, amely az átesatolt területre vezetett, megálltunk és az út melletti apró, fiatal fás erdőrészen leültünk és figyeltünk. Alig ül-tünk 6—7 percig, mikor az úton egy sötét alak közeledett és füttyörszött, de úgy, hogy annak sem eleje, sem hátulja nem volt.

Fel akartam kelni, hogy megnézzem a füttyörésző utast, mire a járőrvezetőm visszahúzott és teljes zöreijmentes fedezést követelt tőlem. Nem tudtam, mi lehet ennek az oka, hiszen azt az utast most minden igazoltatás nélkül engedték át a határon és ki tudja, milyen veszedelmes kém is lehetett az. Így gondolkodtam. Mikor már minden zaj elmúlt, járőr-vezetőm ismét figyelmeztetett, hogy csak maradjunk a legnagyobb csendben, mert másképp minden el van rontva. Nem tudtam, mit akar és mit, vagy milyen

eredményt vár, de türelmesen és vegyes érzelmekkel vártam, hogy mi is lesz a vége ennek a nagy titkolód-zásnak és miért nem szabad az úton haladó gyanús egyéneket nekünk feltartóztatni és megtudni, mi járatban vannak.

Már éppen szólni akartam, hogy megkérdezzem, mikor ismét egy sötét alak közeledett és az már óva-tosan, lassan és csendben haladt el mellettünk, de mi azt sem igazoltattuk és még arra sem volt kíváncsi a járőrvezetőm, hogy ez is ki, vagy mi lehet ily késő éjféltutáni időben.

Mikor ez is elhaladt, akkor szólalt meg a járőr-vezetőm, hogy most aztán mindenre készen legyünk, mert most fog jönni az igazi munka és ha elszalasz-szuk, akkor vége az eddigi türelmes lesén való várakozásnak.

Hamarosan egy igen csendben haladó kocsí kör-vonalai bontakoztak ki előttünk és mikor velünk egy vonalba ért, akkor elébe lépve, készbe vágott puská-val felszólítottuk, hogy azonnal szálljanak le a kocsiról, ahol ketten ültek. Minden ment szép simán és a kocsit az alakok elvégzése után visszafordítva, bekísértük az őrsre. Másnap csodálkozva nézve a kocsin levő kettéhasított szép sertéseket az ottani vámtiszt. 32 darab fél tisztított sertés pedig még az-nap el is lett árverezve.

Járőrvezetőm akkor megmagyarázta, hogy az éjjeli gyanús egyént azért nem állította meg, mert az a kocsí elővédje volt és a második is ugyancsak az volt és ha azokat feltartóztatjuk, akkor a kocsirakományuk vége és az nem kerül a kezeink közé soha, mert a második ember már azt időben tudta volna értesíteni és el tudtak volna menekülni előlünk.

Mindent megértettem akkor és csodálkoztam, milyen furfanggal dolgoznak a csempészek. S ha nem járnak túl az eszükön, akkor ők mindig a markukba nevetnek és vígan folytathatják üzemeiket az ország tetemes megkárosításával.

Orbán József I. tiszthelyettes, Hosszúpereszteg.

Furcsa kocsis.

1936. évben a b...i őrsön teljesítettem szolgálá-tot mint őrsparancsnok. Ez év nyarán határszéi őri-jarat leportyázására indultam vitéz Takács Imre törzsrőrmesterrel. A b...i káptalan erdejének déli szegélyén 2 órai lesállást is tartottunk, de ered-ménytelenül. Utunkat tovább folytattuk egyik ta-nyára. Ott érdeklődtem, hogy mi újság van itt, köz-vetlenül a határszélen. Erre az asszony nagy hangon azt felelte: — Tiszthelyettes úr, a fene egye meg ezeket a bűdös zsidókat, én még ilyet nem láttam, mint most! Érdeklődtem tőle kíváncsian, hogy mit látott. Mire az asszony az felelte: — Fisch József szakállas zsidót láttam, hogy a mezőre egy szekér trágyát kivitt és ott, nem tudom kinek a földjén, szétszórta azt. A trágya szétszórása után a közelben lévő közösszerűhöz ment és ott meg szalmát rakott a szekérdérékbe, utána meg a pelyvás csomóból meg-rakta a szekérdéréket, aztán a zsidó hazahajtotta a kétlovas fogatot, amely tudomása szerint Gyarmati Pál tulajdona volt.

Az asszony elbeszélése alapján azt gyanítottuk, hogy Gyarmatinak a zsidóval valami összeköttetése lehet.

A község háza a községi jegyzőtől és a bírótól érdeklődtem nevezettek összekötötése iránt bizalmasan, mire a jegyző és a bíró elesodálkoztak a halottakon, de felvilágosítást az ügyben nem tudtak adni.

Erre én bizalmi egyént vettem magamhoz és Fisch József fűszerkereskedő üzletébe mentem. Amidőn az üzletet átvizsgáltam, abban egy félreeső helyen egy zsákot találtam, amely még buzapelyvás volt. Mindjárt arra gondoltam, hogy ebben lehet a csempész árú. Fischt felszólítottam, világosítson fel a csomagról. Levett kalappal azt felelte: — Kérem-kérem, tekintetes tiszthelyettes úr, ez a csomag az öcsémé, Fisch Izsáké.

...ez a csomag az öcsémé...

Látva, hogy már itt baj van a zsák körül, kioldtuk és a legnagyobb meglepetésünkre a zsákban 30 kg. szemes kávé, 20 kg. borsot és kb. 15 kg. töretlen fahéjat találtunk. Azonnal a számlát, szállítólevelet követeltem Fischtől, de bizony ilyet felmutatni nem tudott.

Erre a csomagot Fischnek a hátra adattam és a község házára szállíttattam.

Látva Fisch a hivatalos eljárást, töredelmesen beismerte, hogy az árút ő hozta pár nappal ezelőtt a határban levő közösszérűn elhelyezett buzapelyva kazalból, ahová neki román megszállott területről csempésztársai szállították.

Fisch József ...i lakost csempészés miatt elfogtam és a csempészáruval együtt a nyirábrányi fővámhivatalnak átadtam.

Az ügyben Fisch Józsefet 980 P-re ítélték, míg Gyarmatit felmentették.

Ezen nyomozásunkért a Csendőrségi jutalmazási alapra (1938. évi november 15-én kelt Csendőrségi Lap 776. lapoldalának tanúsága szerint) 206 pengő 20 fillért fizettünk be.

Hegedüs István tiszthelyettes,
Alsómihályi.

Ki tudja?

Ösi magyar elnevezés a *gyepű*. Mit jelent?

KATONAI ISMERETEK.

A német fegyverek sikere.

A német hadsereg 1939. év őszén mindössze 18 nap alatt megsemmisítette a milliós lengyel hadsereget, ez év tavaszán alig három hét alatt hatalmába kerítette Hollandiát és Belgiumot, majd lehetetlenül rövid idő alatt legázolta a hatalmas Franciaországot.

Ezek a sikerek méltán keltették fel az egész világ figyelmét, mert a páratlanul gyors és eredményes hadműveletek igen jól felszerelt, nagy létszámú hadseregek ellen irányultak.

Úgy a szakemberek, mint a nagyközönség részéről az utóbbi idők sűrűn emlegetett beszédanyaga: mivel magyarázhatók a német hadsereg átlagon felüli eredményei.

A sorozatos német sikerek és meglepő győzelmek okát a német vezetők tökéletes és minden hibaforrástól mentes szervezőképességében, a csodálatosan magasra fokozott nemzeti öntudatban, kötelességérzelben és áldozatkészségben, az egységes akaratban, a felkészülés és előkészítés tökéletességében, a nemzet jól átgondolt katonai nevelésében és a vezetés iránti határtalan bizalomban kell keresnünk.

A német hadsereg mesterien értett ahhoz, hogy az erő és a fegyverek alkalmazása terén számos újszerű eljárást és módszert (páncélos seregtestek merész bevetése, a függőleges átkarolás nagyarányú alkalmazása) dolgozzon ki. Ezek a nagy gondossággal és alapos kísérletekkel előkészített újítások a fegyverekben és harceszközökben rejlő határfok tökéletes kihasználását biztosították, meglepetésszerűen érték az ellenséget és nagy eredmények megalapozói lettek.

A német hadműveleteknél a döntésnek nagyhatású eszköze volt a *harcokcsi*, melyet seregstebekbe szervezve, tömegekben vetettek harcba. A harcokcsi a benne elhelyezett önműködő fegyvereket és lövegeket a páncél védelme alatt oly területeken át viszi előre, ahol ezek a fegyverek még nagy véráldozattal sem tudnának tért nyerni. A német sikereket itt nem merész újítások készítették elő. A kérdés megvilágításához ismernünk kell, hogy kb. 2 évtizeden át a harcokcsik építése terén két irányzat alakult ki. Az egyik elgondolás az erős páncélozásban látta a helyes utat, a másik a gyorsaságot helyezte előtérbe, lemondva a nagy páncélvastagságról. A németek az utóbbit választották s hadiiparuk a gyorsmozgású, korszerű harcokcsik ezreit bocsátotta a hadsereg rendelkezésére. A németek ezeket a gyorsmozgású harcokcsikat, ott, ahol az ellenség arcvonalán sikerült rést ütniök, erős egységekben azonnal mélyen az ellenség hátába irányították. A tért nyerő harcokcsiknak ez a támadási módja meglepő volt és merész újítást jelentett. Ezek sokszor 100—150 km-re az ellenség mögé jutottak, nem törődtek a páncélelhárítással, védtelenül maradt oldalaikkal és hátukkal, de azzal sem, ha az ellenség visszavonulásuk útját elvágta. Nagy merészséggel megtámadták az ellenség mit sem sejtő tüzéségét, parancsnokságokat fogtak el, menetelő ezredeket ugrasztottak szét rajtaütésszerű géppuska tüzükkel, utakat, hidakat robbantottak s az ellenség arcvonala mögött nagy bizonytalanságot

teremtettek. Igen gyakori volt az az eset is, hogy az ejtőernyősökkel együttműködve, nagyarányú vállalkozásokat hajtottak végre. Főként gyorsaságuk, kiváló vezetésük és a páncélos csapat vakmerősége lehetővé tette, hogy az ellenség hátában sokszor napokon át, különösebb veszteség nélkül működtek. Mindez, sok egyéb tényező mellett azért sikerült, mert a németek az önállóan és elszigetelten működő páncélos erők anyagutánpótlását képesek voltak légi úton való szállítással megoldani.

Ugy a szárazföldi, mint a tengeri hadműveleteknél kimagasló szerepet kaptak a zuhanó bombázók. (Stuka.) Közismert, hogy a repülők bombái akár kis, akár nagy magasságban lesznek kioldva, nagy területen szétszóródva érik a talajt s így a találati valószínűség igen kicsiny. Kis kiterjedésű célok (hadihajók, erődök) bombázásánál ez az eljárás nem felel meg, mert sok repülő kíván, költséges és időtrábló.

Már évekkel ezelőtt történtek Amerikában az első kísérletek egy új módszerrel, melyet zuhanó bombázásnak neveznek. A zuhanóbombázógép a célt igen nagy magasságban (2000—5000 m.) közelíti meg. A céltól bizonyos távolságra a pilóta a vízszintes repülésből nagy szög alatt (65—85°) lefelé a cél felé irányítja a gépet. A repülőgép hatalmas sebességgel zuhan a cél felé, törzsében sokszor 1500 kilogramos bombával. Kb. 500—1000 méterre a cél fölött a bombakezelő kioldja a bombát, az a repülőgép által adott mozgásiránnyal tovább zuhan a cél felé. A bomba kioldása után a repülőgép gyors irányváltással a magasba lendül. A zuhanóbombázógép igazi értékét a találati valószínűség magas foka adja meg. Ez abban nyilvánul, hogy egy 5×5 méteres cél már eredményesen támadható.

A németek a zuhanóbombázás jelentőségét helyesen és idejében felismerve, megfelelő gépek építésével, nagyszámú pilóta kiképzésével e téren is igen előnyös helyzetet teremtettek maguknak. A lezajlott harcokban a zuhanóbombázók ellenséges erődök leküzdésénél, az angol flotta és hajózás megbénításánál és a földi harcokban felbecsülhetetlen szolgálatot végeztek.

A korszerű repülőgépeket nagy sebesség (világrekord 750 km/óra) jellemzi. Ennek hátránya abban jelentkezik, hogy a gép sebesség arányában veszt fordulatkonyságából s le- vagy fölszállásnál nagy repülőteret kíván. Ennek a hátrálynak kiküszöbölésére különböző típusú gépeket építettek a szerkesztők. Többek között Fiesler német műrepülő egy olyan repülőgépet szerkesztett, melynek 210 km/óra utazó sebessége 50 km-re csökkenthető, 30 méter nekifutás után már a levegőben van, s függőlegesen száll le. Ezeket a *golya-repülőgépeket* a németek egyéb célok mellett nagy sikerrel alkalmazták erődök leküzdésénél is. Így pl. az egyik belga erőd betonműveire a németek a hajnali szürkületben golyarepülőgépekkel szállított különlegesen kiképzett különítményeket raktak ki, melyek váratlan megjelenésükkel, gyors föllépésükkel az egyes erőd-műveket, anélkül, hogy azok komoly ellenállást fejthettek volna ki, rövid idő alatt harconkívül helyezték. A golyarepülőgépek alkalmazásával a ...i belga erőd, melytől több hetes ellenállást várt a belga vezetés, 6 óra alatt a németek kezére került.

A szakirodalom már több mint egy évtizede foglalkozik zárt egységeknek levegőben történt száll-

ításával és kirakásával az ellenség arcvonala mögött. E téren úttörők az oroszok voltak, de az elgondolás hadi alkalmazhatóságát a németek bizonyították be, s e téren jelentős sikereket értek el.

A kérdés megismeréséhez tudnunk kell, hogy az ellenség hátamögötti leszállásnál első sorban az *ejtőernyős csapat* és a *légigyalogtság* jut szerephez. Az ejtőernyős csapat emberei, fegyverei, harceszközei és anyaga ejtőernyő segítségével ér földet. A légigyalogtságot utasszállító repülőgépek viszik a rendeltetési helyre: ugyancsak repülőgépek szállítják a fegyvereket és a harceszközöket (harckocsikat is). A két csapatot (légigyalogtság és ejtőernyős csapat) kombinálva, vagy csak egyedül az ejtőernyősöket alkalmazzák. Kombinált alkalmazásnál vasutak, hidak rombolása, magasabb parancsnokságok elfogása, fontos repülőterek, hidak, útesomópontok birtokba vétele, raktárak megsemmisítése, különböző vállalkozások lesznek a feladatok. A légicsapat-szállítás gondos előkészítést, pontos tervet, nagy helyismeretet, az összes surlódások előrelátását és azok gondos kiküszöbölését kívánja.

Alkalmazás tekintetében számtalan megoldást ismerünk. Ezek egyikét egy résztvevő leírása alapján közöljük.

„Még sötétben indult ejtőernyős zászlóaljunk Junkers-gépeken a ...i repülőtérre. Hajnal előtt értünk az egyik holland repülőtér fölé kb. 1500 m. magasságban. Ekkor a repülőgépekről gyors egymásutánban vetettük magunkat a mélybe s pár pillanat múlva a levegő száz és száz ejtőernyőssel volt tele. Földet érve, azonnal felismertem parancsnokom fényjelét, oda siettem, gyorsan összeszereltem az ejtőernyőn ledobott motorkerékpárokat és parancsnokom vezetése alatt tizen pár perc múlva máris robotunk egy hid felé, melynek felrobbantása volt a parancsunk. A feladat megoldása simán sikerült, a hidőrség annyira meg volt lepve, hogy ellenállás nélkül megadta magát. Közben egyik vadász repülőszázadunk a másik után érkezett nagy magasságban a repülőtér fölé, majd óriási zugással feltűntek a légigyalogtság szállító gépei. Ezek egymás után szálltak le az általunk biztosított repülőtérre s néhány perc múlva már különböző irányba menetelő csapatrészeket, harckocsi egységeket és gépkocsizó géppuskákat lehetett látni. Ekkor csapatomai leváltakok s beosztották az egyik különítményhez, mely kerékpárosokból és harckocsikból állott. A közeli várost kellett elfoglalnunk, mely különösebb veszteség nélkül sikerült, mert közben bombázó repülőink is segítségünkre siettek. Ez alkalommal az egyik harckocsi egy laktanyába tört be és a harckocsi 4 embere a sorakozó zászlóaljat lövés nélkül foglyul ejtette.”

A légiszállítás a korlátlan lehetőségek, a merész elgondolások területe. E téren a német csapatok rendkívüli teljesítményeket nyújtottak.

Az ejtőernyősök alkalmazásánál a legveszélyesebb az az időtartam, amíg földet érnek, miután a leszállási sebesség másodpercenként csak 5 m. Nagyobb veszteségek elkerülésére és az ejtőernyősök védelmére a szállító repülőgépekről nagy számmal dobnak ki emberi alakot utánozó bábuakat és az ejtőernyősökkel egyidejűleg ködfeljesztő rakétákat engednek le, ami a leszállókat láthatatlanná teszi.

A *mágnesez akna*, mely egy időben valóságos réme volt az angol kikötők felé tartó hajóknak, a szerkezeti elv szempontjából nem jelent újdonságot. Lényeges része egy finom mágnesű, mely, ha közelében nagyobb fémtömeg (hajó) halad el, helyéből elmozdul, villamos áram indításával működésbe hozza a gyújtószerkezetet, mely azután robbantja a hatalmas töltetet. A mágneses aknának, mely nincs lehorgonyozva, különös előnye abban nyilvánul, hogy

bármily vizijármőről, sőt még repülőgépről is vetethető s aknakereső vagy vágóberendezéssel nem pusztítható el.

A német tengerészet az érzékeny nagy egységek helyett áttért a *gyorsnaszádok* építésére. Ezeket a rövid, keskeny, alacsonyjárátú hajókat rendkívül erős motorokkal szerelték fel, úgy, hogy nagy sebességükkel még a leggyorsabb torpedórombolót is felülmúlják.

A gyengén páncélozott naszádoknak a légvédelmi géppuskákon kívül főfegyverük a torpedó, melyet a fedélzetről lőnek ki. Haremdójuk rajtaütésszerű támadás. Többnyire rossz látási viszonyok között, csoportban ütnek rajta az ellenséges hajókon, kilövik torpedóikat s utána nagy sebességgel eltűnnek. Az elsüllyesztett angol hajók százai jelzik ennek a fegyvernek hatását s a gyorsnaszád napjainkban a német hadviselésnek egyik legfélelmetesebb fegyvere.

A német hadseregnek részben a fent ismertetett fegyverekkel és módszerekkel elért csodálatos teljesítményei mint egy nagy nemzet egységes katonai akarátának megnyilatkozásai állnak előttünk. Kihatásai országok sorsát döntik el, s tanulságai a felfelé törekvő népek számára különösen értékesek.

De a harceszközök mellett mégis az ember, a harcos kiváló egyéni tulajdonságai voltak a győzelmes harcok eredményezői. Erről a legközelebb szönlünk.

H—y.

EMCÉKEZZÜNK!

Fliesz György hadnagy, a buziásfürdői szakasz parancsnoka, az orosz harctéren szerzett betegségében 1914 november 15-én Budapesten meghalt.

Kérai Ferenc ungvári szárnybeli és **Nyisztor Miklós** szepsi őrsbeli csendőröket szerb komitácik 1916 november 15-én Gornilevicében megölték.

Veszprémi Antal lébenyi őrsbeli őrmester a bormási erdőben orvvadászokkal vívott tűzharcban 1929 november 16-án elesett.

Demény Dezső főhadnagy, a belényesi szakasz parancsnoka, a krakkói csatában 1914 november 18-án Zalesie mellett elesett.

Tóka János paksi őrsbeli őrsvezető címz. őrmester az oroszokkal Glew mellett vívott ütközetben 1914 november 18-án elesett.

Pálfi Károly nadrági őrsbeli címz. őrsvezető 1902 november 20-án postafedezeti szolgálatban rablókkal vívott tűzharcban Kricsó és Alsógörbed között elesett.

Nyulász György kosárfalvai őrsbeli csendőr címz. őrmester az orosz harctéren szerzett járványos betegségében 1915 november 23-án Zyrowice mellett meghalt.

Bognár Izidor 2. oszt. őrmester, a jablánci őrs parancsnoka, a román harctéren szenvedett súlyos sebesülésében 1916 november 24-én meghalt.

Bartos István riskulicai őrsbeli alőrmestert 1918 november 24-én a brádi vasútállomáson román nemzetőrök agyonlőtték.

Polgár Ábel miskolci szárnybeli csendőr az orosz harctéren szerzett betegségében 1914 november 25-én Ökörmezőn meghalt.

Bihari György hajdusámsoni őrsbeli alőrmestert 1918 november 25-én a Martinka-szőlőhegyen katonaszökevények bosszúból megölték.

Papp István 2. oszt. őrmestert, az egresi őrs parancsnokát, lázadó román néptömeg 1918 novemberben Egresen megölte.

Bobrovnik és Felsődriethomai Lukácsy Béla századost, a pancsovai szakasz parancsnokát, Szerbiából hazatérte után, a Pancsovára benyomult szerbek 1918 november elején elfogták, Csacsakra vitték, ahol agyonkínózták és az emeletről ledobták.

A bor.

(Pályázatunk anyagából.)

I.

Igaz történet, bár ne történt volna meg... Ha az őrsön fellapoznám a vaskos iratokat, elő tudnám venni ennek a szomorú történetnek való voltát bizonyító papírjait. Csak azért írom le ezt a kis történetet, mert a bor... igen, a ... bor.

Hát hol is kezdjem? Horváth Istvánnak hívták, életerős, 42 éves, molnárség volt. Volt felesége, három szép gyermeke, egy kis szőlője, földje és a faluhoz nem messze egy malma, melyben boldogan élt. Ha munkájával végzett, kiment a szőlőjébe és elgönyörködött az Isten adta szép termésben, az aranyló fűrtökben. Akkor még nem is gondolt arra, hogy ezek az aranyló fűrtök fogják az ő életét derékba törni.

Történt, hogy barátaival egyszer bement a község kocsmájába. Ittak, mulattak. Még egy litert, na még egyet és így tovább. Sötét lett, mikor hazafelé tartott. Még talán notázott is. Pedig már a Végzet fekete szárnyakkal ott lebegett a feje felett. Most egy káromkodás csúszott ki a száján, mert térdig süppedt a ragadós sárba. Mert amíg mulatott, erős felhőszakadás volt, hogy valóságos árvíz keletkezett. A hegyről lezuhanó víztömeg tengert varázsolt a laposabbán fekvő helyekre. Ni csak, hisz a háza is vízben áll! Meghúzta lépését, hogy hamar odaérjen. Vele szemben egy öreg ember jött, vállán valami gerendával. Ott szedte fel az út mellett, hová a víz vitte. Felvette. Nem is sejtette, hogy honnan és kitől való. Vagy tudta?... Felvette és vitte.

— Megálj! Hová viszed? Ez az én gerendám!

— A víz sodorta ki valahonnan az útra, de ha a tied, öcsém, itt van!

De ezzel Horváth nem elégedett meg. A bor valami állati indulatot váltott ki belőle, összeszorított öklével belevágott a szerencsétlen ember arcába, ráugrott, taposta, ütötte... Aztán Horváth odébbment, vállán a gerendával. Mögötte egy becsületes magyar ember a sárba taposva. Mit vétett? Semmit.

Hónapok múltak el. Sok sok hónap egymás után. Horváthot feltételelesen szabadságolták, mert példásan viselte magát. Azóta szájához nem emelte a boros poharat, dolgozott hősen és szívesen. Ép a napokban találkoztam vele. Boldogan beszélt családjáról s láttam, hogy ez a lelkeben összetört ember

újja lett. Örültem neki. Kezet szorítottam vele, beleztem a szemébe s láttam, hogy ez az ember nagyon keservesen, de magtanult valamit saját bőrén.

*

Reggel hat óra körül jön a hír, hogy a hozzánk tartozó egyik községben valakit meggyilkoltak. A helyszínre érve megkérdeztük, hol történt a gyilkosság. — A hegyen! A pincében! — jött a felelet. Minniha jeges kéz markolta volna össze a szívemet, önkéntelenül kicsúszott a számon: — Bor? — Igen — válaszolták. A helyszínen síró asszonyok, ügyész, orvos és más hivatalos emberek. Boncolás van éppen. Közlebb lépek, hallok az orvos szavát: — „A lövedék a jobb vállán ment be, áthatolva a baloldalra, közvetlen a szív felett széttroncsolta az aortát.“ Aztán megjegyzi: — „Igen erős szíve volt.“ Nézem, nézem a véres szívet, ott fekszik előttem. Igen, egy erős magyar szív, amely már nem él!... — Holnapután lett volna az esküvője — súgja a községi bíró. — Hárman vannak testvérek, együtt élnek az özvegy anyjukkal. Úgy volt, hogy Péter megnősül, ugyanakkor tartotta volna az esküvőjét Rozi húga is. János meg az anyjukkal szépen elgazdálkodott volna. Most így vége mindennek...

Igen vége, vége ennek az erős embernek, vége egy boldog családi tűzhelynek. Vége, vége. — De miért? — súgom a bírónak. Nem szól, csak odamutat egy asztalra, ahol poharak állanak. Megrázkódom. — Ki tette? — A ház mögött van, ott őrzik! — szól. Kimegyek, nézem, nem akarok hinni a szemimnek. Egy ember kaparja a földet s mint a kutyát, úgy szűköl: — Horváth! — lépek hozzá, — mit tett megint? — Nem akartam!... Nem akartam!... Hígyje el, csendőr úr, azóta nem ittam... Hát most, itt a Péter testvérevel az esküvő örömeire... Ittunk... Ittam... Estefelé egyszer csak nyílt az ajtó és én tréfából, esküszöm, hogy csak tréfából felemeltem a puskát a sarokból és durrl!... elsült és Péter elesik és én és én, jajj!... Csendőr úr, nem tudom!... Csendőr úr, végem van!...

Nézem ezt az összetört embert, ott van a felesége, gyermekei sírnak, már talán nem is tudják, miért, csak érzik a rájuk szakadt nagy nyomorúságot. S amint nézem, lassan valami vad indulat támad bennem, alig bírom leküzdeni. Valami hajt, hogy odarohanjak hozzá és a hajába markoljak és a képébe ordítsam: Te!... Nézd, mit tettél!

Kiss Gyula próba csendőr,
Zalaújszántó.

II.

... Eltemették. Negyvenhat évet élt. Pap, harangozó, két ministráns és néhány oláh cigány kísérté utolsó útjára. A Pista cigány szürke gebe-lovas fogata volt a halottas kocsia. Pista, mint gyász kocsis, ájuldozva kiabált a falun végig: „Flóris, Flóris miért haltál meg, miért haltál meg? Veled sírba szállt a fixem, oda a havi 30 pengőm.“

Kétoldalt a járdán összecsozdult gyerekek kísérték a gyászmenetet, vihogva Pista cigány jajveszkelésén. A menet haladt, a kapukban a ház aprajánagyja. Az őröt is felverte a gyászmenet kocsisának jajgatása és mire a gyászmenet a laktanyához ért, már el is mondtuk egymásközt újból — Flóris

életét, akivel mint részeges emberrel, sok dolga volt az őrnek.

Már másfél éve, hogy nem lehetett az utcán látni a bolond Fehér Flórit. Senkinek sem volt már vele baja. Már lassan elfeledték, de most meglepődedett Flóri élete.

Jómódú gazdagyerekek voltak. A család legfiatalabb tagja. Két nővére módos parasztasszony a harmadik faluban, egy bátyja a szomszéd község egyik első gazdaembere volt. Flórinak is volt, hisz ő is 30 holdat örökölt a szorgalmas szülőktől, mint a másik három testvére.

Mint hogy a kis Flóri már gyermekkorában nem nagy hajlamot mutatott a földműves munka iránt, ezért apja, mint a család igen szeretett és elkényesztett legifjabb sarját, a fővárosba hentesinasnak adta. A szerény falusi gyerek csakhamar a nagyváros forgatagába és züllött haszonleső íraterek karmaiba került, barátsága azok előtt kedves volt, mert a falusi szülők zsebpénzzel eleinte bőven ellátták Flórit. Később Flóri otthagya az üzletet, gondolva, miért dolgozzon, hisz' módos gyerek. Jött a koresma, nő és a kártya egymás után. Flóri hazai pénze elfogyott. Szüleit szorongatta. Ideig-óráig ment ez, aztán a szülők a pénzadást már megtagadták. Pénz nélkül Flóri élni már nem tudott, hazakerült tehát a szülőházhoz.

Otthon csakhamar teher volt Flóri, mert dolgozni nem akart. Ezután a csendes falusi koresmák és bálók rettegett vendége lett Flóri, mert ha berúgott, nem volt ember, aki nem az ő ellensége lett volna. Poharak és lámpák törtek, emiatt az őrszel is sokszor meggyült a baja. Később az apjától lopogatott gabona, baromfi, tojás stb. árából beszerzett borral locsolgatta mindig szárazabb torkát. Így ment ez évről-évre. Egyszer aztán nősülésre határozta el magát, de a faluban nem akadt fehérszínű, aki a már akkor züllött Flórihoz hozzáment volna. Így került Flóri a szomszéd falu kanászának fél szemű leányához.

Közben apja és anyja hirtelen elhaltak. Flóri örökölt és most már még szabadabb életet élt fél szemű feleségével. Két évig ment is az élet, szólt a zene, folyt a bor, nem dolgozott senki, vendég egyik ki, másik be. Természetesen az utolsó vendég a bírósági végrehajtó volt. Dobrakerült a ház és a föld, azt kiáltották, hogy ki ad többet érte?

Flóri igazi szomorú sorsa még csak ezután következett. Az asszony otthagya, hazament, Flóri az utcára került, nem volt már sem háza, sem mezeje. Egy-két évig még a koresmák körül ólálkodva leste a mulató embereket, hogy hátha egyik-másik egy-két fröccsel vagy pálinkával megkínálja. Ezért Flóri már mutatványokat csinált és bohóckodott, amíg az egyik kegyetlen télen Flóri megzavarodott, ruhátlanul futkosott az utcán, az előljáróság Flórit a faluvégi Pista cigányhoz adta gondozásra, mint bolondot és valamilyen alaphól havi 30 pengőt fizetett annak Flóri eltartásáért és gondozásáért.

Két évig élt Flóri a faluszéli cigányputriszanatóriumban üres arccal, rongyosan, reszketve, betegen, amíg egyszer aztán nagyon megviselt szíve nem bírta tovább.

Oigánykocsi szállította utolsó útjára.

Ez az alkohol.

Kerekes Pál tiszthelyettes,
Rákoscaba.

Bűnügyi apróságok.

Irtá: KRIMINALISTA.

4. Közlemény.

A méreg rendszerint a nők fegyvere. Ezt bizonyítják a statisztikák. Az összes méreggel elkövetett gyilkosságok túlnyomó százalékánál nő szerepel mint tettes, vagy felbújtó. Különlegesen női vonás ennél a bűncselekménynél az is, hogy az indítók nem áll arányban az elkövetett bűncselekmény súlyosságával. A nők elhatározásaiukban és tetteikben kiszámíthatatlanok. E téren nem annyira a józan ész, mint inkább érzelmeik, amelyek igen gyakran szél-sóségesek, vezérlik és irányítják őket.

A tanítónő büntetlen előéletű volt, a nála fel-talált indítók sem látszott arányban állónak a cselekménnyel. Utóbbit a sértett még arra sem tartotta érdemesnek, hogy a rendőrség előtt említést tegyen róla. A rendőrség mégis lelkiismeretesen le-nyomozta ezt a lehetőséget, nem tartotta a tanító-nőt eleve gyanún felül állónak és ezzel érte el a sikert.

Az ítélethez az írásszakértők szolgáltatták az írás azonosításával a perdöntő bizonyítékot. Ez az írásbeli bizonyítékok fontosságára mutat rá. Nyomozásoknál tehát keressünk és gondosan őrizzünk meg minden írásbeli nyomot, adatot, hogy azok az írásszakértők kezeihez jutva, bizonyítékokká vál-hassanak.

Londonban, egy nagyobb szabású betörés szín-helyén, vaskerítésen, levágott emberi ujjat találtak. A betörés egyelőre kiderítetlen maradt, mert a helyszínen a levágott ujjon kívül más olyan nyom vagy bűnjel, amelyből a tettes kilétére lehetett volna következtetni, nem maradt. Az ujj önmagá-ban véve pedig — legalább egyelőre —, mint adat, nem sokat ért. Az ujjat azért gondosan lemintázták és azután formalinba helyezve, belekerült a rendő-rség múzeumába. Hónapokkal később tettenértek egy betörőt. A betörő egyik ujjá hiányzott. A nyomozó detektíveknek ekkor eszébe jutott a régi kiderítet-len betörés. Orvosszakértők összehasonlították a múzeumban levő ujjat és az arról eredetileg készí-tett mintázatot — a kézrekerült betörő csonka kezé-vel. Kétségtelennek látszott, hogy a levágott ujj a betörő kezéről származik. A régi betörés elkövetését be is ismerte.

Csehországban 1934. évben egyik város posta-hivatalában betörés történt. A betörő kisebb pénz-összeget és a feltört bélyegszekrényből nagyobb mennyiségű levélbélyeget vitt magával. A helyszíni szemle alkalmával az egyik bélyegnedvesítő szíva-cson vastag, fekete, göndör hajszálat találtak. Mi-vel ehhez hasonló hajú ember a postahivatal sze-mélyzete között nem volt, arra következtettek, hogy a hajszál a tettestől származik és ezért gondosan megőrizték. Néhány nap múlva a csendőrség egy idegen embert fogott el, aki bélyegeket árult. Fe-kete, göndör hajú ember volt. Előadása szerint a bélyegeket csődtömegből vásárolta. A betörés elkö-vetését tagadta. Szakértők megállapították, hogy a helyszínen talált hajszál az ő fejéről származott. Másfélévi börtönt kapott.

Dortmundban ismeretlen tettes szeneslapáttal és késszúrással a lakásán meggyilkolta Dietrich Görshop évjáradék-tulajdonost. A nyomozás már

négy napja folyt eredménytelenül. A rendőrség a tettest azok körében kereste, akik tudták, hogy Görshop a 100 márka havijáradékot aznap vette fel.

Az ebből a feltevésből kiindult nyomozás nem vezetett eredményre. Erre újból összeültek a hely-színen, szóról-szóra áttanulmányozták a helyszíne-lés alkalmával készített helyszínleírást, helyszín-rajzot, helyszíni fényképeket. Ennek eredménye-képen az a feltevés alakult ki, hogy a gyilkost Görshop legszűkebb ismeretségi körében kell ke-resni. A gyilkosság felfedezése alkalmával ugyanis Görshop lakása zárva volt. A kulcsot a folyosó egyik magasabban fekvő ablakának párkányán ta-lálták meg, megállapítás szerint pontosan azon a helyen, ahova Görshop szokta a kulcsot helyezni, amikor lakását elhagyja. Mivel a halott ezt nem tehette meg, kézenfekvő volt az a feltevés, hogy a kulcsot a cselekmény elkövetése után csakis a gyil-kos helyezhette oda, a gyilkosnak tehát a kulcs rendes rejtékhelyét ismernie kellett. Ha ez így van, akkor viszont jogosult volt a feltevés, hogy a gyil-kos az elhalt szűkebb ismeretségi köréhez tartozó ember lehet. A nyomozás most már ebben az irány-ban folyt le és a tettes, egy 24 éves munkás szemé-lyében került kézre, aki a Görshop bizalmas bará-tai közé tartozott és a házában úgyszólván naponta megfordult. A cselekményt beismerte. A 100 márkát nem találta meg, összes zsákmánya mindössze 78 pfenniget tett ki.

Nyomozásnál sokszor olyan csekélységek, apró nyomok, bűnjelek, jelentéktelennek látszó körülmé-nyek bizonyulnak később döntő fontosságúaknak, amelyeket a nyomozás kezdetén — éppen látszóla-gos jelentéktelenségük miatt — sokszor figyelemre se méltatunk. A leírt esetekből az a tanulság, hogy a nyomozás elején, jelesül a helyszíni szemle alkal-mával, még nem lehet tudni, hogy később minek milyen jelentősége lesz, milyen hasznát lehet venni. Ezért nem marad más hátra, mint mindent gondo-san lajstromozni a helyszínleírásban, rajzban, fény-képen, nyomokat megóvni, rögzíteni, bűnjeleket szakszerűen és változatlanul megőrizni.

Ha az ember azt a szót hallja, vagy olvassa, hogy „kém“, gondolatai önkéntelenül a hírszerzés körül sűrűsödnek össze. És csakis e körül. Pedig a kém mesterségéhez nem csupán a hírszerzés tarto-zik. A világháborúban pl. honi kikötőjünkben a leve-gőbe röpültek a „Benedetto Brin“ és a „Leonardo da Vinci“ nevű olasz csatahajók; Genovában, Rivarolá-ban súlyos tüzek pusztítottak, Cengioban súlyos rob-banás történt. Valamennyi látszólagos szerencsét-lenség okozói az osztrák-magyar haditengerészeti hírszerző osztály ügynökei voltak. A „Benedetto Brin“ a II. hajóraj, I. osztályának zászlóshajója volt. A robbanásnál, amelyet valószínűleg a lőszer-kamarában elhelyezett pokolgép okozott, Rubin de Cervin admirális, hajóparancsnokon kívül, még 21 tiszt és 400 matróz lelte a halálát.

A szakszerű vezetés mellett dolgozó ügynökök, a megbízók számára igen hasznos hírszerző tevé-kenységükkel, nemkülönben a fent említett és még több, ehhez hasonló rombolócselekménnyel (sabo-tage) súlyos károkat okoztak az akkori ellenségnek. Az osztrák-magyar haditengerészet hírszerző szolgál-atát békeidőben a „Partleiró Irodából“ fejlődött, Pólában székelő, haditengerészeti nyilvántartó iroda

latta el. Jellemző, hogy az irodának különleges célokra évente először csupán 400 korona állott rendelkezésére. Később ezt az összeget 5000 koronára, majd közvetlenül a világháború előtt, 8000 koronára emelték fel. Ennek az összegnek szerénysége ellenére a haditengerészeti nyilvántartó iroda kémhálózatát még Tunisz-ra, Máltá-ra Algír-ra és Marokkó-ra is kiterjesztette.

A világháború kitörésekor a nyilvántartó irodát Triest-be, majd Olaszország hadbalépése után, Zürich-be helyezték át. A triesti központnak a corfui és konstantinápolyi kirendeltségek voltak alárendelve. A corfui kirendeltséget a franciák Corfu szigetének megszállásakor kiemelték és vezetőjét — egy nyugalmazott cs. és kir. sorhajóhadnagyt — fogságba vetették.

Zürich-ben a nyilvántartó iroda a leplezés érdekében beolvadt a cs. és kir. osztrák-magyar főkonzulátusba. Az iroda vezetője cs. és kir. konzuli címet nyert. A nyilvántartó iroda egyideig a főkonzulátus épületében működött, majd célszerűségi okokból átköltözött egy zürichi magánháza. A házat „Osztrák-Magyar főkonzulátus, II. osztály” felirattal látták el. A nyilvántartó iroda innen irányította a hírszerzést, innen indultak a futárok a bizalmas jelentésekkel, az ellenséges flottamozdulatokra, kereskedelmi hajók közlekedésére vonatkozó híryanaggal (utóbbiaknak a haditengerészeti vezetőség különösen a búvárnaszád-háború céljaira vette kiváló hasznát), de itt főzték ki a robbantások, gyújtogatások, szóval a kémügynökök által végrehajtandó sabotage cselekmények terveit is. Ezt az ellenséges kémelhárítás is jól tudta és mivel a zürichi osztrák-magyar konzulátus II. osztályául álcázott nyilvántartó iroda működése az ellenséges hadviselési érdekeket súlyosan veszélyeztette, döntő lépésre határozta el magát. 1917 február 25-ről 26-ra virradó éjszaka az ellenséges kémelhárítás ügynökeivel betörést hajtott végre a zürichi osztrák-magyar konzulátus II. osztályának helyiségeibe. A betörők — első osztályú szakembereknek kellett lenniök — a kettős acélfalú, a falközben mérges gázokkal védett, korszerű páncélszekrényt feltörték és abból az összes titkos iratokat és feljegyzéseket ellopták. A titkos iratok másnap reggel Bernbe, az ottani olasz követségre kerültek, ahonnan azokat futár vitte tovább Rómába. Az ellenséges kémelhárítás a betöréssel felbecsülhetetlen értékű adatokhoz jutott, amennyiben ezek segítségével, az osztrák-magyar nyilvántartási iroda számára dolgozó és Olaszországban élő ügynökök javarésze ismeretessé vált, tehát szaknyelven szólva, lebukott. Tömeges letartóztatás ezekben a körökben az osztrák-magyar hírszerzés elé ettől kezdve súlyos akadályokat gördítettek. Az osztrák haditengerészeti irattár kiadásában a világháború után megjelent hivatalos mű (Österreich-Ungarns Seekrieg 1914—1918), amelyből az eddig elmondottakat is vettem, (lásd 244., 465., 466. és 467. lapoldal), a betörésre vonatkozólag megjegyzi, hogy az eredmények az olasz kémelhárítás által választott szokatlan eszközöket teljes mértékben igazolták.

A kémelhárítás, amelyben a csendőrségnek a saját területén közreműködő szerep jut, elsősorban a megelőző szolgálat feladata. Előfeltétele a jól kiépített B. hálózat, a folyamatos államrendészeti és

közbiztonsági felderítés és a szoros idegenellenőrzés. Kémek csak olyan területen folytathatják hírszerző vagy romboló tevékenységüket, ahol ezeken a tereken mulasztás történik.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Két nyomozás a felszabadult Keletmagyarországon.

I.

Beküldte: SZAMOSI JÓZSEF tiszthelyettes.

1940 szeptember 18-án az a i őrs egyik járőre, melynek tagjai Böröcz István I. törzsőrmester és Kopasz József csendőr voltak, nyomozás közben az őrskörlethez tartozó R. községbe érkeztek. Rákán a görög katolikus román esperes feljelentette a járőrnek, hogy 17-éről 18-ára virradó éjszaka ismeretlen tettes betört a templomba és a perselyeket ellopta. A perselyekben kb. 75 P értékű román pénz volt. A járőr szolgálati jegyen jelentést tett az őrsparancsnokságnak. Szamosi thts. őrsparancsnok Böröcz József próbacsendőrrel azonnal szolgálatba vezényelte magát és a járőr ellenőrzésére és a nyomozásban való támogatására indult.

A helyszíni szemle nem eredményezett a további nyomozáshoz támpontokat. Csupán annyi látszott valószínűnek, hogy a tettes a helyi viszonyokkal ismeretes lehetett. Szamosi thts. ebből arra következtetett, hogy a betörőt elsősorban helyben kell keresni. Ez azonban nem volt könnyű dolog, mert szeptember 7-e — az őrs felállításának napja — óta kiterjedt őrskörletében R. községbe eddig még nem jutott el, hogy ott a szükséges helyi és személyi ismereteket megszerezze, a B. hálózatot megszervezze. A nyomozást tehát teljesen idegen helyen, ismeretlen környezetben kellett lefolytatni. A községházán sem maradt vissza a román hatóságoktól semmi olyan irat, nyilvántartás, amiből a helybeli szokásos büntetések, rovottmultúak kilétét meg lehetett volna állapítani. A román csendőrség is csak a laktanya csupasz falait hagyta vissza.

Szamosi tiszthelyettesnek feltétlenül szüksége volt B. egyénre, aki a község közártalmasai felől tájékoztassa. Felkereste a g. kath. esperest és felkérte, hogy nevezze meg a község legvallásosabb híveit. Úgy okoskodott ugyanis, hogy ezekben kelthette a templombetörés a legnagyobb megbotránkozást, tehát a nyomozásnál ezekre számolhat, mint segítőtársakra, elsősorban. Az esperes felsorolta néhány kedvenc hívét. Ezek közül egyet különösképpen kiemelt azzal, hogy mély vallási érzésű, igen tisztességes ember. Ezt választotta ki magának Szamosi thts. B. egyénnek. Több más emberrel együtt felhívta a községházára és ott azután bizalmasan érdeklődött nála, hogy kik a község rossz hírű emberei. Többeket felsorolt. Egy „B. M.” nevű ottani román földművesre különösen felhívta a járőr figyelmét. Szamosi thts. jól számított. A román B. egyén nagyon fel volt háborodva a templombetörés felett. Bántotta vallásos érzelmeit ez az istentelen

cselekmény. Csupa készség volt a járőr iránt. A „tipp”-je is bevált. Néhány óra múlva „B. M.” beismerő vallomása és a bűnjelek is a járőr birtokában voltak.

1940 szeptember 18-án és 21-én az a . . . i őrs értesítést kapott a szomszédos őrstől, hogy ott két templomba, T. községben egy templomba ismeretlen tettesek betörtek és onnan kegyszereket, papi ruhákat loptak el. Szamosi thts. tartott attól, hogy a templombetörők az ő őrskörletét is felkeresik, ezért az őrsállomáson már eredetileg kitűnően megszervezett B. hálózatot a községekben megforduló idegenek ellenőrzésének szolgálatába állította. A B. egyéneket, éjjeli őrköt kioktatta, hogy ha idegen érkezik a községbe, tartsák szóval és azonnal értesítsék az őrsöt.

Szeptember 24-én Szamosi thts. arról értesült, hogy a R . . . i román templomba is betörési kísérlet történt. Járőrrel kísérték a helyszínre, de ott csak annyit tudott megállapítani, hogy ismeretlen tettes a templom mellett elhúzódnak árokból származó karóval kiakarta feszíteni a templom ajtaját, de ez nem sikerült. A feszítési nyomon kívül nem nyújtott a helyszín semmit. Lopás nem történt. — Szamosi thts. R.-ról visszatért A.-ba, ahol az egyik B. egyént látta az utcán egy emberrel beszélgetni. A B. egyén észrevétlenül intett az őrsparancsnoknak, hogy az, akivel beszél, idegen. Szamosi thts. erre a gyanús külsejű idegent igazoltatása végett az őrsre kísérte. Az őrsön az igazoltatást követő alapos személynemelés során, a gyanús idegen látkerésére rejtve, a járőr 5 darab tolvajkulcsot talált, zsebéből és a bocskorból pedig előkerültek a templombetörés egyes bűnjelei. A kelyhek, szentségtartók darabokra voltak törölve. A bűnjelek látára az idegen, K. L., beismerte, hogy a két templombetörést ő követte el egy B. L. nevű társával. Szamosi thts. a járőrrel azonnal elindult, hogy B. L.-t és a nála levő bűnjeleket őrizetbe vegye. A községben Szamosi thts. először is felderítette B. L. lakásának a fekvését és puhatolt aztán, hogy pillanatnyilag otthon tartózkodik-e. B. L. otthon tartózkodott, de a lakása olyan fekvésű volt, hogy észrevétlenül nem lehetett megközelíteni. Szamosi thts. ezért egyik B. egyént 10 perccel előbb előre küldte B. L. lakására, hogy tartsa szóval és kösse le a figyelmét. A járőr csak 10 perc múltával követte a B. egyént B. L. lakására, akit ott el is fogott. A nyomban megtartott házkutatás során részben B. L. lakószobájából, részben a pajtájából, szalma alól a járőr előkerítette a két templombetörésből származó bűnjeleket is. Mivel a bűnjelek még mindig nem voltak mind együtt, a járőr K. L. lakásán is házkutatást tartott, ahonnan a még hiányzó bűnjelek mind előkerültek.

II.

Beküldte: SZALAY MIHÁLY tiszthelyettes.

W. L. 1940 szeptember 13-án a reggeli órákban az őrsön megjelent és előadta, hogy aznap virradóra ismeretlen tettesek a lakóház udvarán levő pincéjének falát kibontották és az így keletkezett résen a pincébe behatoltak. A pincéből a pinceajtón keresztül felmentek a pince felett levő raktárhelyiségbe és onnan egy 10 literes és egy darab 7 literes üveget tele borral, egy darab 10 literes üveget tele

pálinkával, 2 darab 4 literes lábost, kb. 40 kg. túró, összesen 73 pengő értékben elloptak.

A feljelentő a panasz után tanácsot kért és kérdezte, hogy lehet-e az ügyet nyomoztatni, amennyiben a kár csupán kevés értékű, és mennyit kell érte fizetni?

Kérdeztem tőle, hogy miért kérdezi? Mire a sértett azt felelte, azért, mert a román uralom alatt, kb. négy évvel ezelőtt a fentírt helyiségbe szintén betörtek és onnan kb. 100 pengő értékű tárgyakat elloptak. Amikor panaszával a román csendőr őrsön megjelent, az őrmester azt mondotta neki, hogy kevés az érték, így nem lehet nyomoztatni. Egyébként az ügyben csak akkor nyomoznak, ha előre lefizet 100 leit. Ekkor azt mondotta a román csendőröknek, hogy pénze nincs, fizetni nem tud, inkább ne is nyomozzanak az elveszett dolgok után.

A sértettel közöltem, hogy a nyomozás megindításához nekünk fizetni nem kell, az elveszett dolgai után a nyomozást azonnal bevezetjük. A sértett nagyon csodálkozott és elmondotta, hogy a román csendőrök rendszerint csak 3 nap múlva kezdték meg a nyomozást és ha sikerült nekik eredményt elérni, akkor is annak a félnek a javára döntötték el a nyomozást, amelyik nekik többet tudott fizetni.

A sértett még azt is közölte velem, hogy amikor most az őrsre jött panaszt tenni, többen azt mondták neki, hogy úgy is hiába megy az őrsre, mert a magyar csendőrök most jöttek ide, senkit nem ismernek, úgysem tudják meg, ki volt a tettes. A román csendőrök régen itt voltak és mégsem tudtak semmit kideríteni, pedig mindenkit ismertek.

A panasz vétele után Németh Imre II. törzsrőrmestert és Nagy Béla cső-t nyomozásra kivezenyelttem. Én magam a községbe mentem és ott a B. egyéntől a bűnözők után érdeklődtem. A B. egyénem olyan embereket nevezett meg, akik lopások elkövetésével szoktak foglalkozni. A többek között M. M. b . . . i lakosra azt mondotta, hogy a román uralom alatt több esetben követett el betörést, de sohasem tudták megfogni, pedig a román csendőrök több esetben nyomoztak ellene. Egy esetben kb. 1938. évben M. M.-t lopás miatt elfogták és a laktanyában levő fogdahelyiségbe bezárták. A fogda falát M. M. éjszaka kibontotta és megszökött. Többé a román csendőrök nem tudták elfogni.

A B. egyén nekem is mondotta, hogy hiába is keressük, elfogni úgysem tudjuk, mert mindig az erdőben és a hegyekben bujkál. Még ha meg tudjuk is fogni, a cselekményt úgysem ismeri be, inkább alkalmat keres arra, hogy megszököjék. A lakosság pedig nagyon is fél ismert bosszúálló természetétől.

A fentírtak után a járőrt felkerestem és parancsot adtam neki, hogy M. M. b . . . i lakost kell előkeríteni, mert valószínű, ő a tettes. Ugyanakkor a B. egyént is megbíztam, hogyha M.-et valahol meglátja, nekem azonnal jelentse. A délutáni órákban a B. egyén a laktanyában felkeresett és közölte velem, hogy látta, amikor M. az egyik ismerősehez be ment. A járőrt azonnal utasítottam, hogy menjen oda s ott M.-t vegye őrizetbe és kísérje az őrsre.

A járőr M.-t a kérdéses lakásban nem találta. Átkutatta a lakást, miközben M. az ágy alól került elő. Őrizetbe vette és az őrsre kísérte.

M. a kikérdezése alkalmával tagadta, hogy a betörést ő követte volna el. A többszöri kikérdezése után beismerte és előadta, hogy a betörést K. T.

b...i lakos barátjával együtt követte el. A járőr K. T.-t is őrizetbe vette és az őrsre kísérte. K. eleinte a cselekmény elkövetését tagadta, majd később beismerte, hogy a cselekményt M. M.-el közösen követték el. Azt azonban nem tudta, hogy a bűnjelek hol vannak elrejtve, mert azokat M. rejtette el.

M. az újbóli kikérdezése alkalmával a cselekmény elkövetését az alábbiakban adta elő:

1940 szeptember 12-én az esti órákban K. T. barátjával elhatározták, hogy a sértett pincéjébe bemennek és az ott található tárgyakat ellopják. 23 óra tájban a sértett lakóháza udvarán a pincénél megjelentek, a kőfalat kibontották s az így keletkezett résen a pincén át a raktár helyiségébe mentek és onnan a sértett által bemondott tárgyakat ellopták. A bűnjelek rejtékhelyéül a Viski kő 917 magassági pontot jelölték meg. A gyanúsított kért, hogy menjünk el vele, a bűnjeleket ott elő tudja adni. Miután a cselekmény elkövetését mindketten beismerték és rejték helyül az erdőt jelölték meg, elfogtam őket és hogy megszökni ne tudjanak, mindkettőjüket megbilincseltettem.

A járőrhöz csatlakozva, bizalmi egyénnel együtt, a bűnjelek előkerítése végett a Viskikő felé elindultam. Amikor a Viskikőre értünk, 21 óra volt. Gyanúsítottak a bokrok között egy helyet mutattak meg, hogy a bűnjeleket oda rejtették el, a bűnjelek azonban ott nem voltak feltalálhatók. Mire a gyanúsítottak azt mondták, hogy azt onnan a nappali órákban valaki ellophatta. Ekkor figyelmeztettem őket, hogy ne kerteljenek, hanem mondják meg az igazat, hogy az ellopott tárgyakat hova rejtették el. A gyanúsítottak most már azt állították, hogy az ellopott bűnjeleket a hegy tövében rejtették el. Lementünk a hegy tövéhez, azonban az ellopott dolgokat itt sem tudták elővenni. Egyre csak azt mondogatták, hogy ők oda tették, illetve rejtették el, de azt onnan valaki a nappali órákban ellopta.

A gyanúsítottakat erre a törvény nevében figyelmeztettem, hogy most már mondják meg az igazat, mert őket addig úgysem engedem el, amíg a bűnjelek elő nem kerülnek.

A fenti kijelentésekre K. T. gyanúsított sírva fakadt és azt mondom, hogy a bűnjelek nem ott vannak, hanem a faluban. Ő ezt már a faluban megakarta mondani, de nem merte, mert M. M. azzal fenyegette meg, hogyha el meri árulni, agyonüti. M. azt mondom neki, hogy a csendőröket csalják el az erdőre és ott majd megszöknek. M. útközben is arra kérte, hogyha az erdőbe érnek, fussanak el, mert a csendőrök úgysem tudják őket utolérni. A fent hallottak után a gyanúsítottakra a fűzőláncot is rátettem és újból figyelmeztettem őket, hogy most már megszökni úgysem tudnak, mondják meg, hogy a bűnjeleket hova rejtették el. M. M. belátta, hogy megszökni nem tud, ezért előadta, hogy az ellopott tárgyakat F. L. b-i lakos lakásán rejtették el, menjünk oda és ott a bűnjeleket megtaláljuk. Ez volt az a ház, ahol a járőr M. M.-t elfogta.

M. azután beismerte, hogy csak azért hívott bennünket az erdőbe, hogy ott tőlünk megszökjenek. Bemondása szerint a román csendőröktől ilyen módon már többször megszökött s elfogni nem tudták. Ezután a gyanúsítottakat F. L. lakására kísértük, hol F. L.-t felköltöttük és felszólítottuk, hogy a gyanúsítottak által odavitt tárgyakat adja elő. F. eleinte tagadta, hogy az ellopott tárgyakat ő rejtette volna el. Később beismerte, hogy 1940 szeptember 13-án a hajnali órákban M. és K. a sértettől ellopott tárgyakat odavitték a lakására és megkérték, hogy azokat rejtse el. F. a járőr jelenlétében a háza végében lábon álló kukoricából 2 darab 10 literes üveget tele borral, 2 darab 4 literes lábost és egy darab $\frac{1}{2}$ literes poharat elővett és a járőrnek átadta.

Az egy darab 7 literes üvegre és a 40 kg. juhtúrora vonatkozólag M. azt adta elő, hogy azt előadni nem tudja, mert azokat 13-án a reggeli órákban a viski határban egy előtte ismeretlen egyénnek 30 pengőért eladta. A 30 pengőből még 23 pengő nála van, míg a többit élelemre és italra közösen elköltötték.

A gyanúsítottakat az előtalált bűnjelekkel és a 23 pengő készpénzzel együtt az illetékes honvédelmi bizottságnak átadtam.

A leírt eredményes nyomozások nagy megnyugvást keltettek a lakosság körében és az őrsök tekintélyét egyszer és mindenkorra megalapozták. Beületet szereztek a javarészt idegenajkú lakosság körében a magyar csendőr nevének. A sikeres nyomozások a régi tapasztalatok szerint a bűnözőkre elrettentőleg hatnak. Ez itt sem maradt el. A bikszádi fürdőtelepről pl. elloptak még a román világban néhány ágyat és egyéb ingóságokat. A tettes annak idején ismeretlen maradt és a lopott holminak is nyoma veszett. A magyar csendőrök sikeres nyomozásának hamar híre ment. Eljutott ezeknek a tolvajoknak a fülébe is. A következő éjszakán egyszerűen visszaloptak mindent a helyére, a fürdőigazgatóság nagy csodálkozására. Gondolták jobb, ha nem várják meg, amíg a magyar csendőrök keresik.

Ami a leírt nyomozások bűnügyi részét illeti, rá kell mutatnunk, hogy az eredményeket a közbiztonsági felderítő munka, a B. egyének helyes beszerzése és irányítása biztosította elsősorban.

Alapos volt az a személymótozás, amelyeknél a bűnjelek a gyanúsított lábtekercséből és boeskorából kerültek elő, ellenben felületesen járt el a b-i őrs járőre, amikor M. M. elfogása alkalmával F. L. lakásán és annak tájékán, ahol az elfogás történt, nem nézett alaposan körül. Ha ezt megteszi, már akkor megtalálja a bűnjeleket s így megtakarította volna magának a 900 méteres hegy hiábavaló megmászását. Szabály az, hogy az elfogás helyét minden olyan esetben, midőn bűnjelek is lehetnek, alaposan át kell kutatni.

HIREK

Nevelits Kálmán
ny. ezredes

Öreg bajtársat temettünk ismét. 1940. október 31-én meghalt Debrecenben *Nevelits Kálmán* ny. ezredes.

Katonai pályafutását 1894-ben kezdte meg mint egyéves önkéntes a volt kolozsvári 21. honvéd gyalogezredben. A csendőrséghez hadapród tiszthelyet tetsként lépett be 1896-ban. 1901-ig a IV. kerületnél szolgált, mint szakaszparancsnok. Hasonló minőség-

ben szolgált az I., II. és III. kerületknél is 1909-ig. Ebben az évben szárnyparancsnokká nevezték ki, mely minőségében az I., VII. és VIII. kerületknél szolgált. 1920-ban a VIII. kerületnél pótszárnyparancsnok, 1921-ben Szatmár vármegyei csendőrpáncsnok s még ugyanebben az évben beosztott törzstisztnek nevezik ki a VIII. kerülethez.

1897-ben hadnaggyá, 1903-ban főhadnaggyá, 1909-ben századosná, 1918-ban őrnaggyá, 1919-ben alezredessé és 1920-ban ezredessé nevezték ki.

1925-ben ment nyugállományba s Debrecenbe telepedett le. Ott is temették el november 2-án bajtársai és tisztelői nagy részvéte mellett.

Emlékét kegyelettel őrizzük.

Csendőr gazdasági tiszti tanfolyam. A csendőr gazdasági tiszti próbaszolgálatra felvett 40 tartalékos honvéd hadnagy, zászlós és karpaszományos részére október hó 15-ével Budapest, a csendőrtiszti tanfolyamok keretében tanfolyam nyílt meg. A tanfolyam tanárai: *vitéz Szabadhegyi Ferenc ezredes*, a csendőrtiszti tanfolyamok parancsnoka; *Mátray Ferenc alezredes*; *dr. nemes Mikecz Béla II. oszt. főorvosállatorvos*; *Nemesmonostory Jenő őrnagy*; *Sáray Vidor őrnagy*; *vitéz Ásvány Mihály g. őrnagy*; *vitéz Bódy Vilmos g. őrnagy*; *Bartos Ödön százados*; *Fodor Lajos*, *nemes Varga László*, *Eperjessy István*, *medzihradnei Medzihradsky Aladár*, *berzeviczei és kakaslovnicei Berzeviczy László g. századosok*; *Sürényi István* és *dr. Mezlényi Egon főhadnagyk.*

Dicséret. A m. kir. szombathelyi III. honvéd hadtestparancsnoka nemes nagyalásonyi *Barcza Jenő* őrnagyot megdicsérte, mert mint a III. hadtestparancsnokság tábori csendőr szakaszparancsnoka, szolgálatát kiváló szaktudással, ernyedetlen szorgalommal látta el.

A szombathelyi III. csendőrkerület állományából a III. hadtestparancsnokság tábori csendőrszakaszához vezényelt tábori csendőrök a hadtest megalakulása óta kötelességeit mindenkor a legnagyobb lelkiismeretességgel és teljes odaadással teljesítették. Működésükkel a hadtestparancsnokság munkájának zavartalanosságát minden helyzetben eredményesen biztosították. Példaadóan lelkes kötelességteljesítésükkel a hadtestparancsnoksághoz beosztottaknak minden esetben segítségükre voltak, de különösen az I/B. osztálynak voltak mindenkor odaadó és értékes támogatói. A tábori csendőrszakasz összes beosztottjait ezen buzgó és a csendőrség tekintélyét és megbecsülését emelő szolgálatokért megdicsérte. Továbbá külön is elismerését nyilvánította: *Horváth István IV. tiszthelyettesnek*, aki mint a tábori csendőrszakasz szolgálatvezetője feladatát öntevékenyen, kezdeményezőleg és lelkiismeretes pontossággal töltötte be. *Vitéz Bartha Sámuel*, *Polgár Kálmán*, *Palotás Ferenc*, *Horváth János I.*, *Pálffy János* törzsőrmesternek és *Czimer János* őrmesternek, akik úgy a tábori csendőrszolgálat végrehajtásában, mind pedig az esetenként beosztott honvéd legénység gyakorlati kiképzésében és irányításában eredményesen segítettek, továbbá a vonat és gépkocsi ellenőrző szolgálatban feladatukat mindenkor buzgón és eredményesen teljesítették. *Polgár* törzsőrmester, mint a szállásabályozó törzshöz beosztott tábori csendőr körültekintő magatartásával több esetben kitűnt és mindenkor előjárói megelégedésére végezte kötelességeit. *Kálmán Lajos* törzsőrmesternek, aki tábori csendőri szolgálat ellátása mellett a tábori csendőrszakasz irodai teendőit is ellátta, feladatukörében mindenkor nagy szorgalmat tanúsított és kötelességtudásával kiválóan támogatta parancsnokát. *Takács Ferenc I.*, *Szabó Jenő*, *Kerekes János* és *Borbély István* őrmestereknek, kik mint hivatásos nyomozók nagy szakértelemmel és előjáróik teljes megelégedésére, igen eredményesen működtek. *Takács* és *Kerekes* őrmesterek a hadtest ö. dd.-nál a csapatesendőri tanfolyamokon, mint oktatók szorgalmukról és szaktudásukról több ízben tettek elismerést kiváltó tanúbizonyságot, mellyel a csendőrségnek tekintélyt

IRIBON

RUHAZATI RT.

Jó minőségű ruházati cikkek jelenleg is
ELŐNYÖS FIZETÉSI FELTÉTELEKKEL

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. T. 139-281 és 131-297

Igyunk **Kneipp malátakávét!**
Ezt Kneipp maga adta az emberiségnek

és megbecsülést szereztek. *Kerekes* őrmester ezenkívül a tábori csendőrszakasparancsnoknak a nyomozásokkal és a tábori rendszertel kapcsolatos írói munkákban is szorgalmasan és eredményesen segédkezett. *Kovács Lajos, Nyul Imre és Farkas Jenő* csendőröknek, kik mint járőrvezetők és járőrtársak — különösen átkutatások alkalmával — tűntek ki, feladatuk pontos és eredményes végrehajtásával. *Kovács* csendőr, mint a szállásszabályozó törzshöz beosztott tábori csendőr szorgalmáért többször részesült elismerésben.

E dícséretet a hadtestparancsnok úr meglelégedéssel hozta a tábori csendőrszakasz tudomására s azon reményének is kifejezést adott, hogy elismerő szavai buzdításul fognak szolgálni a jövőre nézve, ha Hazánk érdekei a tábori csendőrhöz hasonló szolgálatot követelnének. Végül *külön dícséretben* részesítette: *Csizmázia József* csendőrt, mert a III. hadtestparancsnokság hdm. vk. osztályában a hadtest kihelyezése és az Erdélybe való előnyomulás alatt, mint másoló és gépíró, fáradságot nem ismerve, az éjt nappallá téve dolgozott.

A m. kir. debreceni VI. csendőrkerület parancsnoka állományába tartozó *Jablonkai István* törzsrőrmesternek és *Kövágó Imre* őrmesternek a 18. honvéd önálló dandárparancsnokság azért, mert az önálló dandárparancsnoksághoz történt vezénylésük ideje alatt szolgálatukat magyar csendőrhöz méltóan, lelkiismeretesen teljesítették, a szolgálat nevében *dícséretét* fejezte ki.

A m. kir. szegedi V. csendőrkerület parancsnoka *Megyeri József* gy. csendőrt nyilvános dícsérő elismerésben részesítette, mert 1939. évben a kenderesi, 1940. évben pedig a gödöllői örkülönftményen a Kormányzó Úr Ö. Főméltósága Legmagasabb személyének biztosításával járó felelősségteljes szolgálatát fegyelmezetten és fáradságot nem ismerő buzgalommal látta el.

Hogyan történt? A diógyőrvasgyári őrs járőre őrizetéből november 3-án 1/2 órakor Miskolcon, a tiszai pályaudvar villamos megállójánál, Podhajeczki József perecesi lakos, lopás bűntette miatt elfogott és megbilincselte egyén megszökött.

A csendőrségi jutalmazási alapra felajánlott játékok. *A budapesti I. kerületben:* Gömöri János, Kelemen József csendőrök, Nyitrai József tthts., Horváth János, Perjési Gyula őrmesterek, Molnár József próbacsendőr, Ács József törzsrőrmester, Csatári György próbacsendőr, Németh Lajos törzsrőrmester, Pásztor József őrmester, Takó Ferenc őrmester, Fehér Géza csendőr és Ferenczi Károly őrmester egyenként 2 P 50 f., Perjési Gyula őrmester és Molnár József prb. csendőr együtt 5 P., vitéz Tajthy Gáspár törzsrőrmester és Sipos László csendőr együtt 19 P 32 f., Kovács Mihály III. őrmester 2 P 07 f., Soós János őrmester és Kovács József csendőr együtt 1 P 86 f., Madarász Béla őrmester és vitéz Kiss István próbacsendőr együtt 14 P 76 f., Kohári István törzsrőrmester és Bartók István csendőr együtt 13 P 68 f.,

Hollós István, Harmath Vendel törzsrőrmesterek, Nagy Béla és Kovács József csendőrök együtt 3 P 49 f.; *a székesfehérvári II. kerületben:* Lencsés István csendőr és Cerenkó János próbacsendőr együtt 5 P., Rákos János tiszthelyettes 3 P 34 f., Baráth Károly csendőr és Lakatos Ferenc próbacsendőr együtt 6 P 66 f., Tóth Ferenc őrmester és Frank István próbacsendőr együtt 10 P., Takács Endre csendőr és Csiszár Kálmán próbacsendőr együtt 4 P 84 f., Szabó Károly törzsrőrmester és Tőke János próbacsendőr együtt 9 P 34 f., Dorogi Mihály őrmester 3 P 70 f., Tóth András csendőr 2 P 45 f., Fülöp Sándor, Fehér Pál csendőrök és Nagy István próbacsendőr együtt 3 P 75 f., Baráth Károly, Pénzes István, Varga János csendőrök és Illés Sándor törzsrőrmester együtt 5 P., Szűcs Ferenc és Kiss Pál csendőrök együtt 8 P 16 f., Csomor Alajos tiszthelyettes 9 P 37 f. és Ács Ferenc csendőr 9 P 36 f.; *a szombathelyi III. kerületben:* Lóránt István törzsrőrmester és Nagy József csendőr együtt 1 P 34 f., Mehes József törzsrőrmester és Debreczeni Imre csendőr együtt 5 P., Falusi István tiszthelyettes, Mórész István törzsrőrmester, Horváth János csendőr és Hegedűs József próbacsendőr együtt 1 P 84 f., Lendvai Konrád törzsrőrmester és Horváth László I. őrmester 15 P 92 f., Végh Ferenc próbacsendőr 6 P 04 f., Molnár József I. törzsrőrmester és Polgár Jenő II. csendőr együtt 40 P., Horváth Lajos II. és Kovács György törzsrőrmesterek együtt 18 P 76 f., Horváth József XI. őrmester 9 P 27 f., Németh István próbacsendőr 9 P 28 f., Magyar Mihály törzsrőrmester és Dorman Jenő csendőr együtt 6 P 94 f.; *a pécsi IV. kerületben:* Forgács József törzsrőrmester, Oláh István őrmester és Szabó József II. csendőr együtt 38 P 66 f., Márton Károly törzsrőrmester és Bartalics János csendőr együtt 5 P., Szabó Pál törzsrőrmester és Kiss József csendőr együtt 14 P 88 f., Pallós János csendőr és Volák Mihály próbacsendőr együtt 17 P 38 f.; *a szegedi V. kerületben:* Kállai János tiszthelyettes és Szögecski Lajos csendőr együtt 11 P 18 f., Ács Imre törzsrőrmester és Takács Imre őrmester együtt 5 P., Domonkos Kálmán tiszthelyettes és Fáy János csendőr együtt 14 P 92 f.; *a debreceni VI. kerületben:* Hajdu László alhadnagy és Varga László tiszthelyettes együtt 1 P 16 f., Farkas István őrmester 59 f., Kupi Imre törzsrőrmester és Bolik János őrmester együtt 24 P 86 f., Nagy Sándor őrmester 2 P 59 f., Bösze István törzsrőrmester és Ádám Antal csendőr együtt 3 P 86 f., Bakó Sándor őrmester és Szakál Imre próbacsendőr együtt 5 P., Szekeres József csendőr és Losonczy Sándor nemtényleges törzsrőrmester együtt 10 P.; *a miskolci VII. kerületben:* Gajda István őrmester 5 P 81 f., Juhász Ferenc törzsrőrmester és Bárdos Kálmán csendőr együtt 20 P., Pápai Sándor tiszthelyettes és Bódi Sándor csendőr 14 P 90 f., Kovács Szilveszter és Német János csendőrök együtt 3 P 97 f., Mátyus Antal törzsrőrmester és Gulyás János csendőr együtt 2 P 74 f., Homonnai András alhadnagy, Mátyus Antal törzsrőrmester, Székely János őrmester, Gulyás János és Kállai Sándor csendőrök együtt 3 P

SZEMÜVEGEK, LÁTSÓVEK, FÉNYKÉPEZŐGEPEK és KELLÉKEK

logosóbban
beszereshetők

BARNA ANDOR

látzrspezialista. M. Kir. Honvédség, Mabl. Otna. Hév. Posta stb. szerződéses szállítója, optikai és fotoszaküzletében. Budapest, VI., Andrássy-út 26. Telefon: 316-546. (Operaház mellett) Videkre készséggel küld áránlatot, foto vagy látzró árjeryéket.

Kauderer Károly

accumulátor gyártó üzeze,

Bpest, VII. Nagyatádi Szabó-u. 24. I. 421-577

Fióküzeme: IX., Erkel-utca 14. Tel.: 186-408

Gyárt, javít és tölt bármilyen típusú autó indító accumulátort

SAPKA

különlegességek és felszerelési cikkek

Baross-tér 4. szám, a Keleti p.u. közelében.

Szíves támogatást kér

HOKSÁRI JÓZSEF

Óra, Ékszer-

ÁRU NAGY RAKTÁR

BALINT ISTVÁN

PECS. (SZINBÁZZAL SZEMBEN)

SAKSZERŰ JAVÍTÓÜZEM.

GINI(EKNEK ÁRENGEDMÉNY

Alapítási év: 1921

Telefon: 144-192

KOZÁK ANTAL

ezüstkoszorus mester. Kardműves- és lakatosüzem

FÉMCSISZOLÁS, CHRÓMOZÁS, NIKKLEZÉS, AUTÓGÉNHÉGESZTÉS
Budapest, VIII., Üllői-út 58. (Futó-u. sarok, villamosmegálló)

Akkumulátorok

Szárazelemek

minden célra

Sziklai és Társa

Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 9.

Távbeszélő: 424-532.

A m. kir. Belügyminisztérium Rádióállomása,

A m. kir. Csendőrség szállítója

Írógépek legkedvezőbb üzletési feltételekkel kaphatók

HÖNSCH JÁNOS

hadirokkant-műszerész

szakszerű javítóműhely, vétele, előadás, csere.

Bpest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 34. Tel.: 12-40-06.

90 f., Sóvári István csendőr 3 P 97 f., Juhász János tiszthelyettes, Koncz Lajos törzssörmester és Nyeste Mihály csendőr együtt 1 P 80 f.; a *kassai VIII. kerületben*: Bajnok László törzssörmester 68 f., Pataki László csendőr 67 f., Varga Antal csendőr 5 P 57 f., Armos Károly próbacsendőr 5 P 56 f., Békési János tiszthelyettes 1 P 08 f.; Molnár Lajos próbacsendőr 1 P 07 f., Tasnádi Ferenc törzssörmester 54 f., Bujdosó Sándor csendőr 53 f., Daru Antal törzssörmester és Révai Lajos csendőr együtt 74 f. tettenérői és feljelentési jutalékban részesültek. A jutalékok valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alapról. A felajánlott összegeket a honvédelmi miniszter úr elfogadta.

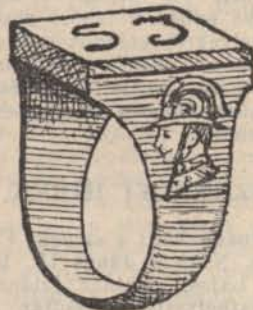
Honvédségi Közlöny 29. szám. Szabályrendeletek. Havidíj és honvédségi pótdíjfokozatba sorolás. Körpótlék odaítélése. Erdély visszacsatolt területére eső állomáshelyek lakaspénzszámla sorolása. Hukadékpapiros gyűjtése. Pályázati hirdetmény a hivatásos állományú honvéd tisztek özvegyeinek és árváinak segélyellátási alapítványára. Felülvizsgálati osztályozás és indítványok módosítása a m. kir. csendőrségnél. A nemtényleges viszonyba visszahelyezett csendőrök fegyelmi fenyítésénél követendő eljárás. Tisztek és tisztségviselők részére illetékes 50%-os távbeszélő díjkedvezmény megújítása 1941. évre. Nemi betegségek elleni védekezés.

Honvédségi Közlöny. 34. szám. Személyes ügyek. Kitüntetések: A Kormányzó Úr Ö Főméltósága 1940. évi október hó 22-én kelt legfelsőbb elhatározásával Kelet-Magyarország és Erdély egy részének a Magyar Szent Koronához történt visszacsatolása alkalmából, az átlagos kötelességteljesítésen túlterjedő teljesítményükkel szerzett érdemeik elismeréséül adományozni méltóztatott: a Magyar Érdemrend Középkeresztjét: *vitéz Nemerey Márton* tábornoknak, a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét: *Vattay Ferenc I. és Pintér Aladár III.* ezredeseknek, *vitéz Balázs-Piri Gyula* alezredesnek, kiválóan eredményes és igen hasznos teljesítményeikért, a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét: *Micskey Kálmán és vitéz Czigány József* őrnagyoknak, kiválóan eredményes és hasznos teljesítményeikért, továbbá elrendelni méltóztatott, hogy *Dicsőő Elismerése* tudtul adassék: *Porubszky György és Tavassy Lajos* őrnagyoknak, kiváló és eredményes teljesítményeikért. — A Kormányzó Úr Ö Főméltósága 1940. évi október hó 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával adományozni méltóztatott a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét: *Németh Ferenc I.*, a csendőrség nyomozó osztályának állományába tartozó őrnagynak, az állam biztonságát és társadalmi rendjét veszélyeztető országos jellegű szervezkedés felderítése során kifejtett kiválóan eredményes és hasznos teljesítményeiért. Egyben elrendelni méltóztatott, hogy *Dicsőő Elismerése* újfólag tudtul adassék: *Arbócz János*, a csendőrség nyomozó osztályának állományába tartozó őrnagynak, az állam biztonságát és társadalmi rendjét veszélyeztető országos jellegű szervezkedés felderítése során kifejtett teljesítményeiért.

Nyugállományba helyezések: A Kormányzó Úr Ö Főméltósága *Bittó Dezső* tábornok és *Madacsay Imre* ezredes nyugállományba helyezését 1940. évi november hó 1-ével, a saját kérelmükre elrendelt felülvizsgálat eredménye alapján elrendelni méltóztatott.

Csendőr-gyűrű.

Versenyfeladataink nyerteseinek jutalmazására különféle értékes, hasznos és szép tárgyakat szereztünk be. Legújabbán kiváló kiviteli pecsétgyűrűket sikerült készíttetnünk, amelyre felhívjuk bajtársaink figyelmét s amelynek rajzát itt közöljük. Természetesen a rajz nem mutathatja a maga szépségében ezt a gyűrűt, amely ezüsből és teljes aranyozással készült, a gyűrűpánt mindkét oldalán, a betűmezők alatt domború kiviteli tollaskalapos

csendőrféjjel. Az is célunk volt, hogy azoknak a bajtársainknak, akiknek nincs még az előírt pecsétgyűrűjük, megkönnyítsük annak beszerzését, és hogy valóban jó anyagú, tetszetős kiviteli gyűrűt vásároljanak pénzükért. A gyűrű ára betűvéséssel együtt 15 P. A rendelésnél meg kell írni az újjóságot is, amit milliméterben kell kifejezni, azonkívül meg kell írni azokat a betűket is, amit a rendelő a gyűrűbe vésetni kíván. A rendeléseket a szerkesztőség továbbítja. A gyűrű ára három havi részletben is fizethető.

Irodalmi pályázat. A Vitézi Rend Zrínyi Csoportja a magyar katonaszmény szolgálatának szélesebb körben való terjesztése érdekében pályázatot hirdet *regényes hőstörténetek* megírására. Elsősorban oly történelmi korokból kell tárgyat választani, amelyekben a magyarság túlerővel szemben, idegen elnyomás ellenére is a maga erejéből küzdött Hazája és

! IRÓ GÉP CSENDŐR BOLT Bőszörményi-út 19/a. felszerelési !
KERÉKPÁR a lakatany szomszédságában. **c i k k e k**

Tichler János

papíráru, papírzacskó és gyógyszerészeti papíráruk gyára

Budapest, VI., Ó. utca 37. Tel.: 123-079

Nedves falak szárazzáttételéhez „SANIT” habarcstömítő Posnansky és Strelitz R. T.
BUDAPEST, V., ZSITVAY LEŐ-UTCA 13 SZÁM. TELEFON: 12-28-29, 12-82-85

Böröcsök Mihály
ÖSKERESZTÉNY CÉG. HONVÉD KINCSTÁRI SZÁLLÍTÓ.

TAKARÉKTÜZHELYEK MESTERE
HADIROKKANT EMLÉKLAPOS FŐHADNAGY
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 109/c. ÜZEM: VIII., KOSZORÚ-U. 18. Tel. 13-88-44.

Klekner Lászlóné

ASZTALOS, LAKATOS, VASSZERKEZET és REDŐNYGYÁRA
BUDAPEST, X. BÁNYA-UTCA 6
TELEFON: 148-001. BAROSS SZÖVETSÉG TAGJA.

népe igazáért (törökvilág, végvárok küzdelmei, szabadságharcok, világháború és Trianon korszaka). Az egyes művek terjedelme körülbelül 50–60 gépirásos oldal, ritka sorokban. *A pályázat állandó.* A közlésre alkalmas műveket a Vitézi Rend Zrínyi Csoportja belső értékük szerint 150–200 pengővel díjazza, mely összeggel azok kiadói jogát magának megszerzi és külön füzet sorozatban bocsátja közre, színes fedőlappal, esetleg szíveggel rajzokkal illusztrálva. A kiadásra nem alkalmas kéziratokat kívánságra a Zrínyi Csoport vezetéksége a szerzőnek visszaszolgáltatja. A pályamunkákat — borítékon „Kisregény pályázat” felírással — a Vitézi Rend Zrínyi Csoportja központi vezetékségéhez (Budapest, VIII., Reviczky-u. 4/b.) kell beküldeni.

Ki tud róla? Kovács Antalné szül. Katona Berta tápiósápi postamester — a tápiósápi őr útján — keresi nagybátyját, *Bíró László* ny. áll. csendőrtiszthelyettes. — Hadházy István balatonzamárdi (Szigeti János-u. 2.) lakos keresi édesatyját, *Hadházy Gábor* volt csendőrtörzsörmezt, aki kb. ezeltől 15 évvel Budapesten szolgált. — Béres János nt. őrm. — az alberti őr útján — keresi *Kovács Lajos* csendőrt, akinek folyó évben a tábori posta száma 53/1 volt. Aki a keresett személyekről valamit tud, közölje a megadott címeken. — *Budai Sándor* nagylétnai születésű csendőrtisztet (vagy volt csendőrt) keresi néneje: *Szász Sándorné* szül. Budai Mária (Várkudu, Szolnok-Doboka megye). Aki tud nevezettről, közölje a megadott címre.

SZEMÉLYI HIREK.

Elöléptek: Alhadnagyokká: a szegedi V. kerületben: Józsa István, Tari András, Németh János II., Kispál János, Nagy János II., Tamási Lajos, Molnár Izidor, Tornyai József tiszthelyettesek. Tiszthelyettesé: Zoltán István tőrm. v. Törzsörmeztelék: Havasi János, Tamás András, Szabados Sándor II., Szabó László, Kézér Kálmán őrmesterek. Őrmesterek: Izsó András, Szűcs István II., Szalai József, Rózsahegyi István, Nádas József, Bácsalmási Ferenc csendőrök.

Véglegesítették: a szombathelyi III. kerületben: Poór Flórián, Nemes Árpád, Barabás László; a debreceni VI. kerületben: Orbán István, Gazdag (Gilliker) Pál csendőröket a próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötöttek: a budapesti I. kerületben: Fülöp Lajos őrmester Pusztai Arankával Csengeren, Rakonczai László őrmester Pántya Ilonával Vésztőn, Kecskeméti József őrmester Asztalos Jolán-Gizellával Békésen, vitéz Hadi József őrmester B. Fodor Etelkával Budapesten, Szőke Illés csendőr Nedeczki Margittal Tápióbicskén, Nagy Pál II. csendőr Kondor Máriával Zalaszentivánon; a miskolci VII. kerületben:

Nagy Miklós őrmester Pecze Julianna-Jolánnal Mezőkeresztesen, Majoros Imre őrmester Kovács Annával Pakán.

Született: a budapesti I. kerületben: Oszkó István őrmester feleségének István-László fia, Tóth György I. tiszthelyettes feleségének György fia, Vojáki-Nagy Bertalan őrmester feleségének István-Bertalan fia, Orosz István törzsörmezt feleségének István-László fia; a szombathelyi III. kerületben: Magasházi Pál tiszthelyettes feleségének Mária-Magdolna leánya, Takács Sándor II. törzsörmezt feleségének Ilósa-Erzsébet leánya; a pécsi IV. kerületben: Márki Kálmán törzsörmezt feleségének Margit-Ilona leánya, Méri János törzsörmezt feleségének Zoltán-Tibor fia; a szegedi V. kerületben: Fodor János II. törzsörmezt feleségének János-Mátyás fia; a debreceni VI. kerületben: Maros Dénes törzsörmezt feleségének Vilma-Mária leánya; a miskolci VII. kerületben: Béres András tiszthelyettes feleségének József fia és Veronika leánya.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbul csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kéziratot nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymutatni.

Elöléptetéséhez gratulálunk!

További gyors előrehaladást és eredményes munkát kívánunk Onnek, amelyben megbízható hűséges munkatársa lesz Onnek Continental írógépünk melyet mérsékeltén szívből, kedvezményesen árban, kényelmes részletfizetésre is megvásárolhat.

GOY és KOVALSZKY

Budapest, V., Nádor-utca 11.

BERTALANNÉ

KERESZTENYBUTORSZALON

Hátók, ebéd-ek kombinált asztalok, konyhák, előszobák kárpitos műanyagessék, F. Z. R. T. S. K. E. D. V. E. Z. M. R. N. Y. E. K. A. R. A. R. O. S. R. Z. O. V. E. T. T. E. R. T. A. G. J. A.

Vidékre ajánlatot küldök!

Budapest, Rákóczi-utca 82. L. em. Telefon: 140 000 (Hírlap-áramlati)

MAGYAR PAPIR- ÉS ÍRÓSZER SZÁLLITÁSI VÁLLALAT

SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI

BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.

TELEFON: 12-43-08, 12-96-76

**FÉNYKÉPEZŐ
GÉPEK**

ÉS KELLÉKEK

SAKÁLGÉZA

SAKÜZLETÉBEN

V. DOROTTYA UTCA 11.

Országos Kuházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 18-48-31, 18-48-32.

Mint a hűveléi jöletti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi eh. levonás mellett: egyen ruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felzerelést. • Vidéki megbízottak!

Közlemények különnyomatait a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jellege alatt. Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy úljegyű számot választani. Aki jellegét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk, akkor sem, ha a beküldő válasz-bélyeget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lexikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrtisztek részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrtisztek részére az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Cimváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapon tegyék.

Zilah. A kéreztett cím: Budapest, II., Görgey Artúr-u. 8., I. em. l.

Hadiárva. 1. A felvidéki emlékéremre való igényjogosultságot a kerületi parancsnokság állapította meg a vonatkozó rendelet alapján. Elhhez mi nem szólhatunk hozzá. 2. A III. osztályú legénységi katonai szolgálati jelet 6 évi tényleges

szolgálat után kapja meg. Ebbe az időbe beszámít a katonai szolgálat is, még megszakítás esetén is, maga a megszakítás azonban természetesen nem. Addig nem viselheti, míg jogosultságát meg nem állapítják és a jelet le nem adják.

Életmentés. A különös bátorsággal véghezvitt életmentést kivizsgálják, a tanukat jegyzőkönyvileg kikérdezik s a megállapítás eredményéhez képest az illetőt díjszerűen vagy kitüntetésre javaslatba hozzák. Ennek alapján döntenek illetékes helyen. A honvédségnél négy évvel ezelőtt végzett életmentésének kivizsgálása már igen nagy nehézségekbe ütközött s amint illetékes helyen értesültünk, már idejét is multa. Az életmentő legszebb jutalma az a boldogító tudat, hogy embert mentett meg az életnek.

Erdély. Rövidesen megjelenik a rendelet. Addig várnia kell.

G. B. 1919. Érdeklődjék az illető a legközelebbi katonai parancsnokságnál.

Bácskal. A választ megtalálja lapunk folyó évi 21. számának 731. oldalán „H. Gy. Gyoma. Remény.” jeligés üzenetünkben.

3 személy. Nem értjük világosan, hogy mit akar. Ha megszerezték annakidején a nyugdíjjogosultságot, amit a román állam nem ismert el, kérjék a B. M. úrtól jogosultságuk megállapítását és a nyugdíj folyósítását. Ha birtokukban van bármiféle igazoló okmány, csatolják kérelmükhöz. Elhelyezésük érdekében egyébként sajnálatunkra nem tehetünk semmit. Mi nyilvántartjuk ugyan az elhelyezkedni óhajtó nyugdíjasokat, de a jelentkezők csak a hozzájuk forduló üzenek stb. érdeklődésének mérvéhez képest kerülhetnek sorra, az pedig aránylag ritkán fordul elő. Az ilyen kereset sem állandó jellegű s rendszerint csak a nyugdíj pótlására való.

D. M., Homoktereny. 1. A kéreztett címe: Nagyilva, Beszterce-Naszód vm. 2. A bolgár háborús emlékérem már nem igényelhető.

K. F., Lovasberény. Örökbe fogadott gyermek családi pótlékára nézve olvassa el az 1933. évi 23. számunk 746. oldalán közölt 83. lexikonválaszt, 1939. évfolyamunk 174. oldalán „Pátyi örs”, 726. oldalán „K. I. Dobrecen” és folyó évi 11. számunk 386. oldalán „Nagy gond” jeligés üzenetünket.

NAGY SÁNDOR LÁTSZERÉSZ MESTER

optikai és foto szaküzlete,
Bpest, Üllői-út 40. (Mária Terézia lakatnyával szemben) Tel.: 144-692.
Szemüvegek orvosi receptre. Fényképezőgépek és cikkek nagy választékban.
JAVÍTÁSOK MŰHELYEMBE PONTOSAN KÉSZÜLNEK

Winkelmayer Károly

Budapest, VIII., Kisfaludy-u. 28/a. Tel.: 144-673.

Varrógép kerékpár rakár Nagy javító műhely
Phönix varrógépek családi használatra és minden iparág részére.

SZILÁGYI ELEK

KÉSÁRUÜZEM

BUDAPEST, VIII., BÓKAY JÁNOS-UTCA 41. SZ. • TELEFON 134-893.

Postatakarékpénztári
csekk számla 54.402

A világhírű **NIFE** akkumulátorokat
és szárazelemeket gyártja:

NIFE akkumulátor és villamossági rt.

Budapest, IX. ker., Vaskapu-utca 20. szám.

FOTO-AMATŐRÖK! SOLTI GIZELLA

új fotószaküzletében Károly-körút 3/a.

Márka gép, márkás film
és tökéletes kidolgozás

Írógép eladás. — Optika.

Gallicza Gyula

írógép üzeme

Budapest, V., Zrínyi-utca 16. Tel.: 127-637

Az összes rendszerű írógépek kedvező
fizetési feltételek mellett is.

A „**TURUL**” stencil, festék, szénpapír, indigó
egyedőrusítója, kellék kereskedés

ÖZV. VARGA SÁNDORNÉ,

Budapest, IV., Semmelweis-utca 25. sz. Telefon: 180-675.

Postatakarékpénztári szám: 24.205.

KERESZTÉNY MŰASZTALOSOK BUTORCSARNOKA

Budapest, IX., Üllői-út 19. Telefon: 181-691

Üzem: Újpest, Ósz-utca 41. Tel: 295-652.

Céltulajdók: Szőke Pál és Lukács József Hátók. Komb. szobák. Rhédők.
Konyhák. Uri szobák. Célú butorok. Stíl butorok dús választékban saját, vagy
adott tervek szerint is készítenek saját üzemeikben. Fizetési kedvezmény

Gyárak Schleggenwald
és Chodau

PORCELLÁN, ÜVEG,

D.SZŰRŐ KÉRAVIAK,

7 CÉLÚ EDÉNYEK

LEGOLCSÓBB BESZERZÉSI FORRASA

Flaas és Czizek kft.

BUDAPEST, VI., VILGOS CSÁSZÁR-ÚT 23 • TELEFON 111-831

Érdeklődés. Kérdezze meg az illető az előjáró katonai parancsnokságát.

Radnai havasok. 1. Az ara származását *nagyszülőikig bezárólag* épügy kell igazolni, mint a véglegénységét. Vagyis a szülők és nagyszülők születési és házassági anyakönyvi kivonatára van szükség. 2. Írjon az illetékes lelkészi hivatalnak. Ha így nem kapja meg, a m. kir. kultügyminisztériumtól kell kérnie a beszerzést. 3. L. előbbi pontot. 4. Az anyakönyvvezetőtől a házassági anyakönyvi kivonat így is beszerezhető. 5. A nevelőszülők okmányai nem kellene. A levélben jelzett 2 darab melléklet csatolva nem volt.

Salgótarján. A csóti leszerelőtábor irattára a következő helyen található: Honvédelmi minisztérium 22. osztály, veszteségi csoport, Budapest, Károly főherceg laktanya, V. ker., Honvéd-u. 28.

N. M. 355. 1. Az őrsőkre bevonult nemténylegések 20%-kal felemelt napibetétet fizetnek. 2. Szabadság idejére napi 50 fillér illetékes, mert ez felel meg a zsoldnak, a hátralévő összeg az ételmezési pénzátalány, amire szabadság alatt igénye nincs. A honvéd sem részesül szabadsága alatt kincstári ételmezésben. 3. Minthogy szabadsága idejére ételmezési pénzátalányt nem kap, a közzgazdálkodásnak sem fizet ezalatt semmit. 4. Nem.

Hármashegy. A jelzett időben az aratási szabadságra vonatkozó 350/1940. B. M. rendelet volt még érvényben, tehát az abban meghatározott illetményekre van igénye. Úgy látjuk leveléből, hogy meg is kapta, ami járt. Olvassa el egyébként a „N. M. 355.” jelíges üzenet 2. pontját is.

Borvíz 1905. Orvos által rendelt hazai készítményű, törzskönyvezett E-vitamin árát a kincstár terhére el lehet számolni.

Brassó is visszatér. A háborús emlékérmek és a sebesülési érem igénylésének határideje lejárt, elkészt vele.

Erdélyért: D. J. 1. Igen sok idő eltelt azóta, hogy a testületből távozott. Nem reménykedhetik a visszavételben. 2. A bevonultak polgári állásának, illetve keresetének megtartása s az otthonmaradottak esetleges segélyezése kérdésében a községi jegyző, városban a polgármesteri hivatal ad felvilágosítást.

Székykeresztúr. Csak törzsozrmesterek jelentkezhetnek. Annak idején közölni fogják a feltételeket, de belátható időn belül felvétel nem lesz.

Vágpart. Nemténylegesen csendőregyének a kerületi parancsnokság engedélye alapján nősiülhetnek. A szolgálati úton előterjesztendő egyszerű kérvényhez nem kell csatolni semmit.

1888. Olvassa el „Erdélyért: D. J.” jelíges üzenetünk 2. pontját.

Erdély. 1. A várakozási illetményekkel szabadságolt legénységet szabadságának lejártá előtt újbóli felülvizsgálatra állítják. Erre nézve az illetékes kerületi parancsnokság intézkedik. A felülvizsgálat eredményétől függ az, hogy tényleges szolgálatra alkalmazható-e az illető, vagy tovább is várakozási illetményekkel szabadságolják, esetleg nyug-

állományba helyezik. 2. A házassági bontóokok ismertetésére hely hiányában nem vállalkozhatunk. Az Ön által említett eset nem az. Az írásban vállalt kötelezettséget peres útra terelheti, bár alapos megfontolást ajánlunk minden pereskedés előtt. Másik kérdésére később válaszolunk.

Erdélyért. Minthogy vezénlyéről volt szó, a Cs. 20. Hátározványok 17. pontja szerint kellett volna eljárni. A különbséget azonban be kell fizetnie mindenképpen.

Férflasság. Sajnálattunkra nem tehetünk eleget kívánságának, mert nincs helyünk arra, hogy utasításokból részeket közöljünk. A bajtársa amúgy sem adhatja be addig a nősiülési kérvényét, míg a minősítvénye nem javul s a feltételeknek nem felel meg. Igyekezzen s akkor nemsokára sor kerülhet rá.

55.555. Az őrsön szolgálatilag megjelenő és ott éjjelező szakparancsnok természetesen igénybe veheti erre a célra az őrsiródat. Ez így is volt mindig.

Nagyvárad. Olvassa el folyó évi 17. számunk 597. oldalán „Szebb jövőt, Vasvár” és 20. számunk 695. oldalán „Temesvár” jelíges üzenetünket.

V. I., Kolozsvár. Mankóbükki Balogh Aladár ny. ezredes címe: Poty-pusztá, u. p. Csehimindszent. Radó Lajos szkv. százados címe: Szombathely, gróf Széchenyi-utca 6. Nemes Simon Olivér alezredes címe: Budapest, Hadik-laktanya. Báró kisdemeteri Gaudernák Frigyes alezredes címe: Budapest, I. Színház-u. 7.

B. I. Halász, vadász. 1. Olvassa el múlt számunk 729. oldalán „Háborús emlékérem” jelíges üzenetünket. 2. A volt 46. közös gyalogezred irattára a szegedi vármegyei katonai parancsnokságnál található.

Háború. Olvassa el az 1939. évi 23. számunk 835. oldalán „12.345.” jelíges üzenetünket.

Régi bajtárs. Még rendezés alatt álló kérdés, hogy a nemténylegések közül kik vehetők vissza tényleges szolgálatba. Nemsokára megtudja. A jelenlegi szolgálata alatt csak azt az illetéket kaphatja, melyet a nemténylegések részére megállapítottak. A többi kérdése még korai.

Vadászás. Az őrsőknek különösen kell most ügyelniük arra, hogy az elmúlt rendkívüli hideg télen elpusztult vadállomány fokozott védelme érdekében meghosszabbított tilalmi idők alatt a tilalmazott vadra valóban ne is vadásszék senki. Vadkereskedő csak hűtőházból származó foglyot árusíthat most, mert a fogolyra is tilalom áll fenn. A hűtőházból származó vadat igazoló bárcával látják el. Enélkül árusítani szigorúan tilos. Igen helyesen teszi tehát az őrs, ha alaposan utána jár, hogy milyen foglyot ettek azon a bizonyos lakomán.

Felten és Guillaume

kábel- sodrony- és sodronykötélgyár Rt.
Bowden fékpázmák és spirálisok.

Budapest, XI, Budafoki-út 60. sz.

Katonai rendjelek — Jelvények — Sportérmek
Szalagok — miniatűrök — Javítások

MORZSÁNYI cégnél
Budapest, IV., Váci-u. 36. Tel.: 182-217.

Alapítási év 1870.

A csendőrség kedvelt bevásárló helye.

Ha petróleummal világít

Aladdin

lámpát vegyen!

125 gyertyaigényes kezelésmentes, lágyfényű világítás. Régi lámpáját átalakítjuk
Ismeretűt díjmentesen küldi

Aladdin RT. Budapest, VII., Nyár-u. 7.

Légoltalmi

tömlők, kabátok

BUDAKALÁSZI TEXTILMŰVEK RT.

Budapest, V. Wekerle Sándor-u. 11.

Sport
felszerelések
szakszűlete

Maurer István

Bpest, VI., Teréz-kt 4. Tel.: 118-194

S. I. nt. törm., Apátfalva. Szegénységi bizonyítvány alapján orvos ajánlatára a velünk közölt esetben bármely kórház ingyen veszi ápolásba.

Remény. Ha legalább 1 évig katona nem volt, csak 8 év után léptethető elő. Legyen nyugodt, nem feledkeznek meg senkiről.

Markot eső. Írja meg nekünk, hogy hol szolgált, amikor névváltoztatás iránti kérvényét beadta.

Kiss Imre őrm. Óradna. A kéreztett cím: ny. ezredes, Budapest, II., Margit-rakpart 56. III. em. 16.

Megjöttetek. Szép napok tanuja és részese volt. Sohasem felejthető el. Férfi részére való munkakörbe kerültek. Amit érzéseiről ír, azt megértjük teljes mértékben. De emlékeztetjük valamire. Nem régen, ha itthon valaki Trianont emlegette, magyar testvéreink megéreztek azt keservesen. Tudnia kell, hogy az intézkedések véreink érdekében történtek és bármennyire fájdalmas is eleget tenni azoknak, meg kell tenni! Ödvözljük, adjon Isten sok szerenését ahhoz a nagy kultúr-munkához, amit Önök ott végezni hivatottak. Leveléből igaz magyart és hűséges esendőrt ismertünk meg.

KÉZIRATOK. FÉNYKEPEK.

Dr. D. Köszönjük, közöljük.

F. K. Sepsiszentgyörgy. Köszönjük szépen, elteesszük. Sok-szorosításra nem alkalmasak.

Akali. Bájós kép, a felvétel is jó, de sok szolgálati vonatkozású kép vár közlésre, így hát sajnálatunkra nem közölhetjük. A leírt esetet ritkaságaink közé soroltuk s ha nem is közölhetjük, de hasznát vesszük. Köszönjük.

Angyal. Még igen kezdetlegesen fogalmaz és hibásan ír. Ez nem baj, ha nekifekszik és néhány évig kitarthatóan tanul. Akkor bizonyára kapunk majd jól használható munkát is Öntől. Egyébként igen szép és dícséretes dolog, hogy fiatal esendőr létre ilyen munkával felkeresett bennünket.

Aktuális. Szomorú kép a húsz éves magyar szenvedésről. Közismert esetek, ezért nem szoríthatunk helyet neki.

K. T. Tevel. Küldje még be néhány elbeszélését, hogy meg-bírálhassuk. Addig félretesszük a most beküldöttet.

Bikszád. Jó, közöljük.

V. L. ny. thts. Kalocsa. Érdeklődéssel olvastuk cikkét. Ha szükségessé válik helyünk engedi, felhasználjuk.

H. eső. Füle. A leírt esetenél érdekesebbeket is kaptunk és közöltünk már. A többire nézve megnyugtattuk, hogy minden egyenruházati cikket gondosan kipróbálnak s csak a legjobban beváltat rendszeresítik. Mi lenne abból, ha mindenki hozzászólhatna és javaslatokkal árasztaná el az illetékes helyeket? Hát ha még meg is hallgatnák ezeket a javaslatokat. Erre Ön sem gondolt.

T. I. Balatonföldvár. Nem különös eset, vannak jobbak, azok részére kell a hely.

M. M. 1898. Addig, amíg nem tudjuk, mire ébredünk újév közeledtével, nem foglalkozhatunk azzal úgy, ahogyan Ön — egyébként igen szépen — megírta. Mert ki tudja, mit hoz a holnap és a holnapután és azokhoz hogyan illenek azok a gondolatok, amelyeket Ön leírt? Jelentkezzék esetleg decemberben újra.

Versenyszavak.

I.

Az én családom

a legdrágább a világon — ezt mondja minden szerető szív. A családjától legtöbbit a esendőr van távol, legjobban vágyja tehát annak melegét, nyugalalmát. Kevesen vannak a testületen kívül levők között, akik tudják azt, hogy a esendőrnek alig jut valami a családból. Csak azt látják, hogy a esendőr kint van az utcán, a határban, az éjszakában sok-szor napokig s otthon a család — egyedül. A gyermek, a gyermekek, az asszony, a szülők egyre csak várják, várják, máshol a családfő estére, délre rendszeren otthon. Nagy sor ez, a szolgálat, a hivatásszeretet szép áldozata ez. Erről írjanak bajtársaink, erről, a szívünkhez legközelebb eső világról. *December 10-ig küldjék be hozzánk dolgozataikat, amelyek közül a legjobbakat első sorban a karácsonyi számunkban közöljük, amellyel jutalmazzuk is. A jutalomtárgyat olvasóink választhatják — az asszony, a fiú vagy a lányka részére karácsonyra. Írják meg ezért ebbeli kívánságukat.*

II.

Nagyon öreg emberek

még emlékeznek az első magyar esendőrökre. Hatvan évvel ezelőtt jelentek meg régi, híres, építő-elődeink a magyar életben, azt munkájuk révén a becsület, a munka eseményei-

Ez a mi Írógépünk
Vezérképviselet:
Bálint Sarolta
Budapest, Erzsébet krt 43. Tel.: 422-123.

Elsőrangú kivitel, nagy teljesítő képesség, méltányos ár.
A m. kir. esendőrség részére kedvezményes fizetési feltételek.
Kérje a gép díjtalan bemutatását.

MAGYAR-SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

Villamossági Részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-krt 36 Tel.: 120-739

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI

BOROSS JÁNOS
AUTÓKAROSSZÉRIA ÜZEME

ALAPÍTVÁ: 1918. EVBEN. TAVBESZÉLO: 18-82-18.
BUDAPEST, IX. ERKEL-UTCA 17/B. (Kálvin-térnél.)
LUXUS ES ÁRUSZÁLLÍTÓ KAROSSZÉRIÁK,
ÜZLETI REKLÁMKOCSIK ÉPÍTÉSE és JAVÍTÁSA

vel erősítették, gyarapították s az első csendőrkörök nyomait öreg emberek ma is látják, mi pedig, maiak, úgy érezzük, hogy nagyon szép munkát végeztek híres-neves elődeink. Ennek élő, ragyogó, a fél földtekét beragyogó bizonyossága az a lángoló lelkesedés, amellyel bajtársainkat az erdélyi hegyek-völgyek, keserves-sokat kínozott testvéreink fogadták!

Vajjon az örskörletben van-e olyan, aki még emlékszik az első kakastollas járőrökre? Vajjon mit mond róluk? Milyen szép lenne, ha az 1941-es Csendőrségi Lapokban ezeket a visszaemlékezéseket közölhetnénk, mert 1941-ben van a testület életének 60 éves ünnepe...

Bajtársainkat arra kérjük, kutassák fel az öregeket, írják le, mit mondanak a régiékről s dolgozataikat küldjék be hozzánk 1941 január 1-ig. A visszaemlékezéseket közöljük és akitől azok származnak s akik azt leírják számunkra, azokat jutalmazni fogjuk.

III.

Ki mit követett el?

1. Kovács Pétertől ellopták az ezüst cigarettatárcáját. Néhány nap múlva meglátja a tárcát Kádár Imrénél. Határozottan felismeri, hogy a tárca az övé, a monogramja is benne van. Kéri vissza, de Kádár Imre nem akarja visszaadni; azt állítja, hogy egy ismeretlen embertől vásárolta. Erre Kovács Péter egy óvatlan pillanatban visszalopja Kádár Imrétől a tárcát és eltávozik vele. Mit követett el a tárca tulajdonosa?

2. Egy jómódú gazdaember a koresmában mulat. Mikor fizetésre kerül a sor, kiderül, hogy nincsen pénze. A koresmáros erre a teljesen ittas gazdával kötelezvényt írat alá, amelyben az elismeri, hogy tőle 38 pengőt kölcsönvett és kötelezi magát, hogy az összeget nyolc napon belül meg fogja fizetni. A fogyasztott italok értéke azonban csak nyolc pengő volt. Mit követett el a koresmáros?

3. X. polgári ruhás csendőrt egy haragosa meglesi, hogy megverje azért, mert őt egy ízben feljelentette. A sötétben lesbe áll és amikor a sötétben valaki közeledik, akit ő a polgári ruhás csendőrnek vél, bottal fejbeüti. Később kiderül, hogy a bántalmazott egyén nem a polgári ruhás csendőr volt, hanem más. A sértett 14 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. Mit követett el a gyanúsított?

Mindenik kérdésre csak azt kell — indokolás nélkül — néhány szóval megírni, hogy a gyanúsított milyen büntetendő cselekményt követett el és az milyen jogszabálynak melyik §-ába ütközik. Azok között, akik mindhárom kérdésre helyesen megfelelnek, három jutalomtárgyat sorsolunk ki. Határidő: december 1.

BÜTORAIT

SZAKEMBERTŐL VÁSÁROLJA
SUHANESZ L.

KÁRPITOS ÉS BÜTORÁRU CSARNOKA
ARANYEREMEL TÖBBSZÖRÖSEN KITÜNTETVE
NYÍREGYÁZA, VAY ÁDÁM-U. 4.

FEINER GYULA

Márkus órák
arany, ezüst ajándéktárgyak megbízható
kivitelben. Kedvező fis. feltételek, szakma-
rú javítások. • Keresztény magyar fizet.

ÓRÁSÉSEKSZERÉSZ
SZOMBATHELY
GRÓF SZÉCHENYI-UTCA 8.

RÁDIÓ, csillár, gramophon és villamossági felszerelések megbízható, bevásárlási helye

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek. Hivatkozunk a Csendőrségi Lapokra.
ERDŐS PÁL KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 20.

KERÉKPÁR, fegyver, pisztolyok, lőszer, sportelkek megbízható bevásárlási helye

Mihalicsko Károly

aranyéremmel kitüntetett puskaműves. Kedvező fizetési feltételek. A csendőrök elismert bevásárlási helye. **KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 22. SZÁM.**

Csodabogarak

Egyik járőr valakit azért jelentett fel, mert az ülető az utcán injárogva kóválygott és gyanúsán evett.

Egyik jv. a „Megjegyzés” címszó alatt a következőket írta: „Az ellopott fa őrizetbe vehető nem volt, mert azt gyanúsított szüleiével együtt eltűzelte.

Az egyik örs megszűnésekor a Csör. Kut-ot a kerületi parancsnokságnak terjesztette fel. Mivel a szárnyparancsnokságnál annak nyoma nem volt, ezért azt attól az őrstől kérték, ahova a megszűnő örs irattára került. Erről az őrsről egy alkalommal a szárnyparancsnokságnál jelentkezni volt két nem-tényleges csendőr (ezeket általában mindenütt ejtő-ernyősöknek nevezték), kiktől a szárnyírnok érdeklődött a Csör. Kut. után és megkérte őket, hogy ha bevonulnak őrsükre, érdeklődjenek a megszűnt őrsről őrsükre került csendőröktől. Midőn nevezettek bevonultak, az egyik csendőrtől tényleg érdeklődtek így: Mondja maga, hová tették a volt őrsén a kut-esővet?

Az I...-i örskörletben egyik földbirtokos 9 darab yorkshire malaca elbitangolt. Keresésére az örs is nyomozást indított. Tekintve, hogy a kárösszeg meghaladta az 50 pengőt, szélesebbkörű nyomozás érdekében a hírközpontnak jelentette: „N. N. földbirtokos 9 darab gyorsíró malaca ismeretlen helyre elkoborolt.”

Tűzeset fogalmazványában ez áll: „A padláson egy elhanyagolt vājogból készült, részben tapasztalatlan szabad kémény áll.”

Egyik dunamenti örs a hírközpontnak jelentette, hogy örskörletében a Dunából egy hullát fogtak ki, „a hulla azonban annyira markolászott (macerálódott), hogy annak a nemét sem lehet megállapítani”.

Egyik jv. a feljelentés fogalmazványába azt írta, hogy „a gépjármű betéltap nélkül közlekedett és a mentőszekrényt az elsősegélynyújtással együtt magával vinni elmulasztotta”.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÜTHY KALMÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Felelős: Győry Aladár igazgató.